

СМОЛОСКІД
»SMOLOSKYP«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДИ і СТУДЕНТІВ
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

Музей Українського Мистецтва в Києві

„СМОЛОСКИП“

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці
Видає Видавництво «СМОЛОСКИП»
4828 Rachel Str.,
Town of Pierrefonds, Que.
Canada

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ:

Голова: Лев Винницький (Монтреаль)
Члени: Володимир Бакум (Нью Йорк), Павло Дорожинський (Нью Йорк), Богдан Гасюк (Філадельфія), Осип Зінкевич (Балтімор), Теодосій Онуферко (Філадельфія), Дмитро Пілецький (Чікаго).

Редагує Редакційна Колегія в складі:

Голова: Осип Зінкевич
Члени: Теодосій Онуферко, Роман Левинський
Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела. Матеріали, кореспонденцію і вимінну пресу слати на адресу:
“SMOLOSYP”

P. O. Box 6038, Patterson Sta.
Baltimore 24, Md., USA

Передплата: 1.50 дол. на рік. Поодиноке число 30 центів.

Чеки виставляти на: Smoloskyp Publishers

Голова Адміністрації: Богдан Гасюк

Адреса Адміністрації:

“SMOLOSYP”

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa. USA

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students

Published by the Smoloskyp Publishers

4828 Rachel Str., Town of Pierrefonds, Que., Canada

PUBLISHING COMMITTEE:

Chairman: L. G. Wynnyckyj (Montreal)

Members: W. Bakum (New York), P. Dorozynsky (New York), B. Hasiuk (Philadelphia), T. Onuferko (Philadelphia), D. Pilecky (Chicago), O. Zinkewych (Baltimore)

EDITORS

Editor: Osyp Zinkewych

Associate Editors: Teodosij Onuferko, Roman Lewynsky

General Manager: Bohdan Hasiuk (Philadelphia)

Subscription: Price \$1.50 yearly — Single Copy 30 c.

Cheques Payable to: Smoloskyp Publishers

Managing Office:

“SMOLOSYP”

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa., USA

З М І С Т

Осип Зінкевич

Відроджуємо появу «Смолоскипу»!

Любомир Бачинський:

До проблем Світового Конгресу Українського
Студентства

Анатоль Криворучко

Зовнішня Репрезентація Українського Студент-
ства

Роман Левинський

Листи до Друзів

Марко Антонович

Біля джерел українського націоналізму

Теодосій Онуферко

Україна в центрі двох світів

Перший Ідеологічний Конгрес Українського
Студентства в ЗДА

Комісія вивчення творчости О. Ольжича

Вісті зі студентського життя

Олімпійські новості

ВІДНОВЛЯЄМО ПОЯВУ „СМОЛОСКИПУ“

Після дворічної перерви ми відновляємо появу нашого журналу. В багатьох колишніх читачів «Смолоскипу» напевно й до сьогодні вирінає питання: чому не появляється «Смолоскип»? Що сталося? Які поважні причини склались на те, що цього журналу в останньому часі більше не було на руках читачів? І саме під впливом цих питань, ставлених нам постійно в безпосередніх розмовах і в листуванні — ми рішили докласти всіх зусиль, щоб у найбільш несприятливих еміграційних умовах цей журнал відновити, поставити йому сильну базу існування і задовільнити запити великої кількості молоді й студентства.

Обставини так склалися в останніх двох роках, що при найліпшій волі Редколегії, журналу не можна було видавати. Тому треба було на деякий час перервати його появу і дійсно перевірити, чи молоді й студентству його потрібно, чи вона бажає його відновлення, чи вона байдуже до цієї справи ставиться. Показалося, що молоді й студентству «Смолоскипу» потрібно тепер більше, як перед тим, а ми маємо тепер змогу дати в руки читачів перше число відновленого журналу.

Сила й вартість попереднього видання «Смолоскипу» була в тому, що він зумів дати в більшості своїх чисел такий матеріал, якого активно-думаюча молодь не могла знайти в інших еміграційних виданнях. Наш спеціальний наголос на питання молоді й студентства в Україні, наświetлення актуальних студентських проблем на еміграції, об'єктивне подавання вістей з життя молодечих і студентських організацій, зацікавлення питанням літератури й мистецтва та видвигнення цілого ряду нових, конструктивних ідей і починів — найшли живий відгук серед загалу молоді й студентства на чужині, а навіть і за залізною заслоною.

Актуальність порушеної в «Смолоскипі»

проблематики, оригінальність статей та своєрідний підхід до цілого ряду життєвих питань зробили «Смолоскип» справжньою трибуною активно-думаючого молодого покоління. З жодного журналу чи часопису в повоєнних роках українська преса не передруковувала стільки статей, як зі «Смолоскипу». Це було доказом, що наш журнал зумів собі знайти відповідне місце серед українських видань на чужині.

По такій самій лінії ми думаємо і надалі продовжувати редагування «Смолоскипу».

Останньо наступило стільки змін, постало стільки питань без відповідей, вирінуло стільки проблем, а рівночасно відсутність такого, чи подібного до «Смолоскипу» органу, кладе на нас великий обов'язок і вимагає від нас великого почуття відповідальності супроти молоді генерации на чужині і в Україні.

Тому полем зацікавлення «Смолоскипу» буде й надалі, в першу чергу, молодь в Україні, її життя й проблеми.

Належну увагу будемо присвячувати питанням студентства і молоді на чужині. Зокрема його увагу будемо спрямовувати на міжнародню діяльність, як одну з найважливіших в нашій праці.

Належне місце віддамо питанням світоглядно-ідеологічним. Ця ділянка занедбана й не викликає великого зацікавлення серед виростаючого тут покоління. В цих питаннях відчувається своєрідну розгубленість і хаотичність, а це є серйозною загрозою для нашого національного буття.

Талановитій молоді завжди відкриті сторінки «Смолоскипу».

Будемо старатись дати молоді те, що їй тепер найбільш потрібно. «Смолоскип» буде журналом молоді і для м о л о д і.

Спочатку «Смолоскип» появлятиметься лише

раз на два місяці і з невеликим об'ємом. Надіємося, що вкортці нам вдасться перейти на місячник і поширити його об'єм, розбудувати окремі його відділи та побудувати міцну базу для його дальшої постійної і безперебійної появи.

Ми собі усвідомляємо, що дальша доля «Смолоскипу» залежить від всіх нас, від кожного співробітника і кожного читача. І від всіх нас залежатиме, чи «Смолоскип» буде таким жур-

налом, на який кожний чекатиме з нетерпеливстю і якому кожний з нас готовий буде допомогти.

Відновляючи наш журнал, ми запрошуємо до співпраці всю активно-думаючу молодь і студентство в надії, що як передше, так і тепер, він знайде всецілу Вашу підтримку і розуміння.

Осип Зінкевич

(Голова Редколегії «Смолоскипу»)

Любомир Бачинський
(Лювен)

ДО ПРОБЛЕМ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

Починаючи від «конференції на вершинах» й кінчаючи на римській олімпіаді, 1960 рік започинається роком важливих подій на всіх відтинках. Сензаційність його не полягатиме тільки в зустрічах світового масштабу, але також в їх постановках та рішеннях, що від них до певної міри залежатиме дальший розвиток світових подій. Починаючи від найвизначніших політиків і кінчаючи на спортсменів світової слави, всі сподіються досягнути в 1960 році значних успіхів.

Для українського студентства 1960 рік буде також позначений подією незвичайної важливості: в ньому заплановано відбутися небуденну імпрезу — Світовий Конгрес нашого студентства. Ця наша своєрідна «конференція на вершинах» нагадує нам два інші конгреси українського студентства, також світового розміру: І-ий Всеукраїнський Студентський З'їзд в 1909 р. і Об'єднуючий Конгрес ЦЕСУС-у з 1947 р. Різниться запланований Конгрес від попередніх не лише учасниками, але також тим, що не збирається він творити нову студентську централю або об'єднувати будь-які студентські союзи. Спільним моментом всіх цих трьох імпрез було і буде те, що всі вони застановлялися — сподіюся, що й третій застановиться — над долею українського студентського руху та його централі — ЦЕСУС-у. Перші конгреси дали позитивну розв'язку існування ЦЕСУС-у і тому вони увійшли до історії нашого зорганізованого студентського руху як світлі сторінки. Є всі надії, що й наш третій Конгрес, також дорівняє своїм попередникам.

Яка буде ціль нашого конгресу? Відповідь на це питання частинно подано в «Обіжнику»

ЦЕСУС-у з 7. 11. 1959 р. Щоб правильно відповісти на нього, треба уточнити деякі причини скликання Конгресу на ширшій платформі. Головний і найважливіший мотив — це ділема «бути, чи не бути», що стоїть перед ЦЕСУС-ом та його керівниками. Для нікого це є секретом, що діяльність ЦЕСУС-у рік-річно падає. Головною причиною дезактивізації нашої централі є вплив великої більшості українських студентських кадрів з Західної Європи. Цей момент негативно позначився в першій мірі на праці поодиноких студентських громад, членів ЦЕСУС-у, бо багато з них зникло, а інші значно звузились. Таке послаблення праці поодиноких членів нашої централі безпосередньо відбилася також на її діяльності. З другого боку — матеріальне положення ЦЕСУС-у в нинішніх обставинах є більш як трагічне. Тому й Управа ЦЕСУС-у вже більше, як чотири роки, не спроможна видати ані одного числа свого бюлетеню «Вістей». Щоб вислати делегата ЦЕСУС-у на VIII. Міжнародну Конференцію до Ліми, треба було приватно позичити грошей. Мовчанка про 50-річчя 1-го Всеукраїнського Студентського З'їзду, головню на європейському терені — це теж велике недотягнення.

З другого боку — з приємністю треба ствердити, що наші друзі, переїхавши за океан й продовжуючи європейські традиції, активно включалися в тамошнє студентське життя, а подекуди навіть зорганізували студентські громади та оформилися в краєвих студентських союзах — одні в СУСТА, другі в СУСК. Ці краєві студентські союзи незабаром стали братніми організаціями ЦЕСУС-у і сьогодні вони не лише чисельно перевищують нашу централю, яку, зрештою, вони й дальше визнають як єдину репрезентантку всього українського студентства на міжнародному форумі, але також що до діяльності. Створилась досить парадоксальна ситуація, в якій ЦЕСУС став радше формальною централею і то тільки частини українського студентства. Ця частина, це в першій мірі українські студенти Західної Європи. Правда — до системи ЦЕСУС-у входять та-

кож САУС (Союз Аргентинсько-Українських Студентів) і студентські громади Австралії. Однак через віддаль цих громад від осідку ЦЕСУС-у контакт з ними був виключно писемний. Таким чином весь тягар і відповідальність за дальшу долю Центрального Союзу Українського Студентства впали на плечі малого гурта наших західньо-європейських студентів. Такий стан є більш як ненормальний і треба буде серйозно застановитись над розв'язкою питання дальшого існування ЦЕСУС-у в новій, більш раціональній формі.

Треба признати, що ця проблема — не нова. Вже в 1954 р. були відповідні проекти і заходи тодішньої Управи ЦЕСУС-у поширити референтури та розподілити відповідальність за ЦЕСУС на всі терени. В цьому ж сенсі були дані напрямні організаційним референтом ЦЕСУС-у в звіті з 1956 р. на Паризькому конгресі ЦЕСУС-у. І останньо були зроблені різні спроби попередньою Управою ЦЕСУС-у, щоб перевести в життя т. зв. «структуральну перебудову». Всі ці проекти мали на меті оживити працю ЦЕСУС-у, притягаючи до неї український студентський актив зі всіх країн вільного світу. Треба з жалем ствердити, що через незрозуміння деякими заінтересованими сторонами суті проблеми, ніяка з цих спроб не принесла бажаного успіху. Перше ставилось цю справу під знак групових впливів, опісля особистих амбіцій, а сьогодні, через зміну положення, взагалі її занедбано. В чому ж полягає сама проблема? Вона дуже звичайна і ясна: Ми не сміємо допустити до того, щоб ЦЕСУС став формальною, паперовою організацією.

Не говорячи вже про історичні традиції ЦЕСУС-у, ми всі, по цей і по той бік океану, різко відчуваємо потребу активної, динамічної студентської централі, яка б не тільки гідно репрезентувала українськість на зовнішньому полі, але мала також досить живучості, щоб згуртувати нашу підрастаючу студентську молодь, бо вона чим раз більше розпливається в чужинецькому морі. Ця потреба активної сту-

дентської централі настільки далася відчутти останніми часами поза океаном, що СУСК, за апробацією останнього конгресу СУСТА, виступив з проектом створення окремої Міжнародної Репрезентації Українського Студентства, яку очолював би ЦЕСУС і до якої входили б рівночасно представники важніших студентських краєвих союзів, як СУСК, СУСТА, САУС і ЦУСА.

Розв'язка проблеми реорганізації ЦЕСУС-у очевидно важка, бо треба брати під увагу специфічність кожного терену (маю головну увазі американський та європейський) та духову настанову керівників поодиноких Братніх Організацій до проблеми перебудови. В попередніх проектах реорганізації ЦЕСУС-у керівною ниткою була ідея відтяження європейського терену від ділових референтур та залишення на старому континенті репрезентації ЦЕСУС-у в формі ділової президії. Перенесення за океан справ видавничих, фінансових та частинно міжнародних являється konieczністю, бо ніяка з цих референтур не в силі працювати під сучасну пору в Європі. Це зокрема добре відчулося на останньому конгресі ЦЕСУС-у в Мюнхені, коли конгрес був змушений звузити управу до шістьох членів із-за браку кандидатів на згадані пости. Деталізація поодиноких точок пропонованої перебудови тут не суттєва. Ця справа повинна бути предметом самого конгресу. Головним об'єктом є згода в принципі. Над цим повинні подумати всі те, що працювали і працюють в рядах ЦЕСУС-у та його Братніх Організаціях, а праця українського студентського центру їм не байдужа. За дальшу долю ЦЕСУС-у не може відповідати лише західньо-європейська частина нашого студентства. За неї ми всі повинні нести відповідальність.

Якщо Світовий Конгрес Українського Студентства позитивно розв'яже ці питання, то він цілковито себе виправдає та ввійде в історію нашого студентського руху, як його світла сторінка.

.....

Анатоль Криворучко
(Оттава)

ЗОВНІШНЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

(Стаття дискусійна)

Шановні Читачі, правдоподібно, думають, що тут буде мова про якісь дальші успіхи українського організованого студентства. Наперед хо-

чу всіх остерегти перед такими грішними думками, що навпаки на цьому відтинку якраз бракує успіхів і принайменше вважаю за відповідне це питання ширше серед загалу студентства продискутувати.

В першу чергу маю на увазі репрезентацію українського студентства на міжнародних студентських форумах. У т. зв. «вільному світі» таким форумом є ISC — Інтернешенел Студент Конференс — Міжнародня Студентська Конференція (МСК). Що це таке ISC? Коротко — це

в першу чергу, як говорить назва, Конференція Національних Союзів, яка не має ексекутивного тіла — проводу, ясно очеркненої ідеології. Діє на певних практичних принципах! Отже це відмінна, особлива інституція. Особливими її принципами є:

а) Практична співпраця на полі студентських проблем, як університетське виховання, студентські потреби, студентське забезпечення, культурні прояви, спорт, і т. д.

б) Це співпраця добровільна і в дусі взаємної пошани і рівності.

в) Це співпраця, яка виключає всі форми дискримінації і політики. Крім цього МСК визнає, що в зв'язку з різними економічними, соціальними і політичними обставинами в різних частинах світу, зміст студентських проблем дуже різниться. Через це Конференція висловлює переконання, що міжнародна студентська співпраця мусить базуватись на загальному — спільному розумінні студентських проблем, а особливо таких, які впливають в колоніальних державах, тоталітарних, імперіалістичних чи новостворених. Конференція усвідомляє собі, що студентські проблеми заторкують певні політичні зобов'язання і що студенти у висліді своїх зобов'язань супроти суспільства, якого вони є складовою частиною, вбачають змагання за університетську автономію і свободу культури, які є пов'язані зі змаганням за демократію, свободу, мир і рівноправність. Конференція докладає своїх зусиль в допомозі студентам в змаганнях за повне і вільне демократичне виховання.

Крім цього, постійною складовою частиною МСК є КОСЕК — «Координейтінг Секретарят», це адміністративний чинник і посередник між поодинокими національними союзами, «Сюпер Коміті» — Контрольне тіло КОСЕК-у, що складається з дев'ятох Національних Союзів, і т. зв. RISC (ДІК) — «Рісерч енд Інформейшен Комішен» — «Дослідно-Інформативна Комісія» (ДІК), завданням якої є робити дослідни і збирати інформації про проблеми доручені їй самою Конференцією, напр. Академічне поневолення чи порушення студентських прав в університетах (напр. в Альжирі, Мадящині, Східній Німеччині й інших країнах).

Такий відхід від теми був, щоб подати загальні інформації про МСК.

На мою думку, в кожній ділянці життя людина повинна шукати природньо-органічного під-

ходу до всіх проблем на своєму шляху. В даному випадку зовнішня наша репрезентація і стремління мусять базуватись на розумінні органічної структури МСК. Поперше, це є Конференція Студентських Національних Союзів, але державних народів! Тому українська делегація ніколи, правдоподібно, за існуючих міжнародних умов, не буде мати статусу правного делегата. Крім того, як зазначено вище, МСК не має ексекутивного тіла, що могло б говорити про українські проблеми, то ми мусимо це робити безпосередньо з поодинокими національними союзами. І я уважаю, що саме тут є «Гордітв вузол» нашої зовнішньої репрезентації, бо для цього потрібно постійного контакту з тими національними союзами, а це в свою чергу вимагає постійно-діючого адміністративного апарату. Зустріч раз на рік з тими Національними Союзами без проробленої підготовки — нічого не дасть. Рівнобіжно з цим є абсолютно необхідно, перед тим, як розпочати будь-яку акцію, ясно і точно окреслити цілі, до чого саме ми стремимо, які конкретні проблеми можна порушити в обличчі існуючих обставин. Буде безглуздом видвигати будь-які проблеми в політичному аспекті, напр., під аспектом потреби звільнення України, чи т. п., бо МСК є студентською інституцією і проблеми видвигнені на форумі МСК мусять мати студентський характер!

Підсумовуючи, для успішного переведення наших зобов'язань потрібно, ознайомившись з характером і структурою МСК, точного окреслення наших цілей і стремлінь та відповідного апарату для її переведення в життя! Всі ці завдання є цілком можливі до виконання!

Щодо останнього, себто щодо відповідного апарату, — Управа Союзу Українських Студентів Канади — СУСК, поробила певні пропозиції, щоби в обличчі змін, які зайшли в організаційному житті українських студентів і в зв'язку з певними можливостями Краєвих Союзів, створити Комісію Зовнішньої Репрезентації. Однак, чомусь ця справа далше не йде, а час проходить і разом з тим проходять великі можливості видвигнення наших проблем під аспектом напр. автономії (академічні свободи в Україні), прав студентів і т. д. Ці проблеми були предметом гарячої дискусії на останніх шістьох конференціях МСК. І сьогодні студенти говорять про ці проблеми, бо вони є актуальні в державах американського континенту, Африки, Азії і Європи. Самозрозуміло, що завжди цих проблем не будуть дискутувати і тоді буде багато важче поставити їх на порядок денний. Тому в міру наших спроможностей і потенційних можливостей берімось до праці.

Роман Левинський

ЛИСТИ ДО ДРУЗІВ

(Проблема світоглядної розгубленості молодого покоління)

Молода людина і її світоглядове шукання за тривалими вартостями в сфері ідей і реального життя — це вічно актуальне питання молодого покоління. Від цього питання залежатиме успіх не лише нашого суспільства — але й щастя самої одиниці.

Сьогодні дуже багато пишеться і говориться про кризу нашої переходною доби, що безпосередньо впливає на людину, її творчість і взагалі нашу культуру. І саме на тлі цього явища кризовості виринає питання нас молодих, нашої світоглядної настанови і боротьби. В минулому світоглядні питання розв'язувалося доволі шаблонно й просто. Ми шукали і знаходили чарівну формулку якогось «ізму» і за її допомогою добачувалася розв'язка найскладніших життєвих питань, що в багатьох випадках не вміщалися у вузькі рамки однієї ідеологічної течії. Проходили роки, події і люди — а формулки залишалися ті ж самі в формі тези-табу, «свята святих», які через свою «канонічність» стали до певної міри пережитком, що не зумів зацікавити життєвих інтересів сучасного молодого покоління.

Багатовимірність і різнобарвність життя вимагає світоглядно синтезу, де були б заступлені найкращі частки різних «ізмів», що своїм конструктивним змістом вирощували б повну людину, правдивий патріотизм і життєрадісність світовідчуження.

В 1930-их і 1940-их роках завдяки однобокому навісвітленню комплексного життя в сферах культури і суспільно-громадської праці — ми виплекали фальшивий патріотизм, озброєний бляшаною фразою брошуркової мудрости. Та він не міг задовільнити глибинних вимог творчого життя. В політичній площині наслідки були, як відомо, більше як сумні. В хвилині найбільшої небезпеки, що грозила фізичним нищенням нашого національного організму — ми стали «патріотами партій» або «нейтральними». Це трагедія нашого покоління і взагалі нашої історії. Замість взаємного розуміння — взаємна ненависть. Історія ніколи не стане бажаною «учительською життя», якщо ми ввесь час зав'язуємо правді очі й потішаємо себе традиційно-українським, а разом безнадійним «якось воно буде». Ми далекі від того, щоб однобічно розцінювати надбання «тридцятиків», їхній ідейний патос самопевності і позитивну частину їхнього вкладу в загальну скарбницю на-

ціонального життя. Але треба підкреслити, що світогляд на «забронзований догмі» — з часом умиртворює, а не животворить.

Вкінці основне питання: в чому ж суть нашої світоглядної розгубленості, а навіть ігноранство, взагалі, світоглядної проблематики, що є питомим не лише для покоління «п'ятдесятників», але також для молодого покоління 40-их років, яка до певної міри зміщанілася і нейтрально приглядається трагедії покоління своїх наслідників. Відповідь можна дати різну. Але на нашу думку в основі цього явища лежить одна головна причина: **внутрішнє духове зубожіння молодого людини, яку точить черв'як матеріалізму.** Українська людина розміняла основні ідеї життя на дрібні ідейки міщанського животіння. Немає творчої атмосфери для праці — плиткі похоті і душевна порожнеча загалом сьогоднішньої генерації поглиблюють кризу світоглядних шукань. Не будьмо голословні: молода людина чимраз більше байдужіє до рідної літератури, історії і взагалі культури — навіть до своєї мови. Про ідеологічні проблеми не приходить навіть і згадувати. І тут будьмо мужні і відкрито скажимо: корінь лиха в наших головах, наших серцях, нашій психологічній настанові, а не в «довкіллі» і «зовнішніх силах»... Оце і криза нашого покоління — криза, на яку дехто не звертає уваги, а дехто переочує її.

Справжнє життя треба виповнити творчим змістом. І якщо під світоглядом розуміти суму поглядів одиниці на індивідуальне і загальне життя в його різномірних вимірах, — тоді слід констатувати прикрий факт світоглядної розгубленості молодого покоління. Воно відштовхнулося від берегів рідної і не встигло ще причалити до берегів чужої культури. Залишилася розгубленість молодого покоління з цілим рядом прикрий наслідків включно з повільною — але послідовною денационалізацією.

Чи треба ще гірших наслідків?

Частина молоді попадає під вплив «модерного духу часу» — й імітує примітивно англійських і французьких «бітників», або радянських «стиляг». Тут не хочемо розглядати це типово явище в житті теперішньої молоді. Воно наглядно вказує на світоглядну кризу в етичній і взагалі філософській площинах. Варто лише підкреслити, що вже сама імітація чужого доводить до затрати своєї оригінальності. Тут і

там стараємося народними танками, співом та іншими виявами нашого етнографізму засвідчити нашу живучість — і цим наново зв'язуємо правді очі. Пікніки, гопакі тощо — оце зміст, яким хочемо виповнити і «змодернізувати» поняття нашого патріотизму, якщо взагалі про нього доводиться згадувати. І тут нам здається, є вихід з цього загрозливого положення молодшої генерації: нам треба зробити

переоцінку наших минулих помилок і успіхів і — саме на базі цього «іспиту совісти» — впровадити нове розуміння завдання еміграційної молоді, новий світогляд, звільнений від пустомельщини, однобокості і «невтральності». Тут потрібна справді глибинна праця над собою і своїм довкіллям.

Творча думка й чин нашої молодшої генерації вийде на користь нашої Батьківщини.

Марко Антонович

БІЛЯ ДЖЕРЕЛ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

(Українське суспільно-громадське життя сто років тому)

Розпочинаємо нове десятиріччя. На його порозі ми маємо не лише охоту але й обов'язок поставити перед собою питання: що принесе це чергове десятиріччя для української справи? Чи будемо ми свідками нового розвитку, чи навпаки українська проблема далі нидітиме і всі наші намагання заактуалізувати її, не зважаючи на витрату нашої енергії, не увінчаються знову успіхом? В усякому разі можна з певністю сказати, що наступне десятиріччя принесе неодну несподіванку, а в зв'язку з тим зокрема перед українською молоддю постає гостре питання: чи готова вона до всіх цих несподіванок і до тої праці, яка її чекає в наступних роках? Чи зуміє ця українська молодь викресати з себе стільки вогню, щоб не лише виконати свої завдання, але й створити новий символ для дальших поколінь, щоб у майбутньому вони мали ясні дороговкази для своєї діяльності?

Протягом минулих ста років три покоління творили епоху. В українську історію перейшли вони під назвою: 1) шестидесятників, 2) покоління на грані XIX і XX сторіччя та 3) т. зв. студентської молоді 30-их років. Всі три покоління мали свої позитиви і негативи, а вивчення їх може дати відповідь на багато питань, які хвилюють сучасну нашу молодь, тим більше, що ця молодь мусить, як сирота в творах Т. Шевченка сама про себе подбати. Адже ж крім гарних фраз і заповнень в українському суспільстві надто мало робиться для молоді: що її звичайно називають гучно «майбутністю нації».

Під 60-никами ми розуміємо генерацію молоді після Кримської війни (1835-55). Власне кажучи, український рух розпочався трохи пізніше і він не випадково збігається з повернен-

ням з заслання Тараса Шевченка (1857), а закінчується наприкінці 60-их років, бо він на декілька років пережив часи реакції, що почалися в 1863-му році. Тоді ціла Україна й великі міста в Московщині покритися досить густою сіткою Громад, які мали трояке завдання:

1) боротися за знесення кріпацтва, 2) поширювати освіту і культуру, 3) боротися за права народу.

Кріпацтво знесено було вже на початку 1861-го року, а тому наголос у праці Громад поставлено на поширення освіти й боротьбу за народні права в найширшому значенні цього слова. Українські школи засновували не лише в Києві, але й у багатьох інших містах, як Миргород, Пирятин, Полтава, тощо. Крім того українські діячі займалися виданням мультимедійно-освітніх книжечок для широких народних мас. Видавалися букварі, різні підручники, популярно-наукові книжечки, тощо. У той час почала виходити також «Основа», журнал, де подано справді основи українства, а поряд з тим видруковано дуже багато цінних етнографічних матеріалів та творів літератури.

Третє завдання з розумом визначили ми широко. Тут можна навести цілу гаму різної діяльності тодішніх діячів — шестидесятників. Горизонти цієї праці були дуже неоднакові, в залежності від осіб, що ту працю провадили та від обставин, у тих часах не всюди тих самих. І тому в деяких Громадах задовольнялися лише чисто аполітичною культурницькою діяльністю, а в інших — члени доходили до дуже скомплікованих політичних питань, включаючи практичне обговорення основ самостійної соборної української держави. Ці розмови не були пустими фантазіями, а спира-

лися на реальні можливості тодішньої політики. Інша річ, що сподівання цього правого крила громадян не справдилися, а сильній реакції царської влади за 40 років вдалося справді приспати Україну, як слушно побоювався свого часу Шевченко.

Не сміємо забувати, що ці крайні думки були нелегальні, з ними треба було критися, а опісля в довгі десятиліття чорної московської реакції їх і забули, так що генерація Міхновського мусіла цю ідею підносити знову. Характерно, що вона це робила в протилежність до старшого покоління, себто до тих 60-десятників, що цю ідею колись поставили і обстоювали. Матеріалів на доказ наших тверджень є, на жаль, досить мало. Вони й не мали великих шансів зберегтися. Дещо є в матеріалах так званого Третього відділу (царської таємної поліції), дещо збереглося в щоденнику учасника тих подій В. Гнилосира, трохи збереглося в поезії, не рахуючи випадкових матеріалів. Нажаль, і це лишилося здебільшого не опублікованим. Таємні документи царської охоранки стали доступними щойно після революції 1917-го року, але тоді не було надто багато часу над ними працювати, а коли той час прийшов, то большевицька цензура вже лягла важкою лапою на наукову працю в Україні. Краще ми обзнайомлені з працею київської та полтавської Громади, менше матеріялу збереглося про чернігівську та харківську, а наприклад про петербурзьку Громаду ми дотепер взагалі не маємо монографії, не зважаючи на те, що вона відігравала найважливішу роль між усіма громадами.

Головний успіх праці наших шестидесятників полягає в тому, що вони крім великої ідеї мали повну підтримку тої старшої генерації, з ними симпатизували Шевченко, Куліш, Костомаров, Білозерський, Пильчиків — це власне генерація 40-их років, члени Кирило-Методіївського Братства. Вони тепер з новим запалом взялися до праці. З молодшого покоління назвемо в Петербурзі Черненка, Честяхівського, поета Руданського, у Києві В. Антоновича, Стоянова, Михальчука, Познанського, композитора Лисенка, братів Свидницьких, автора гімну «Ще не вмерла» П. Чубинського, Лоначевського-Петруняка, батька теперішнього поета Рильського, етнографа Хв. Вовка, Беренштама та інших. Від 1863-го року пристав до громади також М. П. Драгоманов, що до того часу перебував у російських колах. У Чернігові між членами Громади були поет Глібів, Ол. Русов, Шраг, Тарновський, у Харкові — визначний учений Потебня, Шевич, жид Португалов, у

Полтаві — Лобода, (Пильчиків), поети Кониський та Кулик, москаль Стронін, Милорадовичка. Визначні члени громади були також в Одесі (Комар) та в інших містах України.

Як бачимо членами Громад були представники різних верстов населення від високих шляхтичів (Милорадовичка) аж до звичайних селян, були крім українців також поляки, москалі, жиди, а дуже тісно співпрацювали з ними також представники інших, зокрема слов'янських, народів, що жили в Україні.

Ці різниці класового походження, національності, віросповідання та темпераментів вплинули на політичну диференціацію між членами Громад. Однак треба підкреслити, що не зважаючи на розбіжності політичних переконань, членів Громад єднали спільні цілі: **праця для добра українського народу**. Таким чином наші попередники були мабуть послідовнішими визнавцями гасла: Нація понад усе, хоч і вкладали вони в це гасло інший, ніж ми, і різний зміст.

Членами Громад були поряд з політично індивідуальними людьми також палкі представники лібералів, автономістів, самостійників, соціалістів і людей правих поглядів. Тому, що нас може найбільше цікавить політична сторінка діяльності нашого молодого покоління з-перед ста років, скажемо дещо на цю тему.

Зокрема велику діяльність розвинули українські Громади в 1862-63 роках. Тоді було ясно, що незабаром почнеться польське повстання і українці мусіли в зв'язку з цим зайняти поставу. Переважна більшість громадян бачили реакційну суть польського повстання, знали, що поляки не враховують факту, що українці — це окремий нарід, і тому відмежувалися від поляків. Внаслідок постави поляків до українського питання з польського табору перейшли кільканадцять членів до українського лише в одному Києві, з пізнішим істориком В. Антоновичем та Т. Рильським на чолі (1859). Українські інтереси не збігалися з інтересами поляків, а подекуди й різко розходилися. Все ж таки для членів Громад не було сумніву, що польське повстання раніше чи пізніше почнеться і з цим політичним фактором треба було рахуватися.

Лише зовсім незначна частина українців вирішила підтримати поляків проти спільного ворога — Москви. До них належав, наприклад брат, видатного мовознавця О. Потебні. Він пізніше зрозумів свою помилку і під час повстання застрелився в 1863-му році. Другий визначний член Громади, Павлин Свенціцький, пристав до польського повстання, але опісля

втік до Львова, де брав визначну участь у житті тамошніх українців.

Друга група, хоч і не брала участі в польському повстанні, але намагалася його використати для українських цілей. Влітку 1862-63 років бачимо що члени київської та петербурзької Громади відвідували всі важливіші центри українського життя і обговорювали політичну ситуацію. Про одну таку нараду зберіг нам свідоцтво В. Гнилосиров. В ночі з 13. на 14. серпня, в Полтаві на помешканні Д. Пильчикова відбулася в присутності Гнилосира і представника київської Громади П. Житецького нарада і на ній заторкнено також політичну ситуацію (Цитую за І. Житецьким: «Київська Громада за 6-их років, Київ 1128 ст. 19): «Молоді громадяни не втерпіли відгукнутися і на політичні поголоски того часу про європейську коаліцію проти Росії в зв'язку з польським повстанням. Австрії, ходили чутки, на випадок перемоги дістанеться Правобережна Україна, яка увійде вкупі з Галичиною в окрему політичну групу, а Київ з округою — намічається перетворити в вільне місто».

Керманич полтавської Громади В. Лобода писав у своїх записках: «Щонебудь одне: або держава (розумій Московська, прим. М. А.) або свобода... Така, як Росія, вільна країна — немислима. Лише деспотія може всю цю різнохарактерність фіна з татариним, москалем з українцем підвести під спільні умови. У вільній державі про все вирішує більшість, отже знову ж таки, панування москалів...» На цьому місці рукопис, що зберігся в Третньому відділі, припиняється. Дальші сторінки знищив Лобода під час арешту в 1863-му році. М. Гніп додає від себе: «Записка промовляє про націоналізм Лободи, що було опинився на проблемі самостійності України, бо на його думку навіть вільна, демократична Росія не може забезпечити національних прав інших народів» (М. Гніп: «Полтавська Громада», ДВУ 1930 стор. 37).

Націоналістичні думки зустрічаємо ми також у тодішніх письменників. В своєму вірші: «До України» Степан Руданський наприклад пише напочатку 1860 р.:

«... Твоя слава — у могилі,
А воля — в Сибірі;
От-що Тобі Матусенько
Москалі зробили!

Гукни ж, гукни Україно,
Нещасная вдово!
Може діти на Твій голос
Обізвуться знову!

Може знову розв'яжуться
Зв'язані руки,
Може знову брязчатимуть
Козацькі шаблюки!...

Тоді вже нас не забудуть
І московські внуки,
Бо кров за кров катам нашим
І муки за муки»...

І це писав той Руданський, що в голоді вчився на медичному факультеті в петербурзькому університеті і згідно з вченням Маркса-Леніна мав би думати про соціальну несправедливість і заспокоєння найнеобхідніших потреб, як про наповнення шлунку. З ним перегукується Анатолій Свидницький і в пісні: «Уже більш літ двісті...» закликає:

«Кинь плуг, козаче, бери ніж,
Де побачиш воріженька, там і ріж.

Тоді всі янголи,
Сам Бог Святий з неба
Вернуть твою волю
З неволі до тебе...»

Подібні думки висловлює й В. Кулик:

«...Нехай ще раз своє слово
Вимовлять гармати,
Може нового Богдана
Породила Мати».

Цікаво підкреслити, що всі ці пісні перейшли «в народні уста» і співалися широко по всій Україні ще й у большевицьких часах. Палкі вірші про волю України і про московську неволю писав також О. Кониський, виступаючи під псевдонімом Верниволя:

«... Ох, гірка неволя!
З московського «блага»
Стали українці
І босі, і нагі!...

У вірші з приводу п'ятих роковин з дня смерті Т. Шевченка О. Кониський писав:

«... вже більш нема
Кріпацтва... є одна неволя...
Але впаде колись тюрма,
І Русь здобуде справжню волю...»

Вірш друкують в Галичині тому він і лишиє Русь, а не Україна. Не даремно в документах царської таємної поліції з початку 1861-го ро-

ку збереглася така характеристика про нього: «Кониський захоплюється любов'ю до України і мріє про відновлення її незалежності» (пер. з московської мови, очевидно, замість Мало-росія я вжив Україна — М. А.). Ми могли б навести цілий ряд інших матеріалів, які доводять, що тодішнє покоління молодих українців справді мріяло про волю України і вело палкі дискусії про реалізацію цих задумів. Цим настроєм відповідає постава передової частини українських громадян в Галичині, Буковині й на Закарпатті.

Становище в царській імперії не було спри-

ятливе. Довга реакція примусила тих українців, що пережили лихоліття — з революційного шляху перейти на еволюційний і так по-волі забувалися ідеї націоналізму 60-их років, так що наприкінці минулого сторіччя молоде покоління мусіло наново відкривати ідеї українського націоналізму. Але для нас значення тих шестидесятників величезне. Вони не лише поставили у увесь зріст ідею самостійності, але й соборності та поклали підвалини під сильний національний рух, що рано чи пізно створить свою власну самостійну державу на всій території, заселеній українцями.

.....

Теодосій Онуфєрко

УКРАЇНА В ЦЕНТРІ ДВОХ СВІТІВ

Українці не шукали обіцяної землі, ані криваво не здобували своєї Батьківщини. Вона да-на їм Всевишнім із правіків. Найновіші археологічні дослідження (проф. Петро Курінний) показують, що осіла людина, постійно присутня в Україні є вже від 300.000 років. Прекрасні природні умови, отримані з великим багатством землі сприяли витворенню доброї людської раси. Найновіші дослідження праісторії знаних професорів — Грозного, Царама, Керльтона, доводять, що прабатьківщиною світотворчої індоєвропейської (арійської) або кавказької (білої) раси була саме територія України: Причорномор'я й Прикаспійщина. Прадавній український субстрат, споконвічно був живорозвитком автохтоном й великим природним та біологічним ресурсом індоєвропейців, що в бігу століть розселилася в Євразії.

Двоєвидна Євразія заселена арійцями створила всі вселюдські здобутки: старинна Азія була горнилом великих культур, а відносно молодша Європа — горнилом вселюдської цивілізації. Схід пізнав глибини Духа. Тому там розвивалися вільно найглибша філософська й релігійна думка. Захід через твердіше життя став більш практичним: він розвинувся в зовнішньому напрямі, в пізнанні й опануванні сил природи. Розуміється, такий поділ зумовили самі природні умови обох континентів і їх поділючих країн. Правда інші раси в різних кінцях землі доходили до різних ступенів розвитку й різних осягів, однак жодна із них не до-рівняла індоєвропейській.

Десь в сумерках віків розійшлися з земель України на різні кінці світу, прарійські племена, щоб Духом своїм і Розумом оволодіти Природу й Життя. Одні далеко в Індії, знайшовши всі засоби життя, мали багато часу до роздумування й створили Безсмертні Ведн (Відання) — найглибшу філософську й релігійну людську думку, — а інші, гнані зовом шукання все нових перспектив, оволодівали Європу. Там життєві обставини були важкі й тому із століттями борні за оволодіння природи германські, англосакські й романські народи концентрувалися на зовнішні аспекти буття і створили цивілізацію, науку, техніку й ними полонили світ.

А посередині залишилась Україна між тими двома світами культури й цивілізації. У центрі Євразії! Шуміли століття історії все новими подіями. Народ автохтон переживав різну долю. Невигідно жити на багатій землі та ще на перехресті нераз придніпровські печери й степові балки давали захист нашим прапредкам. Всі мандрівки народів приходилося переживати, багато сили треба було запропастити, щоб удержатись на своїй прабатьківській землі. Наші прапредки неоднократно тратили все матеріальне, все те, що можна було в них відібрати. Але є вартості, які ніхто не може зрабувати, ані знищити. Саме ці духові потуги української людини росли в душах наших прапредків й при кожній нагоді, сприятливих, вільних обставинах виявлялися красою неповторних цінностей. Творили все нові питомі вартості, Україна цілий час була живою синтезою різних духових наслідків Сходу й Заходу, ніколи не стаючи рабом одного чи другого, завжди зберігаючи свою питомість й самобутність. Через всетривалі наступи різних неправд, в українській душі виділялось найсвятіше прагнення Правди. Це прагнення бути Лицарем Правди стало основ-

ною тонацією всієї Української Історії. Це дуже велике призначення й впливаюча із нього місія Нації супроти свого майбутнього.

Не вина України, що через несприятливі обставини не довелося їй зматеріялізувати всі потуги її Духа. Однак вже в заранні своєї історії князі Олег й Ігор, шукаючи слави, зустрічаються над Українським Морем й над Каспієм із Східними народами. Багато їхніх думок прищеплюється в Україні. Ольга стоїть між Заходом й тодішнім знаним Сходом: Німеччиною й Візантією. Вкінці Володимир Великий завершує ті, може столітні, змагання Києва контролювати шляхи зі Сходу на Захід і з Півночі на Полудне. Він робить Київ дійсним центром рівноваги різних перехресних сил. Щоб цей Центр був могутній і незнищимий, Володимир каже своїм Заповітом — Життям шукати найкращого в цілому світі й робити його українським. В тому змислі змінює прабатьківську віру, руководячись високими політичними роздумуваннями. Його син Ярослав геніяльно реалізує його політику: стаючи тестем Європи, вдержує через тісні родинні зв'язки — рівновагу сил в ній. Це премудра політика на ті часи. Київ дійсно був новим центром, центром рівноваги між ривалізуючими — німецьким й візантійським блоком. Важкі умови розвитку й внутрішня диференціація не сприяли вдержанню нашої Держави. Щойно Богдан Хмельницький робить українську націю історичним підметом. Він не лише випереджує найбільш поступову західну думку на майже сто років, але і чином її реалізує. Ще сьогодні, в XX столітті, об'явлена Духом й Чином Богдана думка про самовизначення націй й їх історичну підметність, не є, на жаль, здійснена, не зважаючи на різні облудні нераз ... «високовчені» заяви й доктрини! Слідуюче втілення Духа України — Григорій Сковорода відслонює сутність й призначення людини: це має бути Лицар Святої Борні за Правду. Григорій довго подорожував по цілій тодішній Європі, засвоїв все її знання, обняв його українськими нормами цінностей і передав, як мандрівний апостол Правди, своєму народові. Із його Духа виріс Тарас Шевченко, який знов же поширив ріст Української Правди, проклямуючи шире братерство націй замість інтересу, що його проголошували тоді різні теорії. Нажаль, і ця ідея, яка досі є центральною вселюдською, не є здійснена: світ неморально базує відносини між націями й людьми на матеріалістичному визначенні інтересу, не Правди!

Цікаве, що в тому самому часі Маркс проголосив свою теорію класової ненависти, внутрішнього самовбивства націй й тим дав «наукові» основи ростучим, глобальним силам тем-

ноти. Й саме, коли ті всесвітні темні сили большевизму, знайшовши в кромішній темноті Московії, своїх промоторів рушили на підбій світу, — Українські Лицарі перші дали спротив. Щойно колись із перспективи майбутній історик скаже, що дійсно лише завдяки Україні врятувалась європейська цивілізація, бо Українські Лицарі так зв'язали первісні большевицькі сили, що ті, маючи їх в запіллі, не відважилися йти на Захід, хоч брами були відкриті (Мадярщина й Німеччина в огнях революцій). Із того часу Україна перебрала на себе всю відповідальність в борні з міжнародним большевизмом. Світ спокійно спав, Україна кривавиться й досі. Історично, Україна очолює ідейно оцю борню зо всесвітнім злом! В тій борні не пітримані ніякою країною «гуманного» Заходу, ми втратили Державу. Недобитки наших збройних сил і свободолобиві патріоти пішли на скитальщину.

Великі вселюдські ідеали, що окрилювали українську стихію, мусіли знайти своє організоване здійснення. Із народньої стихії зродився український націоналізм. Постає ОУН, що поставила собі великі завдання — бути всенароднім рухом. В політичній площині, цілий світ, перейшовши довгий період диференціації, прийшов до інтеграції. В найбільш вироблених політично країнах, замість непродуктивного розпорошення сил — потворились дво-партійні системи. В тих рамках можуть виявитися всі конструктивні сили. Український націоналізм, зустрінувши лише блок т. зв. демократичних, на ділі чужого ідеологічного походження, партій. Несприятливі умови розчленування України різними окупантами не дозволили на нормальне духове й політичне життя. У висліді того ненормального розвитку постала навіть криза всередині ОУН. Внаслідок розгри нових темних сил людства й байдужости вільного світу Україна знову стала поневолена.

Прапори правди України понесла майже у всі країни світу — українська еміграція. Користаючи зі свободи — на еміграції повстали нові всеукраїнські вартості. Виросло одне покоління, що засвоївши чужу мудрість, не перестало своїм Духом бути українським. Ба що більше, воно дало новий вияв Українського Генія. Найвищим виразником того покоління — Олег Ольжич. Син знаного співця українських Визвольних Змагань Олесея. Олег Ольжич, як керівник ідеологічного відділу ОУН, зробив ґрунтовну переоцінку українських національних ідеалів і створив підстави для Української Національної Ідеології: «найвищі вежі духовости ждуть твого шаленого штурму»... Це — най-

вища мрія й призначення України, знайшли в Ольжичеві найвище об'явлення в найкращій, словній — бо поетичній, формі!

Однак час його діяльності припадав на дуже важку історичну добу — це готувалися до поразки дві темні сили людства: німецький й московський фашизм-комунізм. Зрозуміло — не бути Україні у співжитті з темними силами. Керуючись різною визвольною стратегією пішли в бій Українські Лицарі. Згинув в тій боротьбі між багатьма тисячами й Олег Ольжич.

Друга Світова Війна принесла в результаті двоподіл світу: світ Волі, очолений Заходом і світ московсько-азійської деспотії. Свободолюбива Україна знову стала поневолена, знову тисячі її дітей пішли на політичну еміграцію, гордо несучи Прапор Правди України. Дивлячись на дику антикультурну московську політику масового винищення свободолюбивих націй, відчуваючи що саме Україна несе найбільший тягар спротиву цьому вселюдському лиху, співчуваючи темноті Заходу в його неморальній коєгзистенції з об'єктивним злом — українці щораз більше самоусвідомлюють своє велике історичне призначення Лицаря-Правдоносця. Історія згадує і згадуватиме героїчну оборону грецької, отже з тим європейської цивілізації, оборону, яку дали Лицарі під Тернопілями. Таких Тернопілів в нас — майже кожна українська оселя! Таких лицарів в Україні не 300, але ціла героїчна нація. Чи людство глухе й сліпе на цей історичний факт? На жаль — так. Матеріялізм запанував як на дикому Сході, так і в цивілізованому Заході.

Знову безмір борні паде на Україну. Це борня за новий світ!

Ми вповні її свідомі й ми повністю переймаємо її на себе. Ми стоїмо на тому одному фронті, може кожний на різному відтинку, з різним індивідуальним способом, вмідістю, тактикою! Бо ми свідомі, що для ворогів ми не такі чи інші... «івці» — але одині в світі українці! Її таких, а не ... «івців» ворог б'є. Свідомі великих

історичних завдань, свідомі великого Призначення Правдонесення України й впливаючої з цього Місії України — ми всі маємо дійснити її!

Знов Україна в авангарді нових ідей!

Цим разом не лише в центрі між двома світами, але в центрі світу, людства!

«...Героїчна Доба, в передовій стежі якої знайшлася, завдяки глибині свого пореродження Україна, — гряде!»

Чуємо її непереможний хід. Бачимо весь безмір простору, що відкривається людині героїчної духовності. Через свою експонованість проти найбільш активної цитаделі старого матеріялістичного світу — Московії, Україна стягає на себе головну боротьбу за Новий Світ і з повноти напруження цієї боротьби черпає свою духову міць і своє провідництво...»

(О. Ольжич. «В авангарді Героїчної Доби»)

В існуючому укладі сил — «реально» говорячи, мусимо ствердити, що наше сучасне значення можливе лише в духово — ідейному аспекті. Це не лише тому, що ми свідомі, що не маємо сьогодні т. зв. «реальної» фізичної сили, — але тому, що ми абсолютно знаємо, що **Дух, Думка-Ідея** творять історію.

Ми є нині між двома світами не лише фізично — змінно-масово, але й духово-стало. Якщо фізично, ми маємо лише потенціальну силу, то духово ми маємо світотворчу, динамічну, завжди живу і завжди творчу потугу. Коли фізично, в оцю атомову епоху, ми ще без значення, — зупинімось, роздумаємо над **духово-ідейним значінням України.**

Чейже лише через нашу Духовість, через наші Національні Ідеї, ми є інші! Чейже це є одинокі й дійсна наша незнищима цінність, нею самовизначаємо нашу питоменність, її цінності можемо протиставити світові й нею можемо внести найбільші користі для людства в ту забріхану, неморальну, темну епоху коєгзистенції із об'єктивним злом.

.....

ІДЕОЛОГІЧНИЙ КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА В ЗДА

Всі ми знаємо, що правильна ідея має основне значення в формуванні історії нації. Ми українці маємо особливо цінну прикмету розцінювати світ, дійсність, буття, історію й всі їхні вияви — ідейними категоріями.

В житті українського студента на скитальщині, а особливо в країнах із високою матеріаль-

ною культурою, ідейне самовизначення є особливо важливе. Тому чітке визначення ідейних вартостей має першорядне значення. Для студента, що завтра має бути корисним українським громадянином, — це найважливіша справа.

Українська Студентська Громада в Філадель-

фії протягом цілої своєї 10-тирічної діяльності часто влаштовувала відповідні імпрези для ідейного вироблення своїх членів. В зимі минулого року, плянувши свою діяльність на 1959 рік, УСГ прийняла пропозицію Голови УАТ «Зарево» в Філадельфії — Теодосія Онуферка організувати Перший Український Студентський Ідеологічний Конгрес в ЗДА, щоб ним оживити ідейне життя українського студентства й зрушити ідеологічну оспалість деяких товариств. Такий Конгрес мав би стати побудником до влаштовування подібних імпрез. Для цієї цілі створено спеціальний Організаційний Комітет, його головою вибрано Т. Онуферка. Випрацювано відповідні пляни й надруковано Звернення до студентства. Всі існуючі й діючі українські студентські товариства відгукнулись на заклик й дали позитивну відповідь. Організаційний комітет УСІК повністю здавав собі справу із різних можливих формальних комплікацій, бо це чейже загальна справа українського студентства не лише в ЗДА, але й в цілому вільному світі. Після 4 Конгресу СУСТА, нововибраний Голова Константин Савчук, позитивно віднісся до ідеї Конгресу й на Конференції із ним, на оселі ім. О. Ольжича, в серпні 1959 р., вирішено спільно, що патронат над УСІК перебирає СУСТА і що в Конгресі візьмуть участь УАТ «Зарево», ТУСМ, ОДУМ (студ. секція) та відпоручники СУСТА. Рішено переформувати Організаційний Комітет УСІК в Філадельфії на технічний, а функції Організаційного — перебрало тіло зложене з представників згаданих студентських організацій. Остан-

ньо усталено програму Конгресу, теми й доповідачів.

Загальна тема Конгресу звучить: «УКРАЇНА МІЖ СХОДОМ Й ЗАХОДОМ».

Конгрес відбудеться в Філадельфії дня 30 квітня і 1 травня 1960 р.

Вечером 30. квітня відбудеться репрезентативний конгресовий Баль, а в неділю 1. травня, на закінчення — Веселий Вечір Студентських Талантів.

Так довершиться велика всеукраїнська студентська імпреза в ЗДА. Добра воля: спільно й по братерськи зійтися й поділитися своїми поглядами — матиме безперечно велике значення. Рoste нове покоління, а з ним родитимуться нові думки. Здобута у вільному світі наука й свідомість однокровного братерства — може спричинитися до затертя жальогідних різниць поміж нашими середовищами. Ми помічаємо наш ріст на важкому нашому досвіді. Ворог не дивиться на наші різниці, а на те, що ми свідомі українці. З другого боку лишаючи живий ідеологічний розвиток, ми зачинаємо бути свідомі, що політичне наше життя слід базувати на братерській двопартійній системі. Вік диференціації скінчився. Ми зачинаємо розуміти свободу, лише як борню за все краще — чесними способами, а не диктатурою чи сліпою механічною волею насилля більшості. Родяться мимоволі нові ідеї, нові історичні обставини вимагають нових переоцінок цінностей. Нове наше буття мусить творити нові ідеї.

Чи є вони, де їх шукати, які вони — покаже нам напевно наш перший Ідеологічний Конгрес.

.....

КОМІСІЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТИ О. ОЛЬЖИЧА

Заходом УАТ «Зарево» у Філадельфії, створено Комісію для Вивчення Творчості Олега Ольжича. Головне її завдання — зібрати всю творчість О. Ольжича та всі статті і праці про нього. Це не легке завдання, бо як знаємо, за війнятком менш більш цілісно зібраних в одну книгу поезій Ольжича, всі інші його твори: белетристичні, історичні, історіософічні й ідеологічні є порозкидані по різних журналах і збірниках.

Комісія звертається до всего українського

громадянства й всіх тих друзів, яким дороге збереження й вивчення творчості Провідника й Ідеолога Націоналістичного Руху, — щоб були так ласкаві й прислали всякі матеріяли, помічні для Комісії в її важливій праці. Комісія буде дуже вдячна за кожен інформацій, вказівку, за кожний матеріал, що відноситься до творчості великого націоналіста нашої доби. Всі матеріяли просимо слати на адресу: УАТ «Зарево» 4612 Н. 12 ст. Філадельфія 40, Па., ЗДА.

Дуже просимо всіх, хто має твори Ольжича, або знає в кого вони є — повідомити про це Комісію. Кожна, навіть найменша вказівка, інформація, кожний клаптик паперу, що відноситься до творчості Ольжича, будуть дуже помічні в праці Комісії при заснуванні при ній Архіву О. Ольжича.

Віriamo, що наше діло є потрібне для дальшого самостановлення, і в тій вірі апелюючи, чекаємо на реальну підтримку.

ВІСТІ ЗІ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ

**** Світовий Конгрес Українського Студентства.** В останніх місяцях ведеться підготовка до Світового Конгресу Українського Студентства, який скликає Управа ЦЕСУС-у на літо цього року. Управа СУСТА і СУСК-у плянують взяти активну участь в цій імпрезі. До тепер ще немає устійненої програми й місця Конгресу. Деякі студенти пропонують, щоб Конгрес зайнявся суто практичними питаннями, інші, щоб рівночасно відбутися Ідеологічний Конгрес. Якщо Конгрес відбудеться, то правдоподібно в Мюнхені, або Парижі.

**** Нова Редколегія «Горизонтів».** Управа СУСТА покликала нову Редколегію «Горизонтів»: Юрій Мацик — Голова, В. Прибила, К. Савчук, Т. Гунчак, Ю. Тарнавський, Б. Певний — члени, Н. Глоба — секретарка, З. Баб'юк — адміністратор. В найближчому часі повинно по'явитися чергове число цього журналу.

****Рекомендації для зовнішньої діяльності.** Делегація СУСТА, що брала участь у XII Конгресі ЮНСА (Американська Студентська Централь) опублікувала рекомендації щодо зовнішньої діяльності українського студентства в ЗДА. Серед важливіших слід відмітити: потреба брати участь в усіх Конгресах і імпрезах ЮНСА; щоб студентські організації українських вищих шкіл в ЗДА стали членами ЮНСА; щоб українські студенти брали активну участь в студентських асоціаціях своїх високих шкіл; щоб представники української студентської преси брали участь в з'їздах студентських редакторів, які щороку влаштовує ЮНСА; щоб українські студенти з інших країн корис-

тали зі спеціальних стипендій ЮНСА на однорічний побут в ЗДА; щоб Управа СУСТА щорічно ініціювала конференції східно-європейських студентських центрів в ЗДА; щоб українські мистці брали участь в конкурсах Національної Студ. Мистецької Виставки.

****Лев Винницький капітаном канадської армії.** Лев Винницький, голова Видавничої Комісії «Смолоскипу», а рівночасно Президент СУСК-у, Голова КП Зарева в Канаді, член Управи Головної Пластової Булави, КУК-у і УНО в Канаді став найменований капітаном канадської артилерії діставши призначення заступника комендира 3-ої батареї, 34 полку.

**** Успіхи Михайла Пилипчука.** Голова УСГ - Балтімор в 1958/59 ак. році Михайло Пилипчук має кілька разів на тиждень свою програму в американській телевізії, викладаючи мистецтво для учнів вісьмох районів стейту Мериланд. М. Пилипчук, тепер 22-літній, вже в середній школі брав постійно активну участь в американському студентському житті, будучи представником на різних з'їздах американських середньошкілників. Він почав в 1955 р. студії рівночасно на Мерилендському Інституті Мистецтва і на Дж. Гопкінс Університеті, а закінчив їх в літку 1959 р. Одержав ступені БА і БС, як рівнож першу нагороду в Мистецькій Виставці Інституту Мистецтва. Місцева преса, повідомляючи про його програми, виразно зазначає, що він українського походження.

**** Участь ЦЕСУС-у в 23 Конгресі НФКЮС.** В «Інформаційному Бюлетені» КОСЕК-у, ч. 8, за грудень 1959 р. повідомлено, що крім різних представників Національних студентських союзів, у 23 Конгресі НФКЮС (Канада) брали участь представник ЦЕСУС-у, і представник Комітету Молодечих Організацій СССР.

.....

ОЛІМПІЙСЬКІ НОВОСТІ

**** В справі участі України в наступних Олімпійських Іграх.** В цьому році відбудуться дві Олімпіади: VII Олімпіада Зимових Ігор, 18-28 лютого в Скво Велей, Каліфорнія (ЗДА) і XVII-ті Олімпійські Ігри, 25 серпня — 11 вересня в Римі (Італія). Як в попередніх, так і в цих Олімпіадах Україна не буде брати самостійної, окремої від СССР участі. Чотирорічні змагання Українського Світового Комітету Для Справ Спорту (Український Олімпійський Комітет — УОК) за те, щоб Україна брала самостійну участь, не дали ще наразі позитивних наслідків. До тепер УОК зумів добитись таких успіхів: питання участі України в Олімпіадах було дискусійоване на пленарному засіданні Міжнародного Олімпійського Комітету в Мельбурні в 1956 р. в приявності представників СССР. Після цього це питання було предметом обговорення на двох окремих засіданнях Виконного

Комітету МОК, в його осідку в Швайцарії. На домагання УОК Міжнародний Олімпійський Комітет погодився прийняти Україну в свої члени та надати їй право окремої і самостійної участі в Олімпійських Іграх. Для цього потрібно, щоби в Україні був створений окремий Український Національний Олімпійський Комітет, до чого не допускає большевицький уряд в Москві.

**** Підготовка праця УОК.** Як в часі Олімпійських Ігор в Мельбурні (в 1956 р.) так і тепер, УОК підготовляє ряд акцій, що мають за завдання знову заактивізувати питання участі України в Олімпіадах. А тому, що МОК в теперішній ситуації не може прийняти жодних дальших рішень в справі України, тоді треба заактивізувати світову публічну опінію в користь України. Під натиском цієї опінії, большевики будуть примушені піти на уступки. В найближчому часі УОК видасть бюлетень в українській мові, а з квітня почне появлятись спеціальний бюлетень в англійській мові.

СМОЛОСКІД
»SMOLOSKYR«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТСТВА
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

Тамара Грицюк
Дівчина, якої злякався Хрущов

VOL. 11

MARCH — APRIL

11 (81) 1960

БЕРЕЗЕНЬ-КВІТЕНЬ

РІК 11

„Смолоскип“

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці
Видає Видавництво «Смолоскип»
4828 Rachel Str.,
Town of Pierrefonds, Que.
Canada

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ:

Голова: Лев Винницький (Монреаль)
Члени: Володимир Бакум (Нью Йорк), Павло Дорожинський (Нью Йорк), Богдан Гасюк (Філадельфія), Осип Зінкевич (Балтімор), Теодосій Онуферко (Філадельфія), Дмитро Пілецький (Чикаго).

Редагує Редакційна Колегія в складі:

Голова: Осип Зінкевич
Члени: Теодосій Онуферко, Роман Левинський і Любомир Бачинський.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела. Матеріали, кореспонденцію і вимінну пресу слати на адресу:

„SMOLOSKYP“

P. O. Box 6038, Patterson Sta.
Baltimore 24, Md., USA

Передплата: 1.50 дол. на рік. Поодиноке число 30 центів.

Чеки виставляти на: Smoloskyp Publishers

Голова Адміністрації: Богдан Гасюк

Адреса Адміністрації:

„SMOLOSKYP“

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa. USA

„Smoloskyp“

Magazine of Ukrainian Youth and Students

Published by the Smoloskyp Publishers

4828 Rachel Str., Town of Pierrefonds, Que., Canada

PUBLISHING COMMITTEE:

Chairman: L. G. Wynnyckyj (Montreal)

Members: W. Bakum (New York), P. Dorozynsky (New York), B. Hasiuk (Philadelphia), T. Onuferko (Philadelphia), D. Pilecky (Chicago), O. Zinkewych (Baltimore), Lubomyr Bachynskyj

EDITORS

Editor: Osyp Zinkewych

Associate Editors: Teodosij Onuferko, Roman Lewynskyj

General Manager: Bohdan Hasiuk (Philadelphia)

Subscription: Price \$1.50 yearly — Single Copy 30 c.

Cheques Payable to: Smoloskyp Publishers

Managing Office:

„SMOLOSKYP“

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa., USA

З М І С Т

О. Зінкевич

«За яке визначення України?»

Б. Любомирський

«Від Віденського фестивалю до Римської Олімпіади»

Т. Онуферко

«Питання співпраці українських студентських ідеологічних організацій»

Р. Левинський

«До проблеми світоглядної розгубленості молодії генерації»

І. Мигул і Д. Федорика

«Інтерв'ю з генеральним секретарем КОСЕК-у Г. Даллом»

Марко Антонович

«Суспільно-громадські погляди Шевченка після заслання»

Вісті з України

Спеціальний додаток:

“For the Ukraine participation in the Olympic Games”

Тамара Грицюк = дівчина, якої злякався Хрущов

Тамара Грицюк, голова Української Студентської Громади в Парижі - це сьогодні дівчина номер один, якої найбільше злякався Хрущов. Це одинока українка заарештована в зв'язку з його приїздом до Франції. Тоді, коли за всіма особами арештованими на світанку 3 березня в Парижі, приходило по двох інспекторів, — за Тамарою прийшло аж П'ЯТЬОХ. Поліція виразно заявила, що ТАМАРА ЦЕ НАЙБІЛЬШ НЕБЕЗПЕЧНА для Хрущова ОСОБА В ФРАНЦІЇ. Це й підтвердила французька преса у своїх повідомленнях.

Хто ця дівчина з усміхненим обличчям, з виразом благородності і доброти? Чому саме вона стала найнебезпечнішою, чому шеф большевицької тайної поліції ген. Захаров так настирливо домагавсь у французькому міністерстві внутрішніх справ арешту Тамари і вивозу її під посиленою ескортою?

Тамара Грицюк походить з Волині, але дитинство своє провела в Франції. Батьки її повернулися назад на Волинь і щойно в 1949р. знову опинилися у Франції. Закінчивши середню школу, Тамара далі студіює в Парижі і її вже третій раз переобирають на голову Студентської Громади. Тамара є рівнож членом Управи ЦЕСУС-у.

Тамара в цьому році кінчає на Сорбоні Факультет Модерних Мов. Вона дуже добре володіє французькою, німецькою, англійською, еспанською, російською і польською мовами. Кінчаючи відділ «симультанного перекладу» (translation simultanee) з мов російської, французької і німецької, Тамара могла б бути перекладачкою в Об'єднаних Націях або ЮНЕСКО. Як відомо, перекладачів з такими здібностями, як в Тамари, є всього в

цілому світі біля 150, з того біля 100 працює в Об'єднаних Націях. Після закінчення Сорбони Тамара має в пляні відбути однорічну практику в Міжнародному Інституті в Женеві.

Рівночасно з цими студіями Тамара пройшла повний курс політичної економії та міжнародного і корпоративного права. Ці студії дали Тамарі сильну базу знання і видвинули її на передове місце серед наших молодих інтелектуалів.

Тамара є дуже активною в студентському житті, зразково ведучи працю в паризькій УСГ та брала участь в останньому конгресі ЦЕСУС-у. Лють большевиків вона викликала своєю активною участю на Фестивалю Молоді в Відні, який організували комуністи в минулому році. Там вона виявилась найкращою в зустрічах не лише з підсовєтською молоддю, але також з большевицькими офіційними представниками, яким з Тамарою було неможливо говорити, бо вона прекрасно знає підсовєтські відносини, життя в Україні та в СРСР.

В останніх кількох роках в Парижі і в Франції взагалі, в українському житті помітну роль відіграє група молодих студентів; серед них, крім Тамари Грицюк, вирізняються Ольга Репетило (голова ОУМФ), Калина Гузар, Катерина Лазовінська та інші. ОУМФ об'єднує в більшості молодь роджену в Франції і багато її членів є французькими громадянами, тому їй легше було вести протестну акцію проти арешту українців та інформаційну працю серед французів та в французькій пресі

Ця молодь складала протести в міністерстві внутрішніх справ, склала повідомлення до

преси, інтервенювала в окремих редакціях та роздавала летючки.

Цій молоді лише можна від широкого серця погратувувати! В критичних хвилинах життя української еміграції у Франції ця молодь

здавала свій перший тяжкий іспит і здала його блискуче. Батьки можуть дійсно гордитись, що видали таких прерасних дочок і синів, як ці, що об'єднались в ОУМФ. Ця назва у французькій мові звучить: «Молоді друзі України».

ЗА ЯКЕ ВИЗНАЧЕННЯ УКРАЇНИ?

Останні роки позначилися в українському політичному житті палкою дискусією над цілим рядом питань про визначення сучасної України взагалі. Вживаємо слова «визначення», бо якраз йдеться про те, що ми розуміємо в цих шістдесятих роках під поняттям і означенням «Україна». Наша преса дуже часто пише про «край», про Україну, про Батьківщину, але за цими поняттями для сучасної генерації молоді і студентства криється багато неясностей. Ці поняття для пересічної молоді людини, що виросла на еміграції, виглядають немов покриті якимсь непрозорим туманом, ізза якого лише час-до-часу виглянуть яріс пробіски.

В подавляючій більшості української еміграційної преси поняттям «край» і «Україна» визначається щось вимріяне, чого спрагла душа кожного сентиментального українського патріота, що не бачив, не переживав насолоди й відчуття справжньої, реальної України, про яку він мріє, бо кілька генерацій українського народу, хоч і жили на українських землях, але були під ворожою окупацією.

Тому наше старше покоління говорить в своїх рефератах на патріотичних академіях, у своїх статтях пересіяних ультра-патріотичними фразами, у своїх розмовах, про щось далеке, овіяне серпанком наших бажань і мрій.

Цілком інакше на цю справу глядить активно-думаюча молодь, як і студіююча молодь взагалі. Вона навчилася в чужих школах підходити до ряду справ на базі реального, дійсного, фактичного, на базі чогось, що є, існує, що ми можемо побачити й відчутти. Тому ця молодь відкидає всяку патріотичну бомбастику. Вона хоче бачити речі конкретні, а не вимріяні.

Тому й якраз існують такі розходження між частиною старшого громадянства і молоддю щодо поглядів на сучасну Україну, її стан та на ряд проблем пов'язаних з нею.

В більшості наших еміграційних часописів і видань, коли подається хроніка чи інформації про підсоветську Україну, то лише такі, які побільше відносяться до суто соціальних питань. У нас звичайно промовчується успіхи українського народу здобуті тяжкою працею, зусиллями і кров'ю і їх часто приписується не нашому народові, а ...большевицькій системі! Дніпрогес, Каховка, Кривий Ріг, Харківський Фізико-технічний Інститут, досягнення українських науковців дуже часто промовчується, чи приписується большевицькій владі! Між деякими «патріотами» можна часом почути, що нам треба буде зруйнувати Дніпрогес, бо його мовляв побудували большевики, а на його місце будувати новий «український»!

Коли ви дали об'єктивну (не прихильну, а об'єктивну!) оцінку Хвильового, Скрипника, Шумського чи Валуєва, то вас обов'язково прозвуть «радянським», «комуністом», а то й «зміновиховцем».

Коли ви будете говорити про УРСР, як про українську державу, хоч і з накиненим, комуністичним урядом, і коли ви будете логічно доказувати, що цю державу нам в багатьох випадках можна використовувати для української визвольної справи — то вас прозвуть зрадником.

Коли ви будете говорити про Сосюру, Тичину, Рильського, Гончара, як таки про українських письменників — не зважаючи на те, що вони писали оди про Сталіна, то вас «винкунуть» з української нації.

А що вже говорити, як ви зустрінете членів ансамблю Вірьовки, як українців, а не як «большевиків» і комуністів?

І таких прикладів можна наводити багато.

То про яку Україну тоді мова? Коли ми відкинемо тих всіх Хвильових, Тичин і Рильських, які змагалися за сутність української нації в найбільш несприятливих умовах, які зуміли перебороти страшну машину большевицької комуністичної індоктринації, коли ми відкинемо ті величезні будови, здвигнені українським народом на його ж костях — тоді ми відкине-

мо все, включно з українським народом, прозиваючи його комуністами і большевиками. Що нам тоді залишеться? Хіба — мрія!

Таке відкинення всього, що створено в підсоветських умовах, іде лише на руку большевикам. Цим вони хочуть скріпити той двоподіл між нами — еміграцією і українським народом в Україні. Хочуть поділити нас на «ми» і «ви». А в очах української нації хочуть представити нас, як мрійників, що живуть візією чогось далекого, ближче неокресленого.

Хай для прикладу і для науки послужить «Діялог» підсоветського українця з українцем — емігрантом (дивись «Дніпро», ч.10, Київ, 1959р.). Ми знаємо, що такий діалог ніколи не відбувся, але підсоветський українець, в наших розмовах з ним, в наших летючках і публікаціях, побачив сентиментально-плаксиву людину, мрійника:

«— Ви з України?

— Я — з України.

І я теж, пробачте, українець.

— Не пробачаю.

— Я за неї, за неньку, подався на чужину.

— За Україну?

— За її степи, пшеницями налиті, за її гаї і діброви....

— Солов'їні?

— Співучі.

— За жили підземні її золоті?

— За Донбас і Криворіжжя.

— А за Дніпрельстан?

— Еге ж, і за Дніпрельстан.

— А за душу підленьку свою?

— Навіщо так прямо у вічі? Чому так суворо карати? Я б землю цілував українську.

— Віддаючи чужинцям ту землю святу топтати ногами.

— Я б і небо, і зорі, і води її... .

— Усе б продали? Чи не забагато, паничу? Про народ України ви й слівцем не обмовились. Чи забули?

— Я так його люблю. І душу, і тіло я згублю...»

Так бачив підсоветський українець почерез призму партійної большевицької пропаганди українського самостійника-емігранта на Віденському Фестивалю.

Ми вважаємо, що тепер є час зревідувати наші погляди на цілий ряд справ, пов'язаних з нашою протибольшевицькою боротьбою. Коли ми усвідомимо собі свої помилки й витягнемо з наших невдач висновки, тоді нашу працю можемо перемінити в дійсну дошкулю для большевиків, бойову, з реальним підложжям і застрашуючу для советських нововладців.

О. Зінкевич

ВІД ВІДЕНСЬКОГО ФЕСТИВАЛЮ ДО РИМСЬКОЇ ОЛІМПІЯДИ

На сторінках української преси вже не раз зверталось увагу на значення Віденського Фестивалю Молоді та подібних йому маніфестацій, коли в них бере участь підсоветська молодь. Для української еміграції взагалі, а для нашої молоді зокрема, це є ті рідкі нагоди зустріти підсоветського українця та обмінятися з ним думками, поглядами, хочеться сказати-світоглядами, але це слово було б перебільшенням, бо дуже рідко можна стрінути охочого дискусанта на теми ідеологічні чи політичні. Ці теми советський турист сам не зачіпає, а до дискусії треба його провокувати. Але не забігаймо наперед.

Комуністична пропаганда зробила в Відні певний «експеримент», який можна різно оцінювати та інтерпретувати. Що організатори цієї імпрези розраховували на «психологічний шок», що створиться самим вибором австрійської столиці, як осідку всіх церемоній,

то з цього приводу в нікого немає сумніву. Нині можна ствердити, що цей психологічний шок поділав на західну комуністичну та комунізуючу молодь, скріпивши її віру в «міт свободи», що нібито існує в советському союзі і в прогрес марксистської системи. Але разом цей фестиваль змобілізував, до певної міри, антикомуністичні сили Західного молодечого Світу, що до цієї пори ставився до комуністичної пропаганди з великою байдужістю. Так наприклад УІІІ Студенська Міжнародня Конференція, що відбулася в Лімі, піддержала 60 голосами проти 6-австрійський Національний Студентський Союз в його опозиції до фестивалю. Також створення та активна протиакція австрійської молодечої організації «Junges Leben» і зорганізування протестаційного тижня у Відні перед фестивалем були виявами реакції західної молоді на комуністичну пропаганду. На окреме відзначення заслуговує німецька Національна Студенська Унія. Вона не тільки зайняла дуже категоричне проти-фестивальне становище, але також вислала на цю світову

зустріч молоді своїх добре підготовлених членів, які старалися з більшим чи меншим успіхом протиставитись загальній пропагандивній лінії. Але найважливіший для нас позитив самого фестивалю є, на мою думку, усвідомлення частиною західного молодечого загалу того, що комуністичний табор є в постійному наступі та що треба шукати нових засобів, щоб цей наступ неутралізувати.

Кожна медала має два боки; так було й з віденським експериментом. Советський молодий турист, що до того часу тільки чув очорнювання та лайку офіційної пропаганди про «гнилий буржуазний Захід», брутально опинився в його «обіймах» і власними очима побачив світ таким, яким є, а не таким, як його описували. Цей удар виробленої довголітніми агітаціями уяви Заходу з дійсністю примусив мабуть не одного з наших братів по крові застановитися над своїми переконаннями про західню економічну, соціальну і політичну систему, а може й подекуди про ідеологічні напрямки. І це вже багато! Безперечно, ніхто з них не наважився того сказати, бо Відень тривав 10 днів, а опісля треба було знову повертатись в советську дійсність. Кожний це знав, тому й мовчав. Чи можна за це советську людину осуджувати? Очевидно, що ні, бо треба себе поставити в її положення та спитати: а хто з нас на таке відважився б? Але дуже важне явище, що хоч трохи просякнуло советську молодь, це «н о в а», західня концепція свободи. Пишу нова, бо для громадян СССР поняття свободи є трохи інше, як на Заході. Це дуже гостро відчувалося на фестивальных зустрічах. Кожний советський турист переконливо твердив, що в Советському Союзі існує повна свобода. І багато з них були в тому переконанні, що вона там справді існує. Але вони говорили про «советську свободу», про те, що можна вихвалити комуністичний устрій, соціалістичний реалізм, советський народ. Та ніколи їм не приходило б на думку говорити проти офіційних течій. А тут, у Відні починають нараз навіть самі учасники фестивалю, які прибули зі Заходу, заперечувати советське кредо, марксистсько-ленінські позиції. І за те нікого не карається, нікого не висилається на цілині землі, а навпаки, з ними люди говорять та дискутують. Це не раз бентежило молодого советського «фестивальця» і застановляло його вдумуватися в поняття свободи.

Спеціальні відносини існували між советськими та еміграційними українцями. Всі советські громадяни були приготовлені до зустрічей з «еміграційними, націоналістичними,

запроданими чужій розвідці «агентами» і мали до того наперед приготовлені питання та відповіді, як наприклад: «Скільки доларів на місяць платять вам в Інституті?» або «Повертайтеся додому і будемо разом будувати Україну». Такий підхід мали всілякі колгоспники та дешеві, необтесані пропагандисти. Публіка очевидно не цікава, вона над ніякими проблемами не думає та їх а пріорі відкидає. Все обдумала комуністична партія, комсомол, чи якийсь інший партійний філіял, а вони, як автомати, повторюють добре вивчені кличі. Рідше можна було зустрінути студентів або людей з певною освітою. Вони радше мовчали й пильно прислухалися до розмов. Деколи самі встрявали в дебати й наводили аргументи марксистсько-ленінської теорії. Не часто еміграційний дискусіант глибше знав вчення комуністичних ідеологів та протиаргументи діалектичному матеріалізмові. Натомість не рідко можна було зустрінути радянських людей, які прекрасно визнавалися в релігійних справах, та часто «загинали в кут» всіляких баптистських пророків. Тоді переходилося на лайливо-мітинговий спосіб говорення. Ще більше несмачні враження створювалися летючками. Совети їх рвали не читавши або з байдужістю їх викидали. Були навіть такі випадки, що поодинокі учасники фестивалю, одержавши поштою «абеєнівські» та подібного рода летючки та брошури, приходили до віденських українців і з гнівом та обуренням рвали ці ще нерозпаковані публікації та просили їх віддати, кому належить. Треба тут звернути увагу, що подібні практики з боку наших еміграційних пропагандистів можуть мати трагічні наслідки для заторкнутих радянських українців. Якщо слати якусь пропаганду поштою, то слати її вже цілій групі, а не одному її членові, бо таким способом звертається на нього увагу, а часто також і підозріння з боку советських поліцейських наглядачів.

♦♦

Незабаром відбудуться в Римі Олімпійські Ігри. Советські спортсмени, як звичайно, знову завоюють не мале число золотих медалів і таким способом знову піднесуть престиж Советського Союзу назовні. Крім советських змагунів прибуде до Риму правдоподібно велике число радянських українців. Тому вже тепер треба думати над кращими способами дії та пропаганди в Римі, ніж це було у Відні. Одним критерієм оцінки такої пропагандивної акції має бути її ефективність. Летючкові методи вже перестаріли та не дають сподіваних вислідів, а навпаки, викликають застереження, недовір'я, а часом навіть гнів зі сторони со-

ветських людей. Ці методи пропаганди добре застосовувати до колгоспних доярок та свинарок, які думати не спроможні. Але не вони творять «радянську інтелігенцію», а вона власне повинна бути для нас найбільш цікава. Тому, на мою думку, безпосередній дискусійний контакт з советською людиною, знання марксистської теорії та підсоветської дійсності зокрема в Україні, дають найбільш ефективні висліди. Такі методи є спеціально близькі молодим людям. Але для цього треба багато попрацювати, головню над вивченням комуністичної ідеології.

І ще одне. У Відні створювались між еміграційними та радянськими українцями контакти, що мали радше ворожий характер, дискусії кінчались часто лайкою, а на прощання відчувалось несмачність таких ситуацій. Треба собі усвідомити, що доля кожного з тих совет-

ських українців могла б бути нашою, а наша їхньою, якщо нині ми приїжджали б на Захід, а вони нас агітували б. Яка була б тоді наша реакція? Зразу хочу застерегтись, що не проповідую тут ніякого радянськості і не шукаю ніякого модусу вівенді з підсоветською дійсністю. Навпаки, наші позиції повинні бути на такого рода зустрічах дуже тверді, але рівночасно і переконливі. А сама лайка людей не переконує! Тут справа радше тактики ніж позицій. Ту саму думку й ту саму позицію можна представляти різними способами та в різних формах. Успішність її залежатиме від найкращого способу представлення. І ми, молоді зокрема, повинні цих найкращих метод шукати й їх знаходити. Тільки тоді наші зусилля будуть оправдані та увінчаються успіхом.

Б. Любомирський

Теодосій Онуферко

ПИТАННЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ІДЕОЛОГІЧНИХ ТОВАРИСТВ

Діяльність українських ідеологічних студентських товариств на чужині — це вияв творчості сучасної провідної української молоді. Ідейне зростання української молоді — це абсолютна вартість у самовизначенні української людини. При цьому ідейному рості велике значення має вціплювання їй всеукраїнського соборницького духа, питомених їй національних ідей й засвоєння державницьких залогень на ґрунті націоналістичних шукань і зроблених визначень. Обмеження до догм минулого, є замкнення в собі, духове й ідейне обмеження

може довести не лише до занепаду нашого росту, але може його виключити взагалі.

В праці ідеологічних товариств є загрознаве явище посилення духа груповості, партійницького розбиття, а навіть братоненавистництва, на тлі поглядів і переконань.

Важливу роль в праці ідеологічних товариств відіграє український студент, як окремий індивід, що має прийти на зміну й дати Україні нові вартості.

Для студентського ідеологічного товариства, зокрема націоналістичного — українська нація у людстві є найвищим мірилом цінностей. Тому її національна й державна рація повинна стати його найвищою рацією, а не рацією відокремленої організації, самозамкнення чи іншого самообмеження.

Загаломі студентства тепер є чужі деструктивні чвари нашого минулого. Чейже ми йдемо до нового і годі нам вертатись до старого зла, що нас ділило. Великі наші жертви в минулому й сучасному повинні бути для нас важливою наукою. Ворог не глядить на нас, як на тих чи інших «івців», але бачить в нас лише українців. Він нищить всіх нас, а тому всі ми повинні протиставитись йому всіми нашими спільними національними силами. Наука минулого повинна вказати нам, чого нам більше не робити і як нам спільно, по-братерськи йти по різних відтинках нашого одного спільного всеукраїнського змагу!

Ми не лише можемо, але й повинні мати

різні погляди, бо це не є лише основа життя-розвитку, але й шлях до досягнення вищих, кращих ідей. Нація здійснює свою сутність по-через різні прояви. Власна духовна суверенність виявлювана по-різному, в різних аспектах самобутності нації є самотою основою єдності і єдності нації. Коли це усвідомить собі кожний український ідейний рух і кожна українська людина — тоді наступить всім бажана діва єдності почерез різність чинів. Спільна наша духовність і спільні наші чини є основою нашої єдності.

Українська студентська й академічна молодша світлі традиції у модерній історії України: наші студенти були на всіх фронтах модерного становлення української нації у передових частинах її національного й державного будівництва. Українські студенти нашої доби — були тими, які звертали історію України на новий шлях, надаючи нове ідейне русло цілому процесові національного розвитку Визвольних Змагань й розпочатої ними Української Національної Революції, даючи їй український націоналістичний рух. Українська студіююча молодь, засвоївши знання національного правопорядку й державного будівництва, мусить першим своїм завданням поставити впорядкування національних і державних вартостей та норм цінностей. В кожного з нас повинно бути в свідомості, що національна ідеологія і програма партій чи організацій — це різні речі, що ідеологія і партійна чи організаційна тактика — це теж різні речі. Годі толерувати примітивні погляди, що напр. визвольна боротьба і державницька політика — це те саме. Уточнення понять, впорядковування ними і замість проповіданої ними «єдності норм цінностей, привернення ерархії вартостей — все це на базі власної національної питоменної підметности, дасть базу до вищого росту. Воно теж розмежує компетенції і призначене місце в нації для тих різних середовищ і діячів, що дуже часто хочуть стати універсальними, ширять помішання понять, дезорганізують національного життя, а то й взаємну боротьбу, коли то... кожний хоче «об'єднувати» під своїм проводом!

Українська студентська молодь, засвоївши здобутки державного будівництва і сутності сили й величі великих вільних націй світу — бачить, що лише братерство, взаємна пошана думки, взаємний змаг по через різні шляхи за спільне найкраще — є основою росту, сили, могутності нації. Внесення того конструктивного, так самозрозумілого знання, а

дальше — творення нових ідейних вартостей на ґрунті питомених українських духових традицій, дасть нові, кращі визначення і може скерувати розвиток української творчої думки на нові, вищі шляхи розвитку.

Нам треба усвідомити, що коли ми не дамо нині Україні чогось нового, а потопатимемо у своїх відокремлених геттах, у тому деструктивному старому партійницькому болоті, — то ніколи, нічим цінним для України не будемо!

Україна чекає на переорієнтування дотеперішніх цінностей, на створення нових, одним словом — на синтезу. Треба вжитися сильно в завдання сучасного покоління. Треба обняти мудрість людства українськими нормами цінностей. Це завдання духової еліти нації: її розуму, її мозку. Це завдання наше, сучасних студентів. Коли це виконаємо, то лише тоді виправдаємо своє існування й існування наших товариств. Лише тоді наші батьки, як і майбутні покоління скажуть, що ми вив'язалися з свого великого призначення, бо дали потрібне — нове! Якщо однак далі потопатимемо у внутрішній ненормальній і неморальній, взаємній борні і всю енергію будемо затрачувати на взаємне поборювання брат-брата, тоді кинемо самі на себе гріх і сором, за що осудять нас наші наслідники, майбутні покоління.

Ми мусимо показати нашим батькам й старшим друзям, що ми, виходячи на арену української дійсності — вносимо нові ідеї, нове, вище розуміння національного ставання:

Держава не твориться в будуччині,
Держава будується нині.
Це люди на сталь перекуті в огні,
Це люди як брили камінні.

(Олег Ольжич)

Коли собі усвідомимо, що ми можемо йти різними шляхами до однієї мети, тоді скоріше зможемо вив'язатись зі своїх завдань. Різниця, що ділять нас, не сміють ніколи і в жодній мірі бути деструктивними, не для взаємного поборювання — але для своєрідної конструктивної конкуренції, для шукання і творення нових ідейних цінностей. Змагаймося за нові, кращі вартості, кожний за своєю здібністю, знанням і вмінням не лише в формальній дружності, але в ширій українській братерськості, бо кожна думка-ідея, як і кожна одиниця є надто потрібні Україні.

ДО ПРОБЛЕМИ СВІТОГЛЯДОВОЇ РОЗГУБЛЕНОСТІ МОЛОДОЇ ГЕНЕРАЦІЇ

«.. Станьмо до життя лицем в лице, якнайглибше загляньмо в те, що щоденно, щомісячно, щорічно пливе, хвилює і промовляє...»

Юрій Липа

Сонні води нашого буття мусять бути розбурхані новими подихами життя, творчого настановою праці, змаганням за духову вивершеність. Під впливом багатовимірної духової кризи наших часів і її впливом на індивідуальне і збірне життя українців, зокрема молоді — українська людина загубилася, а згідно розгубилася в конфронтації з новим духовим підсонням «прибраних батьківщин». Ключ до себе-віднайдення лежить в нас самих — наших головах і серцях. І саме тому перед поколіннями «п'ятидесятників» і «шестидесятників» стоїть завдання надзвичайної ваги: очищення нашої психологічно-світоглядкової настанови від зайвих тягарів минулого в площині ідеологічно-філософичній і віднайдення правдивих вартостей сучасного життя. Затрата відчуття історичних пережитків і убогість проєкцій майбутнього звужують образ нашого світознання і не дозволяють розгорнути повну і правдиву картину сьогоднішніх вимог.

Провідною думкою наших часів повинен стати мотив вирощення **думаючої людини**, не позбавленої змісту критицизму, аналізу, та душевних емоцій. Ідеться про розумну людину, яка повинна засвоїти культуру нашого часу, як писав М.Зеров, не тільки в останніх її видах, але і в її основах — в її надрах, бо без розуміння основ ми залишимося «вічними учнями», цебто такими, які ніколи не можуть з учителями порівнятися. Тут слід зазначити, що про «розумність» і інтелектуальну спроможність одиниці не рішає навіть університетський диплом; його вартість у багатьох випадках є відносно мала. І тут ми зустрічаємося з нашою сумною дійсністю, з нашими кадрами молодих професіоналістів, «людей освічених» — які повинні безпосередньо брати участь у нашому культурно-суспільному співжитті й бути виразником саме тієї «розумної людини». Для ілюстрації згадаймо українських лікарів молодії генерації і їхні світоглядові горизонти. З прикрістю доводить-

ся ствердити, що вони можливо добрими є «ремісниками» своєї професії — але за дуже нечисленними винятками, це люди обмежених інтелектуальних спроможностей, які майже ніколи не стають творцями нових вартостей. Їхній круг зацікавлення вузький і непропорційний до ролі, що їх вони могли б відіграти в нашому житті. Подібно мається з другими «фахівцями», які через свою заабсорбованість погонею за матеріальними добрами — стали невігласами в різномірній проблематиці людської культури. Час випередив їх на добрих декілька десятків років. І якщо ми пригадаємо ролю бувших краєвих професіоналістів з 30-их років і їхній вклад в розбудову культурного і економічного життя нації, тоді напевно ствердимо кризу наших днів. Це сумний образ нашої дійсності, що його не можемо переочити, якщо бажаємо зрозуміти сучасні проблеми дня і наше довкілля. Ми далекі від того, щоб недоцінювати ролі й становища наших молодих професіоналістів, але їхня питома вага в розбудові культурних вартостей зводиться майже до зера. Причини знову ж приходить дошукуватись в зматеріалізованій світоглядковій настанові молодого покоління. Частина молоді ще даліше перебуває під впливом демагогічних гасел — «сильних слів», залишків минулого. Світогляд, опертий на поверховних фразах навіть з найсильнішим патріотичним забарвленням, за деякий час переходить в пустомельство, що в своїй природі може лише захоплювати людей безкритичних, людей з обмеженими інтелектуальними спроможностями. Класичний приклад цього явища дає ідеологія або націоналізм Донцова, що не витримав життєвого цспиту і сьогодні цікавий лише дослідникам нашого минулого. Подібних прикладів можна навести більше. Наша теперішня доба вимагає нового життєвого ритму, а головне йдеться про віднайдення якоїсь сталої величини в нашому світогляді - на якій можна було б ґрунтувати проєкції сучасної і майбутньої нашої життєвої діяльності. Ця величина мусить мати плюсовий знак і не може виступати у формі застиглої догми якогось «ізму». Вона мусить мати характер всенациональний, всеохоплюючий і динамічний з тенденцією росту. І тут цікаво буде приглянутись минулим поколінням молоді — зокрема «тридцятникам», до їхніх успіхів і невдач. Бодай коротко приглянутись панівному націоналістичному світоглядкові, що до сьогодні має багато визнавців серед старшого покоління, а разом стає незрозумілим, в певних аспектах, для генерації молоді 60-их років.

Роман Левинський

ІНТЕРВ'Ю З ГЕНЕРАЛЬНИМ СЕКРЕТАРЕМ КОСЕК-У ГАНСОМ ДАЛЛОМ

ВІД РЕДАКЦІЇ «СМОЛОСКИПУ»: Високо цінячи студентську діяльність і відчуючи пекучу потребу активізації українського студентства на цьому відтинку, з рамені нашої Редакції відбули два українські студенти інтерв'ю з найбільш авторитетною особою в міжнародних студентських справах — ген. секретарем КОСЕК-у Гансом Даллом. Це інтерв'ю зробили 5. березня ц. р. в Лайдені (Голляндія) наші співробітники І. Мигул і Д. Федорик, українські студенти політичних наук лювєнського університету. Обидва вони приїхали з Америки й кінчають тепер другий рік студій. І. Мигул є головою НАСУС-у (українська студентська централа в Бельгії), а Д. Федорика — культурно-освітнім референтом.

Інтерв'ю записано на магнетичну стрічку; її передано до Українського Студентського Архіву-Музею в Балтімор.

Питання: Чи Ви були б ласкаві подати нам нам вступі декілька даних про себе, про свої студії та про те, як Вам прийшлося працювати в КОСЕК-у?

Ганс Далл: Я сам — данець. Студіював та закінчив право на копенгазькому університеті, де думаю досягнути ще вищий ступінь після закінчення мого мандату в КОСЕК-у (Координаційний Секретаріат). Спочатку я працював з данською Національною Студентською Юнією, як віцепрезидент для міжнародних справ. Таким чином я брав участь в міжнародних студентських подіях, зокрема в Інтернаціональних Студентських Конференціях (ІСК). З них моєю першою — була Копенгазька в 1953 р. Опісля з рамені данської студентської юнії я був учасником IV-го ІСК-у в Константинополі, V-го в Бірмінгемі, VI-го на Цейлоні, де мене обрано допоміжним секретарем (ассосіейтед секретарі) КОСЕК-у. На VII-ій ІСКонференції, що відбулась в Нігерії, мене обрано генеральним секретарем КОСЕК-у, а це є найвищою пози-

цією в його адміністрації. На VIII-ій ІСКонференції, в лютому 1959 р. в Перу, мене переобрано на цей самий пост.

Питання: Чи можете описати нам структуру КОСЕК-у та ІСК і подати нам короткий історичний розвиток цих організацій?

Ганс Далл: Після II-ої Світової Війни багато студентів з різних частин світу відчували потребу існування міжнародної студентської організації, в якій вони могли б краще співпрацювати, як перед війною. (Тут треба згадати, що перед останньою війною вже існувала міжнародна студентська централа). Цією справою зайнялись зокрема європейські союзи, а після численних зустрічей створили вони в 1946 р. Міжнародний Студентський Союз (МСС) з осідком у Празі, де цей Союз до сьогодні існує. Після кількох років лояльної праці в МСС, для багатьох студентських союзів стало ясно, що ця організація поступово ставала знярядом холодної війни та підпадала під вплив комуністичної більшості, що була забезпечена спеціальним способом голосування. За цим способом кожна країна мала право на певне число мандатів в залежності від кількості студентів, яких вона нараховувала. Ясно, що такі країни, як Советський Союз, а згодом і Китай, завжди могли переголосовувати всі інші країни, головню тоді, коли частина західно-європейських, азійських і африканських країн ще не були членами МСС.

З цих причин, як також тому, що ця організація, маючи президента і виконавчий орган, була практично під контролею тенденційних чинників з-поза МСС, — національні студентські союзи Данії, Норвегії і Швеції постановили, після прелімінарних контактів, скликати в Стокгольмі в 1950 р. нову конференцію, яка була названа ІСК. На неї запрошено поодинокі національні студентські союзи з ціллю створити нове структуральне тіло, що вможливило б міжнародню студентську співпрацю і при тому не було політично заангажоване. Тоді рішено створити спеціальну конференцію, яка відбувалася б кожного року, або й частіше, але в ній були б правосильними лише національні студентські союзи, які беруть в ній участь. Цим саме різнилось це нове тіло (ІССК) від МСС, бо мало президента і виконавчий орган, отже могло діяти незалежно, без кожнотчасних директив з боку членських організацій. В нашому випадку ІСК являється найвищим правним тілом, і то єдиним, що уточнює свою лінію та програму діяльності і виносить рішення. З технічних причин поодинокі студентські союзи одержували мандати тех-

нічного характеру і на їх підставі виконували певну роботу в міжчасі двох конференцій. Так напр. один Союз був уповноважений видавати Інформаційний Бюлетень, інший — займався соціальними питаннями.

Тоді, коли в 1950 р. в Стокгольмі було лише біля 20 студентських організацій, в 1952 р. на ІСК в Едінбургу прибули ще інші національні студентські союзи, зокрема з європейських країн. Тут вони звітували про пророблену працю та накреслили програму практичної спів-

праці лише в студентській, чисто аполітичній діяльності. На цій же Конференції в Едінбурзі було рішено, що для більшої ефективності треба мати секретаріат, щоб допомагав поодиноким національним студентським союзам в координації та виконанні їхньої праці. Тоді то й створено КОСЕК — Координаційний Секретаріат; його праця має суто технічний характер, без права установляти власну лінію діяння, чи рішати важні справи.

(Продовження в наступному числі)

СУСПІЛЬНО-ГРОМАДСЬКІ ПОГЛЯДИ ШЕВЧЕНКА ПІСЛЯ ЗАСЛАННЯ

БІЛЯ ДЖЕРЕЛ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Шевченко є представником 40-их років минулого сторіччя. Він зокрема у своєму циклі « Три літа » (1843-45) дав тривалі дороговкази для цілої української нації на майбутнє десятиріччя, а може навіть сторіччя. Знаємо, що саме ці поезії Шевченка (Сон, Послання, Кавказ, Великий Лях, Суботів та інші) закріплювали наших шестидесятників до праці на рідній ниві й формували їхній світогляд. Маємо багато доказів у поезіях Свидницького, Кониського, Федьковича, Руданського та інших на те, що наші шестидесятники взувалися саме на поезії Шевченка 40-их років. В даному разі ми хочемо хоч трохи зупинитися на думках і творах Шевченка останніх чотирьох років його життя.

♦♦

Як Шевченко сам себе оцінював після семилітньої примусової мовчанки (1850-57), починаючи класти підвалини руху українських шестидесятників? Шевченко записує у свій журнал під датою 20.червня 1857: « Мені здається, що я такий самий, як був десять років тому. Ні одна риса в моєму внутрішньому образі не змінилася. Чи ж це добре? Добре. Принаймні мені так здається. І я з глибини душі дякую Всемогучому Творцеві, що він не допустив, щоб страшний досвід доторкнувся своїми залізними кігтями до моїх переконань, до моїх молодечо-світлих вірувань. Деякі речі проявилися, заокруглились і набрали природнішого розміру й образу.....», що Шевченко записує на карб років, а не розчарувань.

Ця автоаналіза Шевченка глибока й правдива. Доказом цього служить не лише його поетична творчість, але й вся його діяльність і його листування (1857-61). Найкращий з дотеперішніх знавців Шевченкової поезії, С. Смаль-Стоцький, постійно підкреслював на

своїх викладах, що Шевченкові погляди не мінялися та що вони червоною ниткою проходять цілою його творчістю. У своїх Інтерпретаціях Шевченкової поезії (Варшава 1934) С. Смаль-Стоцький пише: «...ідеали козащини стоять у Шевченка твердо від самого початку його поетичної творчості аж до кінця його життя, і то стоять як найвище, стоять, так сказати, на першому місці. Козацькі ідеали, як Шевченко собі їх уявляє, це...те найвище, найгарніше, що витворив дух українського народу, це зміст і змісл історії, це змісл життя українського народу взагалі, це етичні підвалини його існування, його буття, це та правда, яку козак повинен завести в Україні, це синтеза української думки, це філософія історії України». (стор.121). На доказ свого твердження автор Інтерпретацій наводить вірш Шевченка з 1860 року «Бували війни й військові свари.....», де Шевченко говорить про наслідників Галагана, Кисіля і Кочубея, що «гризуть, жеруть і тлять» Україну, яку він прирівнює до дуба. Але з коріння дуба

«Зелені парості ростуть
І виростуть; і без сокири,
Аж зареве та загуде,
Козак безверхий упаде,
Розтрощить трон, порве порфіру,
Роздавить вашого кумира,
Людській шашелі! Нянки,
Дядьки атчества чужого...
І вас не стане!.....
І стане купою на купі
Смердячий гній, - і все те. все
Потроху вітер рознесе.
А ми помолимося Богу,
І небагатії, й неубогі.»

У цьому вірші Шевченко не лише передбачав лютневу революцію 1917 року, але й дав

ідеал майбутнього життя в вільній Українській державі («і небагаті і небогі»).

Подібні думки висловив Шевченко і в інших своїх творах того часу. І вони не позбавлені актуальності, як і більшість творів великого поета. У незакінченому творі Юродивий знаходимо такі рядки:

«Не вам, в мережаній лівреї
Донощики і фарисеї.
За правду пресвятую стать
І за свободу! Розпинать,
А не любити ви вчилися брата!
О, роде суєтний, проклятий,
Коли ти видохнеш? Коли
Ми діждемося Вашингтона
З новим і праведним законом?
А діждемось таки колись!»

У коментарі до цих рядків С. Смоль-Стоцький додає: «Коротше й ясніше годі висловити ідеал державного ладу для України. Вашингтон визволив Північну Америку з залежності від Англії, завів у визволеній землі республіканський лад із новим і праведним законом... Тим дана форма державного ладу для України: республіка з новим і праведним законом, а на чолі республіки — президент, а він за історичною традицією українською повинен називатися гетьманом» (стор. 15).¹⁾

Безмежна любов до України визначала постану Шевченка супроти Москви. Радянські шевченкознавці тепер на всі заставки намагаються з Шевченка зробити москвофіла. Для цього з останніх видань Кобзаря викинено вірша про Переяслав і Хмельницького, якого навіть за Сталіна не наважувалися викидати зі збірників Шевченкових творів.²⁾ З приводу цього вірша Павло Зайцев, найбільший шевченкознавець сучасності, писав у своїй монографії: Життя Тараса Шевченка (Нью Йорк-Париж-Мюнхен 1955 стор. 339) : «Контраст між яскравою расовою українською юрбою й мізерним виглядом княжого міста, знеславленого умовою з Москвою 1654 року, ще раз пробудив у ньому (цебто Шевченкові - М.А.) тяжкі думки-рефлексії... і, як за часів молодости, увесь гнів своєї душі вилив на голову гетьмана Богдана:

« Як би то ти, Богдане п'яний,
Тепер на Переяслав глянув,
Та на замчище подививсь...
Якби ти на світ не родивсь,...
То не купав би я в калюжі
Тебе: преславног...Амінь! (18.УІІ.1859)

Всі російські «короновані й некороновані тирани» викликали в Шевченка обурення, як

і за 40-их років. Скульптор Мікешин описує, як Шевченко восени 1860. року, оглядаючи його пам'ятник присвячений російській імперії, з обуренням лаяв Петра Першого й Катерину Другу, а потім продеклямував вірш: «Хоча лежачого й не б'ють»... У цьому вірші є дуже гострі випадки проти померлої нещодавно цариці Олександри, дружини Миколи Першого (19 жовтня 1860 р.), який Шевченко ще раніше присвятив у «Сні» рядки, за що й довелося йому довгі роки каратися на заслання («опеньок засушений»). Присутні у Мікешина прийняли прихильно ці слова на адресу цариці Катерини.³⁾ Боротьба з московським царем стояла тоді в Шевченка на першому плані і на це є численні докази. У поемі «Неофіти» під Нероном він описав Миколу I, так само в інших творах раз-у-раз виринають у Шевченка слова ненависті до царів-репрезентантів російського імперіалізму:

«Нашо здалися вам царі?
Нашо здалися вам псарі?

Протицарські є й інші вірші Шевченка того часу на «релігійні» теми.

Поряд із тим Шевченко дуже активну участь брав у скасуванні кріпацтва. Воля в цьому періоді його творчості крім національного має ще й соціальний зміст.

«...щоб збудить
Хиренну волю, треба миром,
Та добре вигострити сокиру,
Громадою обух сталить,
Та й заходиться вже будить....»

Очевидно тут соціальне й національне визволення пов'язані так, що провести межу між ними було б не легко. В усякому разі було б помилкою нехтувати одним з цих чинників, бо вони обидва в світогляді Шевченка трали дуже важливу роль.

Народня освіта і всі питання пов'язані з нею хвилювали в той час Шевченка. Як відомо він сам склав і видав Буквар, себто пішов шляхом, на який вже перед тим стали Куліш та Костомаров, що займалися виданням популярних книжок вже від 1857-го року. Граматку Куліша Шевченко, як знаємо — оцінив позитивно: «Як прекрасно, розумно й благородно складено цього зовсім нового букваря. Дай Боже, щоб він прийнявся у нашому бідному народі. Це перший вільний промінь світла, що може проникнути в полами здавлену голову невольників».

У зв'язку з цим і з цілим рядом віршів Шевченка останнього періоду його життя варто

декілька слів сказати про ставлення Шевченка до релігії тим більше, що советські вчені залюбки твердять, що Шевченко дійшов до матеріалізму і безбожництва. Цій темі нераз С. Смаль-Стоцький присвячував увагу та добре її вияснив: «Шевченко наскрізь релігійний він - деїст. Одначе його релігійність не є догматична, не спутана ніякими путами, не скована ніякими догмами, компромісовими установами, а жива, стихійна, як саме життя. Він...знає лише один етичний закон правдивої релігії...закон безмежної любови...Любов і правда-це його Бог і йому одному він поклоняється, уважаючи все інше - брехнею... Не проти Христа підіймає Шевченко бунт, а проти сфальшованого, лицемірного християнства, що сталося посміховищем науки Христової, проти урядової російської церкви...» (Інтерпретації стор. 172). Доброю ілюстрацією до цього може послужити випадок, що його записав Шевченко в свій журнал 27-вересня 1857. Проходячи повз церкву св. Юрія зайшов поет у притвор і побачив жакливу ніби-ікону, що йому нагадала Ману чи Вішну: «Я хотів увійти, пише далі Шевченко в саму церкву, як двері відчинилися і вийшла пишно...одягнена пані... і обертаючись до нарисованого чудовища три рази побожно й кокетливо перехрестилась і вийшла. Лицемірка! Ідолопоклонниця! І напевно повія. І чи ж вона одна? Мільйони подібних до неї... ідолопоклонниць. Де ж християнки? Де християни? Де безплотна ідея добра і чистоти? Скоріше в шинку ніж в цих ...капищах...» Потім він вийшов з церкви, побачив прекрасне видовище природи, «зітхнув вільно, невільно перехрестився і пішов до дому». (Т. Шевченко: Щоденні записки, УАН, Київ 1927 стор. 106-107).

У короткій статті не можна вичерпно подати всього багатства думок та ідей, що цікавили Шевченка в тих роках і за них він боровся в першу чергу словом. Шевченко знав ціну своєму слову...«Я на сторожі коло і.

Поставлю слово...» пи-

сав він в одному з своїх пізніх віршів. У іншому вірші з 1860. року Шевченко писав:

**«...Орю
Свій переліг — убогу ниву,
Та сію слово: добрі жнива
Колись то будуть...»**

Не вичерпуючи всього багатства тих ідей, що хвилювали Шевченка в останні роки перед смертю, варто все ж таки підкреслити ще одну основну рису творчості Шевченка цілого його творчого періоду, рису аж до кінця дуже характерну для нього.

Підкреслюючи революційність Шевченка, ми занадто часто забуваємо чи легковажимо тим фактом, що в житті й творчості Шевченка величезну роль відігравала любов, про яку й говорив цитований нами вгорі С.Смаль-Стоцький. У зв'язку з тим вирішальна розправа з тиранією на думку Шевченка могла прийти двома різними шляхами. Перший-це кривавий шлях розправи:

**«...І ваша злая своєволя
Сама скупається, сама
В своїй же крові...»**
(Подражаніє Іезекіїлю)

або ж: **«... вас, біснуетих
Розпнуть, розірвуть, рознесуть,
І вашей кровію, собаки,
Собак напоять...»** (Осії, глава XIV)

Другий шлях це шлях безкровної революції, чи властиво еволюційної перемоги добра над злом, правди й свободи над брехнею й неволю.

**«...І спочинуть невольничі
Утомлені руки,
І коліна одпочинуть,
Кайданами куті...
Оживуть степи, озера,-
І не верстові,
А вольнії, широкії,
Скрізь шляхи святії
Простеляться; і не найдуть
Шляхів тих владики.
А раби тими шляхами,
Без гвалту і крику,
Позіходяться докупи,
Раді та веселі,
І пустиню опанують
Веселії села.»** (Ісаїя, глава XXXV)

Тому Шевченко й виглядає апостола правди і науки. У той час він дуже жваво реагує на кровопролиття, що зустрічалися в різних околицях московської імперії, а зокрема в Україні у зв'язку з місцевими повстаннями та заколотами селян. Одній такій події і присвячений вірш, про який хочемо наприкінці сказати декілька слів. Ось текст цього вірша:

**Мій Боже милий, знову лихо!
Було так любо, було тихо;
Ми заходились розкувати
Своїм новольникам кайдани.
Аж гульк!...Ізнову потекла
Мужицька кров...Кати вінчанні,
Мов пси голодні за маслак,
Гризуться знову...»** (Акад. вид. 1927

стор. 419, а в новому виданні — Київ 1953

стор. 243). Цей вірш без відповідних причин датують роком 1853-54. У цитованому академічному виданні стор. 468 у примітках сказано: «Змістом своїм ця поезія говорить ніби про війну 1854-1855 р.» Немає найменших підстав пов'язувати цей вірш з Кримською війною. Цьому протирічить і форма вірша і зміст. До останніх двох рядків маємо паралелю в Неофітах: «... Гриземося, мов собаки,

За маслак смердячий...

(Академічне видання, стор. 298). Про катів «вінчанних» (і невінчанних) Шевченко також в першу чергу говорить часто у своєму журналі та у віршах останніх чотирьох років. А слова «...Ми заходились розкувати своїм невольникам кайдани», також мають сенс лише в роках 1857-61. ⁴⁾ В часі кримської війни ніхто не «заходжувався» розкувати кайдани. Тому пора вже цей вірш пересунути на відповідне місце, хоч може, тепер ще й важко сказати, до якої внутрішньої події в Російській імперії треба віднести цей вірш. Він вказує на те, що в час його написання йшли заходи над звільненням (соціальним і національним) народу, а якесь кровопролиття перешкодило цим заходам. На полях можна зазначити, що Д. Косарик у своїй хроніці: Життя і діяльність Т. Шевченко, Київ 1955, вказує на те, що в 1858-му році ж «в Російській імперії в 90 місцях спалахували селянські заворушення» (стор. 221), а в 1861. році було «1176 селянсь-

ких виступів проти кріпацтва» (стор. 245). Одна із цих подій і вплинула на написання цитованого вірша.

М. Антонович

¹⁾ Для порівняння подамо коментар на ці рядки радянського літературознавця Є. Кирилюка в його монографії про Шевченка (Київ 1959 стор. 474): «Безперечно поет не міг тоді всебічно розібратися в діяльності видатного американського буржуазного діяча періоду боротьби за незалежність від Англії — Джорджа Вашингтона». Подібних «наукових» і «об'єктивних» тверджень у цій монографії тьма-тьменна.

²⁾ Цей же самий Є. Кирилюк у своїй монографії (стор. 542), фальшуючи Шевченкові думки й погляди, пише про «негативне ставлення до Б. Хмельницького». Ця справа добре висвітлена в шевченкознавчій літературі і над цим твердженням шкода дискутувати. Шевченко цинив «великого бунтівника», але все, що нагадувало йому фатальну помилку Хмеля і московське панування на Україні викликали в великого пророка бурю гніву й протесту. А тому й даліші твердження Кирилюка про те, що «Появу цього вірша можна пояснити настроєм Шевченка після третього арешту. Гнів проти царських сатрапів (!), а може проти поневолювача — московської імперії? — прим. М. А.) поет переніс і на «... козачого розумного батька» — це свідоме фальшування думок і світогляду Шевченка та натягання їх на копил офіційного московсько-комуністичного вчення, з яким Шевченко не мав і не має нічого спільного.

³⁾ П. Зайцев: «Життя Т. Шевченка», стор. 370-371. Цей епізод мабуть також нецензурний у советах, бо в великій монографії Є. П. Кирилюка про Шевченка (Київ 1959 стор. 675) про цей четвер у Мікешина — ні слова.

⁴⁾ Теоретично можна було б ще віднести цей вірш до періоду існування Кирило-Методіївського Братства (1844-47), але це неправдоподібно з уваги на стиль вірша і цитовані паралелі до пізньої творчості Шевченка.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

**** Перший атомний реактор в Україні.** В лютому ц. р. в Києві відкрито перший в Україні атомний реактор Інституту Фізики АН УРСР. Не зважаючи на те, що передове місце серед спеціалістів по атомній енергії в СРСР займають українські вчені, будову першого атомного реактора протягувано аж до цього року. Відомо, що кілька років тому назад боль-

шевицький уряд примусив наших вчених будувати подібний реактор насамперед біля Москви. Крім цього осягу наші вчені побудували останньо й пустили в рух лінійний прискорювач протонів та електронів і циклотрон для прискорення протонів. В дослідках атомного ядра атомний реактор і всі ці інструменти мають велике значення. Ці осяги Українського Фізико-технічного Інституту в Харкові поставити країні, що досліджує атомну енергію і атомне ядро.

вили Україну на одно з перших місць серед

**** Доля Київського метро (підземки).** Як відомо, зразу після закінчення війни приступлено в Києві до будови першого в Україні «метро». Але працю над ним скоро залишено, мов лял, земля занадто піщовата. В останніх роках працю відновлено і вона поступає так, що перша діляниця «метро» буде пущена в рух

в листопаді ц. р. Гірничопрохідні роботи ведуться на станціях «Університетській» і «Арсенальській». Викінчується станцію «Хрещатик», а внутрішню її частину помальовано темно-червоним кольором. Деякі її частини виложено білим, сірим і чорним гранітом. Українські архітекти стараються, щоб прикраси Київського метро не поступились московському і ленинградському.

**** Коекзистенція і український націоналізм на XXI З'їзді КПУ.** Перший секретар КПУ М. Підорний у звітній доповіді на XXI З'їзді КПУ багато разів підкреслював, яку велику загрозу для советської системи в добі коекзистенції становить український націоналізм. Він дослівно говорив: «Партійні організації зобов'язані постійно оберігати радянських людей, і особливо молодь, від впливу ворожої буржуазної ідеології. Треба пам'ятати, що мирне співіснування двох систем — це співіснування без війни, але разом з тим це найгостріша ідеологічна боротьба між соціалізмом і капіталізмом. Ми повинні рішучо й послідовно боротись проти ревізіонізму, проти будь-яких проявів буржуазної ідеології, проти проявів українського націоналізму. Серед сил міжнародної реакції, які ведуть антирадянську пропаганду, зустрічаємо українських буржуазних націоналістів... Особливо вони занепокоїлись тепер, коли намітився спад «холодної війни».

Ці ствердження заставляють нас ще більше посилити нашу антибольшевицьку працю на всіх можливих відтинках.

**** Висока освіта.** В Україні є тепер 138 Високих Шкіл (в 1947 р. було 164), в яких на денних курсах, вечірніх і позаочно навчається 400 тис. студентів. Річно до Високих Шкіл України приймається 75.600 чоловік. В останніх чотирьох роках високу освіту закінчили 220 тис. осіб.

**** Нові термінологічні словники.** В 20-30-тих роках в Україні започатковано підготовку і видання термінологічних словників. З розгромом українського культурного ренесансу 30-их років запала в Україні тотальна заборона видавати будь-які термінологічні словники. Останньою появились такі словники: «Російсько-український фізичний словник» (212 стор.), «Рос.-український хімічний словник» (204 стор.), «Рос.-укр. геологічний словник» (280 стор.), «Рос.-укр. гірничий словник» (272 стор.), «Рос.-укр. словник з машинознавства та загального машинобудування» (232 стор.). Можна припускати, що як і інші, так і ці книжки видані в першу чергу... для українців закордоном, їхній тираж дуже малий, а замов-

лення «Укркниги», єдиної в Україні книжкової агенції, становить на кожний з цих словників по 400-800 примірників!

НАСЛІДКИ РУСИФІКАЦІЇ

(М.А.) В журналі «Українська мова в школі» Ч. 6 1959 р. надруковано дуже цікаві відомості про іспити з української мови в різних учбових закладах в Україні. Найцікавіші дані про вступні екзамени з української мови до Луганського Державного Педагогічного Інституту. З усіх 144 вступників на російський відділ зголосилися 110 осіб, а на український лише 34! Уже ці дані вказують на русифікаційні тенденції «на нашій не своїй землі». Мабуть, попит і можливості отримати працю для педагогів російської мови більш-менш відповідають відсоткові зголошень.

Далеко цікавіше, що внаслідок іспитів виявилось, що 10 % з тих, що зголосилися на російський відділ «виявили повне незнання української мови, всі вони випускники шкіл з російською мовою навчання». Коли взяти на увагу, що вони закінчили своє навчання ще перед сумнозвісним законом, отже всі вони вчилися в школах української мови, то стане ясным, як те навчання української мови в школах з російською мовою навчання виглядає. Тепер ця справа, мабуть, ще погіршиться. Треба крім того підкреслити, що це майбутні викладачі мови! Як відомо всі викладачі одної з слов'янських мов мусять знати добре принаймні якусь іншу слов'янську мову. Як бачимо в Радянському Союзі це непотрібне для викладачів імперіалістичної російської мови!

Далі в журналі «Українська мова в школі» читаємо таке: «Із написаних 295 творів і переказів (українською мовою) тільки 16 написано на «відмінно», а як виходить з дальшого — 26 на «незадовільно».

Також перегляд праць 34 осіб, зголошених на український відділ, незадовільний. Дві праці написано на «незадовільно», 16 — на «задовільно», а лише 2 на «відмінно». Між помилками переважають впливи російської мови. Вступники пишуть наприклад: «Росіей», «матузка», «читко», «чим», «на берегу», тощо. Можна погодитися з автором замітки в журналі «Українська мова в школі»: «Це тривожний сигнал про недостатній ще рівень викладання української мови в школах з російською мовою навчання».

FOR THE UKRAINE'S PARTICIPATION IN THE OLYMPIC GAMES

No. 1

ENGLISH EDITION

APRIL, 1960

BULLETIN OF THE UKRAINIAN WORLD COMMITTEE FOR SPORT AFFAIRS

P. O. BOX 2733, BALTIMORE 25, MD., USA

Editors: Osy Zinkevych, Michael Pylypczuk

IN THE OLYMPIC GAMES FOR UKRAINE'S PARTICIPATION

The Ukrainian World Committee for Sport Affairs (formerly known as the Ukrainian Olympic Committee) is launching an English language Bulletin "For The Ukraine's Participation in the Olympic Games." This magazine will serve as the voice of the Ukrainian sport movement both in the free world and behind the Iron Curtain.

The Russian government prohibits independent Ukrainian participation in the Olympic Games and does not permit a forming of a separate Ukrainian Olympic Committee which could become a member of the International Olympic Committee. We, Ukrainians who live in the various countries of the free world, must give all our efforts to achieve our goal — independent Ukrainian participation in the Olympic Games.

The struggle of our Committee reflects a similar struggle that is taking place in Ukraine itself. But as we in the free world can promulgate our movement without fear of persecution, Ukrainians living in their native land are forced to accept the rules and regulations of the Russian Communists.

Our Bulletin is intended for the members of the International Olympic Committee, The National Olympic Committees, International Sport Federations and all those organizations and individuals who are interested in the Ukrainian Olympic Movement.

We intend to cover topics pertaining to Ukraine's role in the Olympic Movement, Ukraine's struggle for a complete separation from Russia and the sports movement in the Ukraine. We shall also disclose the truth about the discriminatory practices of the Russians against the non-Russian minorities in the Soviet Union.

We sincerely hope that the information found on the pages of our Bulletin will further the cause of independent Ukrainian participation in the Olympic Games. We also hope that our efforts will receive a favorable reaction

from all members of the International Olympic Committee and the general public.

— DR. VOLODYMYR BILYNSKY
President

WHY DOESN'T UKRAINE PARTICIPATE IN THE OLYMPICS?

"The important thing in the Olympic Games is not to win, but to take part." — PIERRE DE COUBERTIN, 1908

Today the words of the founder of the modern Olympic Movement have a special meaning to those few national groups who are not participants in the Olympic Games. Twentieth Century Ukraine is one of the nations belonging to this group. Ukraine is enslaved by Soviet Russia in the Union of Soviet Socialist Republics, a vast totalitarian empire ruled by Moscow. It is this Moscow Government which does not permit independent Ukrainian participation in the Olympic Games. Ukrainians are striving to become an equal partner with all the nations in the Olympics, and it is this desire that shall always inspire Ukrainians, to actively seek means to this end.

The constitution of the International Olympic Committee, which is built on the principles of freedom and equality, declares:

"No discrimination is allowed against any country or person on grounds of color, religion or politics,"
(Charter of the Olympic Games, Paragraph I, Fundamental Principles).

The Olympic Committee welcomes new member nations who are completely independent or those who possess only a partial independence. It is evident that the Constitution of I.O.C. proclaims the fact that its members may be not only independent nations, but dominions and colonies as well. (Paragraph 39, Section IV, Charter of I.O.C.)

The Constitution of the Ukrainian SSR states that Ukraine is an independent republic. This fact is also recognized by the United Nations where Ukraine is a charter

member. Ukraine is also a member of numerous world organizations, such as the International Red Cross, UNESCO, International Parliamentary Union and many others. But regardless of all this, Ukraine is fully dependent on the Russian Government in Moscow, and it is therefore, prohibited to form her own Olympic Committee.

The I.O.C. declares that its prospective members must form a National Olympic Committee and only then can

Nina Otkalenko (No. 3), one of the many Ukrainian sports stars deported to Russia.

they become full members of the I.O.C. This fact was emphasized by Otto Mayer — Chancellor of the International Olympic Committee in his letter to the Ukrainian World Committee for Sport Affairs. He wrote on October 12, 1957:

"Our Executive Board has studied the problem of Ukrainian athletes taking part in the Olympic Games very thoroughly. It was decided that no action whatsoever can be undertaken as long as no National Olympic Committee of the Ukraine exists in the country itself, and as long as such a committee does not present its candidacy for recognition by the International Olympic Committee. . . . No athlete may take part in the Games if his entry form is not signed by his National Olympic Committee. As we have never received any request for recognition from said country, the situation — where the I.O.C. is concerned, — cannot be altered."

In Ukraine there is a strong national feeling among the athletes as well as the general public. This feeling is also reflected in sports. The Soviet Ukrainian press widely propagates Olympic ideals and various sports groups have actually expressed their desire for independent participation in International Sports events. This, however, has resulted in mass deportation of outstanding Ukrainian sports champions. The Soviet Russian Government has continuously opposed all independent movements among the non-Russian nationalities in the Soviet Union. All non-Russians are forced to represent the Russian people and the Russian government in the Olympic Games.

At the close of the XVI Olympic Games an Australian newspaper commented, "What a world outcry it would be if British, Commonwealth and Empire athletes were to compete, voluntarily or involuntarily, under the one designation at the Olympic Games. Yet, the U.S.S.R. is using hundreds of non-Russians in its bid for athletic supremacy, and the Western world obviously could not care less. In fact, the western press, radio and people generally, in classifying all members of the 1956 USSR Olympic team as Russian, not only distort the truth, but also help the Communist cause no end."

("The Advocate", Melbourne, December 13, 1956)

The above statement is self explanatory. For how many athletes of the British Commonwealth would rather represent Great Britain than they would their own India, Canada, Australia or Ceylon? It can be safely assumed that the list would be very short.

One of the members of the I.O.C. wrote the following to our Committee: "The athletes from that section of the world (i.e. the Ukraine) may take part in the games under the colors of the USSR, which has been the fact already at Melbourne."

We do not dispute that fact that Ukrainian athletes may participate in the games, but must they do so under the colors of that nation which has enslaved these athletes and persecutes them? If this be our reasoning, then why are colonies such as the Bahamas, Bermuda, The Gold Coast, British Guiana, Hong Kong, Jamaica, Malta, Singapore, Trinidad, the Antilles and Puerto Rico independent participants in the Olympic Games? Furthermore, these groups do not wish to represent England, Holland, or the USA, and their Olympic Committees are representatives of their respective people.

Ukraine is neither a colony nor a dominion, but a separate nation, a separate member of the United Nations, then why should she not have the privilege to be an independent member of the 87 nations International Olympic Committee?

It is hoped that the respective members of the International Olympic Committee and the many National Olympic Committees shall ignore the protests of the Russian Government and shall invite Ukraine to membership in the International Olympic Committee and to participate in the Olympic Games.

— OSYP ZINKEWYCH
Secretary General

RUSSIAN NATIONAL DISCRIMINATION IN SPORTS

National discrimination on behalf of the Russians against the many nationalities which make up the USSR, is greater than in any colonial or dependant country. Sport affairs in the USSR are not under the direction of independent or autonomous organizations, but are headed by the Russian Communist Party. The Party directs all sports activities and the individual athletes are responsible for their behavior to the Party.

Favoritism towards the Russian nationals in the field of sport is a known fact. Those members who are non-Russian are constantly subjected to continuous Russification training. The Russians feel that independent National Olympic Committees would jeopardize any moves toward complete Russification of the non-Russian athletes. This fear is evident especially in relation to the Baltic states of Latvia, Lithuania and Estonia. Prior to the Second World War these countries had National Olympic Committees, and their athletes took part in almost all pre-war Olympic Games. With the annexation of these countries, all the Olympic Committees were immediately liquidated. Some of the sportsmen from these states are permitted to participate in the current Olympics but under the Russian colors, and often are found to give their nationality as Russian.

In the Ukraine, the largest of the Soviet Republics, Russian discrimination is worked out in a different manner. It is based along three main principles:

- A. The Ukrainians are not permitted to form their own independent National Olympic Committee and to participate independently in International Sport Federations and international events.
- B. The most outstanding Ukrainian champions of sport are deported deep into Russia and are forced to adopt Russian nationality.
- C. The Russification of the sports in the Ukraine is cleverly administered by the Russians. They import Russian athletes into Ukrainian Sports Institutes and ban many Ukrainians from participation.

In the past several years the following prominent Ukrainian Sport champions were deported to Russia:

Volodymyr Kuts, hero of the XVI Olympic Games in Melbourne, world champion in 5 and 10 thousand meter runs was deported to Moscow and is not allowed to return to his native Ukraine.

Oleh Honcharenko, world champion in skiing, gold medals winner in the VII Olympic Winter Games in Cortina d'Ampezzo and a participant in the VIII Olympic Winter Games In Squaw Valley was deported to Moscow.

Nina Otkalenko, several medals winner, World champion in the 800 meter run, was deported to Moscow.

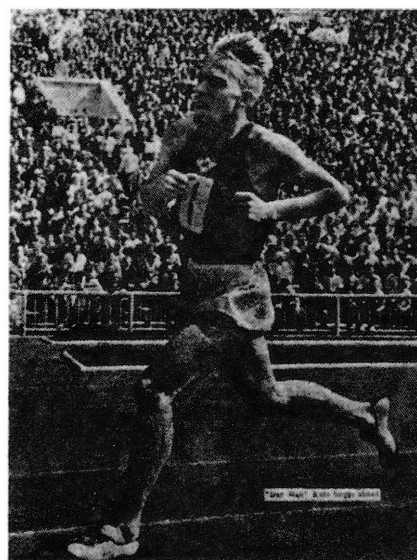
Nina Chornoshok, Ukraine's champion, was deported to Moscow.

Jurij Lituyew, World champion in the 400 m. hurdles deported to Leningrad.

Tamara Tyshkewych, World and Olympic champion in the discus throw deported to Leningrad.

Volodymyr Vloshenko, Ukraine's champion in the 5,000 meter run, deported to Stalingrad.

Halyna Shamray — Rudko, absolute World champion in gymnastics, deported to Kazakhstan.

IRON MAN KUTS

Taisa Demchenko-Kamenska, a widely known Ukrainian gymnasts' trainer, responsible for coaching some of the best Ukrainian athletes was also deported to Moscow.

The Women's basketball team of Ukraine, which was a continuous champion of the USSR and a strong competitor of the Russian teams, was disorganized and its members deported to various parts of the USSR.

The above facts prove to the World that although the Russians are members of the International Olympic Committee and pretend to disfavor all colonial subjugation, they fail to do so in their own country

P. Warnak

SPORTS IN THE UKRAINE

The Ukrainian has always believed in the sound body foundation offered by sports. Achievements of the Ukrainian athletes qualify Ukraine to be a participant in the Olympic Games and in the International Olympic Movement. *Here are several data on the Ukrainian sports:*

- The Ukraine numbers 136 Juvenile sports school. Over 800 high schools have inaugurated special courses in gymnastics, basketball and athletics.
- There are 350 stadiums, 1700 gymnasiums, 1300 sports arenas, 7300 soccer fields, 6,000 volley ball and basketball courts, 500 ski stations.
- Ukraine has two Institutes of Physical Culture, four sports technicums and 8 faculties of physical education at pedagogical institutes.
- The Ukraine has 45,000 sport groups and over 10,000 instructors with high school and college education.

OUR CHAMPIONS

Ukrainian athletes have gained numerous medals for breaking and setting new records. Here are some of the achievements of Ukrainian sportsmen:

I. ATHLETICS

100 meter run	L. Bartenyev — 10,3
200 meter run	L. Bartenyev — 20,9
400 meter run	A. Kryvosheyev — 47,9
800 meter run	O. Ivanov — 1.49,7
1,500 meter run	F. Kovtun — 3.46,5
5,000 meter run	I. Cherniavsky — 14.09,2
10,000 meter run	I. Cherniavsky — 29,16.0
110 meter high hurdles	V. Polosov — 14,1
200 meter high hurdles	B. Yushko — 24,0
400 meter high hurdles	A. Matsulewych — 51,8
3,000 meter hurdles	H. Repin — 8.48.9
10,000 meter walk	V. Holubnychy — 42.41,2
20,000 meter walk	V. Holybnychy — 1:27.05.0 (world record)
50 kilometer walk	O. Siry — 4:16.08.0
42 km. 195 cm. Marathon run	A. Nyktytn — 2:31.38,0
Broad Jump	I. Ter-Ovanesian — 7.81 meters
High Jump	V. Sytkin — 2.15 meters
Pole Vault	I. Harin — 4.55 meters
Hop, Step and Jump	D. Yefremov — 16.00 meters
Discus throw	V. Kompanyets — 55.79 meters
Hammer throw	F. Tkachow — 66.66 meters
Shotput	V. Shablenko — 16.60 meters
Javelin throw	V. Tsybulenko — 77.78 meters
Pentathlon	Y. Kutenko — 3546
Decathlon	Y. Kutenko — 7988

(Continued in next issue)

UKRAINIAN OLYMPIC CHAMPIONS

During the XVI Olympic Games in Melbourne (1956) Ukrainian athletes won the following medals:

GOLD MEDALS

Volodymyr Kuts	5 and 10 thousand meter run — 2 medals
Larysa Dyryi-Latynina	gymnastics — 3 medals
Victor Chukarin	gymnastics — 2 medals
Yurij Tytow	gymnastics — 1 team gold medal
Polyna Astakhova	gymnastics — 1 team gold medal
Tamara Tyshkewych	shotput — 1 medal
Ihor Rybak	weight lifting — 1 medal
Vitalij Romanenko	target shooting — 1 medal
Ivan Deruhin	pentathlon — 1 team gold medal
Mykola Tyshchenko	soccer — 1 team gold medal
Gennadi Shatkov	boxing — middleweight

SILVER MEDALS

Larysa Dyryi-Latynina	gymnastics — 1 medal
Yurij Tytow	gymnastics — 1 medal
Leonid Bartenyev	pentathlon — 1 team silver medal

BRONZE MEDALS

Viktor Tsybulenko	javelin throw — 1 medal
Nadia Konyayeva	javelin throw — 1 medal
Eohen Cherepanowsky	fencing — 1 team bronze medal
Yakiw Rylsky	fencing — 1 team bronze medal
Yurij Tytov	gymnastics — 2 medals
Viktor Chukaryn	gymnastics — 1 medal
Polyna Astakhova	gymnastics — 1 team bronze medal
Ihor Yemchuk & Hryhory Zhylin	pair oars with coxswain — 1 team bronze medal

The Ukrainian athletes won a total of 18 gold medals, 4 silver medals, and 12 bronze medals.

UKRAINIANS WERE BANNED FROM ATTENDING THE VIII WINTER OLYMPICS

The Ukrainian athletes have access to both the Carpathian and the Caucasian Mountains, and are, therefore, ardent participants in the winter sports. But Ukrainian athletes were not allowed by the Russian Government, to participate in the VIII Olympic Winter Games. Only Oleh Honcharenko, who was deported to Russia in 1956, was allowed to participate in the last Winter Olympics, but only in the all-Russian team.

USSR has only 56.5% Russians, the rest of the population is composed of millions of non-Russians. But the Soviet Olympic team had the following distribution:

Russians — 64 (95.5%), Georgians — 2 (3%), Kazakhs — 1 (1.5%). Ukraine which is second largest Republic of the Soviet Union with 20% of the total population of the USSR did not have any representatives in the VIII Olympic Winter Games.

"For the Ukraine's Participation in the Olympic Games."

No. 1 English Edition, April 1960
Bulletin of the Ukrainian World Committee for the Sport Affairs.

Mail: Post Office Box 2733
Baltimore 25, Maryland
U. S. A.

Editors: Osyp Zinkewych
Michael Pylypczuk

BLK. RT.

3425 Broadway
-9-

To: Prof. S. Backusky
4414 Brooklyn Ave.
Cleveland, Ohio

SMOLOSKEY
-/O AVRA SEREDA
858 TANEY ST.
PHILA. 30, PA.

FOAM 3547 REQUESTED

СМОЛОСКИД

»S M O L O S K Y P«

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТІВ
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

Танцювальна група молоді у Везін-Шалет (Франція)

„СМОЛОСКИП“

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці
Видає Видавництво «СМОЛОСКИП»
4828 Rachel Str.,
Town of Pierrefonds, Que.
Canada

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ:

Голова: Лев Винницький (Монтреаль)
Члени: Володимир Бакум (Нью Йорк), Павло Дорожинський (Нью Йорк), Богдан Гасюк (Філадельфія), Осип Зінкевич (Балтімор), Теодосій Онуферко (Філадельфія), Дмитро Пілецький (Чикаго).

Редагує Редакційна Колегія в складі:

Голова: Осип Зінкевич
Члени: Теодосій Онуферко, Роман Левинський і Любомир Бачинський.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела. Матеріали, кореспонденцію і вимінну пресу слати на адресу:

„SMOLOSKYP“

P. O. Box 6038, Patterson Sta.
Baltimore 24, Md., USA

Передплата: 1.50 дол. на рік. Поодинокі число 30 центів.

Чеки виставляти на: Smoloskyp Publishers

Голова Адміністрації: Богдан Гасюк

Адреса Адміністрації:

„SMOLOSKYP“

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa. USA

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students

Published by the Smoloskyp Publishers

4828 Rachel Str., Town of Pierrefonds, Que., Canada

PUBLISHING COMMITTEE:

Chairman: L. G. Wynnyckyj (Montreal)

Members: W. Bakum (New York), P. Dorozynsky (New York), B. Hasiuk (Philadelphia), T. Onuferko (Philadelphia), D. Pilecky (Chicago), O. Zinkewych (Baltimore), Lubomyr Bachynskyj

EDITORS

Editor: Osyg Zin'ewych

Associate Editors: Teodosij Onuferko, Roman Lewynsky

General Manager: Bohdan Hasiuk (Philadelphia)

Subscription: Price \$1.50 yearly — Single Copy 30 c.

Cheques Payable to: Smoloskyp Publishers

Managing Office:

„SMOLOSKYP“

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa., USA

З М І С Т

За відбуття Світового Конгресу Українського Студентства

О. Зінкевич ..

Кудсю йти нашій підсоветській молоді?

Молодь і студентство в Україні

Лесь Курбас ..

«Естетство»

З культурного життя в Україні

Перший Український Студентський Ідеологічний Конгрес в ЗДА

Резолюції Першого Українського Студентського Ідеологічного Конгресу в ЗДА

IV-ий Конгрес Українського Студентства Канади

Інтерв'ю з ген. секретарем КОСЕК-у Г. Даллом

Іван Докторук

Боротьба за український університет у Львові

VOL. 12

MAY-JUNE

12 (82) 1960

ТРАВЕНЬ-ЧЕРВЕНЬ РІК 11

ЗА ВІДБУТТЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА

Ще так недавно — багато з нас жило надією, що літом цього року в одному з європейських міст відбудеться Світовий Конгрес Українського Студентства. Хоч багато студентства, зокрема наші центральні, готувались до нього, все ж, нажаль, він не викликав майже жодної реакції в нашій пресі, включно зі «Студентським Словом». В першому числі «Смолоскипу» (за січень-лютий ц. р.) ми видвинули цілий ряд питань, які повинні були б бути предметом нарад і роздумувань учасників Конгресу.

Аж раптом прийшла вістка, що Конгрес не відбудеться. Виглядає, що над ним поставлено крапку (не хочемо входити в причини відкликання Конгресу, бо це не міняє суті справи), хоч ані ЦЕСУС ані СУСТА і СУСК ще не сказали свого остаточного слова, тому й питання Конгресу зависло в повітрі. Замовкли ентузіясти цієї знаменної ідеї, мовчать і організатори.

На нашу думку — мовчати не можна, не слід сидіти з заложеними руками, не слід тратити надії у власні спроможності. Чи не смішно сьогодні виглядає, що ми не можемо спромогтися на таке зусилля, на такий подвиг, на таку силу волі й бажання досягнути нашу ціль: відбутися наш Студентський Світовий Конгрес.

Та ж сьогодні студентство інших народів перевертає уряди, скидає найсильніших володарів своїх країн! Гляньмо на Кубу (не входячи в те, чи воно правильно поступає, чи ні, але берімо факт студентської сили волі, запалу і енергії!), на південну Корею, Туреччину, ще недавно — на Кипр, північну Африку, Аргентину.

Чи в обличчі такої сили студентських ру-

хів різних народів — ми не будемо спроможні вложити мінімум зусиль, щоб Конгрес таки відбутися? Чи мусить він обов'язково бути в Європі? Чому не відбутися його в Америці? Чи він втратить цим свою питому вагу? Та, кінець кінців, на чому нам властиво залежить? По-що нам цього Конгресу? І замість давати відповідь, ми поставимо нашим студентським централям ряд питань:

Чи не час вже реактивізувати міжнародню діяльність ЦЕСУС-у? Чи не прийшов вже час, щоб не відбувалась ані одна міжнародня студентська імпреза без українського представника? Чи не час вже поставити на всю широчінь питання академічних свобод в Україні? Що нам стоїть на перешкоді у видаванні репрезентативного студентського центрального органу в чужих мовах? Як довго ще нам чекати зі структуральною перебудовою ЦЕСУС-у, з переведенням його на такі форми діяльності, щоб він став знову активною і діяльною студентською світовою централею? І накінець, чи не час вже нашому студентству перейти з етнографізму на більш відповідальне поле діяльності? Чи місце українського студентства лише там, де можна пописуватись традиційним гопаком? Невже наш еміграційний студент поза співом і танком не спроможний на ніщо більш важливе?

Ось лише кілька пекучих, для декого, може, й болючих питань. Вони вимагають негайної практичної розв'язки. Цими питаннями, побіч ще й інших, мав би зайнятися Світ. Конгрес Укр. Студентства і при посиленій діяльності знайти дороги і способи їх реалізації, щоб гідно сповнити обов'язки і свої і перед Батьківщиною.

Кудю йти нашій підсоветській молоді?

Перше півріччя ц. р. в житті української підсоветської молоді позначається трьома головними моментами: — 1) молодь і студентство підлягає знову посиленій індоктринації комуністичною ідеологією, 2) молодь і студентство ще далі залишається під впливом націоналістичної ідеології і західного поняття свободи і 3) молодь ще й далі в нечуваний спосіб експлуатується владою, ще й далі масово вивозиться в Казахстан і Сибір.

Індоктринація молоді комуністичною ідеологією — це не новина. Питанням індоктринації поруч з іншими питаннями займалися до тепер різні пленуми і з'їзди партії чи комсомолу. В цьому році, на відміну від попередніх, скликано спеціальний пленум ЦК Комуністичної партії України та обговорювалось лише одне питання: «Про стан ідеологічної роботи на Україні та заходи до її поліпшення».

Центральне місце на цілому пленумі займало питання індоктринації робітничої, шкільної і студентської молоді. Поставлено наголос якраз на той відтінок суспільності, де впливи комуністичного виховання не кріплять, а слабшають. З виступу А. Скаби, секретаря комуністичної партії України, і з виступів окремих комуністів виходить ясно, що найбільшою небезпечкою для комуністичної системи в Україні серед населення і, зокрема, серед молоді є впливи ідеології українського націоналізму, релігії і т. зв. «західної буржуазної ідеології». На пленумі, що вважається комуністичним ідеологічним конгресом, вказано, що коєкзистенція є більш небезпечна для большевицької системи, як для заходу, що українські націоналісти мають більший вплив на підсоветське населення, як большевицькі агітатори на емігранти. А. Скаба дослівно говорив («М. У.», 27 квітня ц. р.): «Послаблення міжнародньої напруженості, аж ніяк не означає затухання ідеологічної боротьби між соціалізмом і капіталізмом. Імперіялісти та їх прислужники з числа українських буржуазно-націоналістичних покидьків закордоном прагнуть пристосуватись до нових умов, виробити більш гнучку тактику, оновити форми й методи своєї підлої роботи. Про це забувати не можна. Пропаганда повинна бути бойовою, наступальною, непримиренною до будь-яких проявів буржуазної націоналістичної ідеології. Преса, радіо, телебачення, усна пропаганда

повинні своєчасно реагувати на ідеологічні диверсії ворога». Ось яка велика оцінка української самостійницької еміграції! Проти горстки емігрантів з дуже обмеженими можливостями — пресу, радіо, телевізію, усну пропаганду! Значиться, ми все ж сила, якої боїться московський колюс.. Чи це не повинно бути підбадьоренням для всіх нас в нашій праці, в посиленні її в більш бойову, більш болючу для большевицького окупанта?

Велику притягальну силу, що дає людині змогу перетривати — має релігія. Большевики дуже часто пов'язують віру в Бога з націоналістичною ідеологією.

А. Скаба в своєму виступі так відмітив силу віри в Бога: «Необхідно посилити боротьбу партійних організацій з релігійними пережитками, піднести дух (!) бойовничого атеїзму, рішуче відмовитись від пасивності і примиренства по відношенню до релігії». Про боротьбу з релігією говорив також секр. комуністичної партії Кіровоградської обл. Ф. Мартинов («М. У.», 29 квітня ц. р.): «Партійні організації області за останній час посилили атеїстичну пропаганду, використовуючи найрізноманітніші форми для викриття реакційної суті релігії. Читаються лекції, організуються стаціонарні і пересувні виставки, демонструються кінофільми на атеїстичні теми, в пресі публікуються виступи людей, які порвали з релігією. Цілеспрямованість атеїстичної роботи сприяла тому, що в області за останній рік перестали існувати 13 церков і 19 релігійних сект».

Самий факт скликання цього своєрідного комуністичного ідеологічного конгресу свідчить, що сила народу, національної свідомості, самостійницьких почувань і віри в Бога є більші, як ціла машина комуністичної пропаганди — її телестудій-20 телевізійних ретрансляторів, радіо й преса, 800 т. зв. університетів культури, 100 тис. гуртків художньої самодільності (дані за М. Гречухою, заст. голови Ради Міністрів УРСР), на Дніпропетровщині — 200 шкіл агітаторів, де постійно навчається 7 тис. комуністів-агітаторів. (С. Хвостенко). В минулому році видано 100 мільйонів примірників книг і брошур, де пропагується марксистсько-ленінську теорію (за виступом Р. Бабійчука, мін. культури УРСР). 250 тисяч професіоналістів працюють в Україні агітаторами (за вист. Л. Купаренка), і вони в минулому році прочитали 2 міль. лекцій (!). В Хмельниць-

кій обл. формами комуністичного навчання охоплено 76 тис. чоловік (за виступом О. Ватченка), і тд., і тд. Але цієї величезної машини, незнамої в жодній країні світу — є замало. Народ став відпорніший понад всі сподівання. Вся ця система пропаганди мало бере молодь. А. Скаба говорив: «Завдання партійних і комсомольських організацій учбових закладів — так поставити справу, щоб кожний виховець школи, вузу чи технікуму став непохитним бійцем за світлі ідеали комуністичної партії». До цього бажання змагають більшовики вже сорок років і ніяк не можуть його досягнути. Пленум мусів зробити багатозначне ствердження: «Частина робітників, колгоспників, інтелігенції залишається взагалі поза повсякденним ідейно-політичним впливом. Недостатньо ведеться робота по вихованню студентської і учнівської молоді» (з постанов пленуму ЦК КПУ, «М. У.», 30. квітня ц.р.).

По відношенню до російського народу, пленум зробив крок назад. Немає вже «рівного між рівними» українського народу. Партія має виховувати український народ в «дусі любови і глибокої поваги до великого російського народу», партія має «вести непримиренну боротьбу проти аполітичності, націоналізму й космополітизму, проти розтлінної буржуазної ідеології, особливо українського буржуазного націоналізму, релігійних забобонів» (т. 5 постанов Пленуму).

Два тижні після ідеологічного пленуму КПУ відбувся пленум Комсомолу України. Він —

поруч рішень в справі чергової експлуатації української молоді — висилки в Казахстан, на нові будови, в тваринництво, немало уваги при святив також ідеологічній роботі серед молоді і студентства. Пленум комсомолу закликав виховувати молодь в дусі «непримиренности до проявів буржуазної ідеології, до аполітичності, в дусі революційної пильності, вести рішучу боротьбу з пережитками минулого в свідомості юнаків і дівчат, посилити атеїстичну пропаганду» (Постанова X пленуму ЦК ЛКСМУ, розд. II, «М. У.», 12. У., ц.р.).

Коли йдеться про активно-думаючу студентську молодь то пленум мусів відмітити, що в ряді вузів республіки все ж таки є поважні браки в ідейно-виховній роботі серед студентської молоді.

Серед такої зливи постанов, директив, закидів і вимог — перед молоддю і, зокрема, перед студіюючою молоддю в Україні виринає питання: кудю нам іти?

Ми не збираємось давати відповідь на це питання, бо воно було б зайве. Але після простудіювання всіх директив партії і комсомолу, поданих молоді, стає кожному ясно, КУДОЮ ІДЕ МОЛОДЬ в підсоветській Україні. І ми уважаємо, що шлях тієї молоді (якщо не всієї, то в кожному разі великої більшості) є хоч тяжкий, але ПРАВИЛЬНИЙ.

О. Зінкевич

.....

Молодь і студентство в Україні

Київ. Питання заочної освіти в Україні.

Останньо в Україні ведеться велика дискусія над питанням зачного навчання. Студенти нарікають, що рівень заочних шкіл, зокрема середніх, дуже низький і їм після їх закінчення майже неможливо поступити у Високі Школи. Учителі протестують, що їх перевантажує уряд десятками понадпрограмових зайнять. А. Швець з Одеського університету нарікає, що його заставили працювати на тиждень 23 години надпрограмово, а І. Колядюка з Волині — аж 29 (формально буцім то дозволяється лише на 18 год. надпрограмового навантаження). П. Гладкий і Г. Драчук з Вінниччини, студенти-заочники Київського інженерно-будівельного інституту — протестують, що їх відірвали від навчання і післяли агітаторами в кол-

госпи. Багато студентів-заочників не можуть скласти екзаменів, бо їм на той час не дають звільнення з праці на підприємстві.

Тепер в Україні половина всіх студентів Високих Шкіл навчається заочно. Умовини заочного навчання є так утруднені, що лише приблизно 20% студентів його закінчує. Стан став майже безвихідний, тому для його покращання плянується створити 57 загальнотехнічних факультетів; з них 32 працюватимуть безпосередньо при ВУЗ-ах, а 25 будуть відкриті у великих промислових центрах. На цих спеціальних факультетах всі студенти будуть проходити загально-технічну трирічну підготовку, зуніфіковану для всіх ділянок техніки, після цього вони будуть навчатися ще додатково три роки по різних спеціальностях.

Хоча творення таких загальнотехнічних факультетів було заплановано ще в 1959 р., та дотепер зорганізовано їх лише три: в Рубіжному, Дрогобичі й Костянтинівці. Відкриття дальших таких факультетів постійно протягується і відкладається.

Донбас. Молодь хоче вчитись.

Це сталося в м. Сталіно на Донбасі, куди заборонено тисячі молоді, відірваної від школи. В половині травня ц. р. ця молодь відбула збори. Преса повідомила, що це були «бурхливі збори». На них рішено створити власними силами робітничий факультет. Деканом молоді обрала юнака, який навіть не має закінченого інституту. Почалось навчання власними силами; викладачами стали незакінчені студенти-гірники. Після довгих переговорів факультет підпорядковано місцевому педагогічному інституті.

Київ. «До побачення, Україно...»

«Молодь України» (Київ), від 30 квітня ц. р. опублікувала знімку з таким підписом: До побачення, Україно... З усіх областей нашої республіки їдуть молоді механізатори на цілинні землі Казахстану... Нові вивози молоді з України набрали масового характеру. Українська підсовєтська преса приносить все нові повідомлення. З Одеси вивезено 500 трактористів, з Хмельницької області 500 механізаторів («М. У.», 30. 4. ц. р.). «Туди, на неозорі цілинні простори Алтаю і Казахстану, спішать поїзди з України... Все нові й нові групи наших молодих земляків їдуть на допомогу цілинникам» («М. У.», 10. 5. ц. р.). з Вінниччини «650 ентузіастів виїдуть (в Казахстан) 26. квітня окремим ешеленом», з Кіровоградщини «основна група — 330 чоловік вирушає в дорогу 28. квітня» («М. У.», 24. 4. ц. р.).

«Шістсот молодих трактористів Дніпропетровської обл. виїжджають на цілинні землі. Близько ста молодих механізаторів ще на початку весняних польових робіт виїхали в Акмолінську обл. («М. У.», 29. 4. ц. р.). В статті «Посіємо, друзі, разом» («М. У.», 29. 4. ц. р.) пишеться: «Отак було і кілька років тому. Пам'ятаєте: ешелон за ешеленом, не зупиняючись на полустанках, мчав на схід на цілину. Нині комсомол України знову посилає на допомогу цілинникам 7 тис. ентузіастів (?): Сьогодні з Києва в райони освоєних цілинних земель виїхало 650 добровольців...».

Тисячі молоді висилається не лише в Казахстан, але й у Сибір. Ось що пише про своє життя в Сибірі Ніна Ткаченко, вивезена в Том-

ську область: «Нелегко їздити в колгоспи за 80-90 км. при 48-градусовому морозі, а особливо в хуртовину...». Ніна не забуває про Україну навіть в таких умовах: «Я співаю українських пісень, читаю російським, чуваським і латиським друзям українські байки, розповідаю про Запоріжжя, Київ...» («М. У.» 13. 4. ц. р.)

Чернігів. В Україні без українського мистецтва.

Чернігівська область — це одна з областей, де, як і в інших, не можна дістати грамофонних пластинок з українськими піснями чи танцями. Зате всюди аж кишить від російщини і навіть модерних джазів. Твори таких відомих сучасних композиторів, як Майборода, Кос-Анатольський, Домічен — в загальному не відомі молоді. І. Куштенко («М. У.», 10. 5. ц. р.) з обуренням запитує: «Чому ж не виконуються вони (твори вищезгаданих композиторів) в клубі? Чому запальний гопак, метелицю та й інші танці ми повинні бачити лише на сцені?»

Київ. Поворот до робітфаків.

Як відомо в 20-их роках в Україні була ціла мережа робітфаків (робітничих факультетів), що давали молоді середню освіту та готували її до ВУЗ-ів. В 30-их роках ці школи зlikвідовано і останньо до них знову повернено. З повідомлень преси виходить, що сама молодь, відірвана від освіти, вийшла з цією ініціативою і сама такі робфаки організує та домагається їхнього визнання, а після закінчення, змоги вступу до Вищих Шкіл. Ці робфаки здебільша організують студенти. Студент В. Поляков, декан робфаку в Дніпропетровську, пише («М. У.» ч. 90, 1960): «Своєрідність (праці робфаку) полягає в тому, що організація, читання лекцій і всі питання, які стосуються цих курсів, будуть вирішуватися самими студентами».

Харків. Втеча молоді з колгоспів.

Згідно з постановами комуністичної партії щорічно висилається на працю в колгоспи і тваринництво тисячі й тисячі молоді. Це переважно молодь, що закінчила середню освіту і їй не дається змоги поступати у ВУЗ-и. У безвихідному положенні — вона прямо втікає... Так у Краснокутському районі із 189 юнаків і дівчат, висланих за т. зв. «комсомольськими путівками» в тваринництво — втекли 106! Преса повідомляє, що таке саме становище є і в Зміївському, Харківському, Балаківському, Барвенківському районах. Це саме є по цілій Україні.

Ужгород. Закарпатцям не потрібно агітаторів.

ЦК Комсомолу вислав на Закарпаття свою агітаторську групу з 8 хлопців і однієї дівчини. Майстер лісової дільниці в Рахові («українське Скво Веллі») заявив агітаторам: «У нас клубу немає. Ось гуртожиток, там далі естакада. От і все. А клубу немає. Отже, катедри я вам запропонувати не можу. А сьогодні, — ми ремонтуємо двигун. Так, що світла теж не буде. Не пощастило. Саме сьогодні».

Київ. Республіканська нарада в справі високої освіти в Україні.

Мабуть в жодній країні світу висока освіта не зазнала стільки реформ і стільки змін, як в підсоветській Україні в останніх сорок роках. Ці зміни продовжуються по сьогодні, в наслідок чого вириває рік-річно цілий ряд труднощів з системою навчання, методикою, випуском нових підручників. Цього року відбулася чергова нарада, скликана комуністичною партією України. В ній брали участь директори всіх ВУЗ-ів України, працівники ряду міністерств, завідувачі відділами науки й культури обл. комітетів партії. Така різноманітність учасників говорить сама за себе про важливість цієї наради, закінченої в Києві 6. травня ц. р. На нараді з доповідями виступив ряд міністрів, або заступників міністрів. Головну увагу на нарадах присвячено закріпленню політехнізації високого шкільництва, цебто, як популярно там називається, «максимального наближення роботи ВУЗ-ів до життя, до виробництва». Ряд учасників відмітили, що в Україні ще й далі не налагоджено питання навчального процесу, методики викладання, складання навчальних плянів. Відмічено, що через брак матеріально-технічних баз, більшість ВУЗ-ів України відстає з виконанням навчальних програм, а студенти не мають змоги підвищити свого знання. Багато уваг присвячено питанню заочної і вечірньої високої освіти, яка останньо сильно поширюється, а багато студентів переводиться з нормального аудиторного на заочне чи вечірнє навчання. Нарада виявила, що в ряді гуртожитків молодь живе в невідрадних умовах. Окрему увагу присвячено т. зв. «ідеологічному загартуванню» і відмічено, що ще по сьогодні велика частина студентів перебуває

під впливом ідеології «українського буржуазного націоналізму», релігії та «нездорових західних проявів». Московськими комісарами на нараді були М. Прокоф'єв, заступник мін. вищої і середньої спеціальної освіти ССРСР, та завідувачий сектором ВУЗ-ів ЦК КПРС М. Молюхов.

Київ. Пленум комсомолу України — за нову експлуатацію молоді.

Коли треба праці молодих рук, тоді звичайно відбувається в Україні пленум ЦК комсомолу, найбільш послухного знаряддя партії і уряду. Так само й цим разом. Пленум рішив, що тисячі молоді мають бути післані на будови прокатного стану «1700», ряду цехів і заводів на Донбасі, доменних печей в Алчевську та Кривому Розі, гідроелектростанцій в Кременчузі, Зміївському й Чернігові. 130 тис. юнаків і дівчат мають бути вислані в тваринництво. На відтинку комуністичної індоктринації, пленум прийняв постанову, в якій закликається молодь до непримиримости «до проявів буржуазної ідеології, до апополітичності, обивательщини... вести рішучу боротьбу з пережитками минулого в свідомості юнаків і дівчат, посилити атеїстичну пропаганду». Значиться, все це має ще й по сьогодні великий вплив серед молоді, коли за сорок років большевицького панування цього не вдалось з неї викоринити. Значну увагу присвячено студентській молоді, найбільш небезпечній для советського режиму. Про студентство в постанові говорить: «В ряді ВУЗ-ів республіки мають місце серйозні недоліки в ідейно-виховній роботі серед студентської молоді. Пленум вимагає від обкомів і міськомів ЛКСМ-у значно покращати керівництво ВУЗ-ів і технікумів. Необхідно поліпшити політичне виховання студентів, звернувши особливу увагу на вивчення ними марксистсько-ленінської теорії». Перед молоддю поставлено вимогу, щоб кожний випусник ВУЗ-у, технікуму й середньої школи мав одну з громадських професій: лектора-атеїста, інструктора спорту, культмасовика, керівника технічного гуртка, пропагандиста, керівника хорового чи іншого гуртка. Всі ці завдання ставиться з ціллю досягнути повнотну комуністичну індоктринацію молоді, що дотепер большевикам не вдалося.

ДО ПИТАННЯ ПРО МИСТЕЦТВО

„ЕСТЕТСТВО“

Для чого мистецтво? Це питання завжди хвилювало багатьох творців того ж мистецтва. Мистецтво для якоїсь вищої цілі, чи «мистецтво для мистецтва? — питання, на яке багато з молоді шукає відповіді. Яскравий промінь світла на це питання кинув колись Лесь Курбас. Нижче передруковуємо з деяким скороченням його статтю «Естетство» («Барикади театру», ч. 2—3, грудень 1924 р.).

I

Якимсь грубим дисонансом, зовсім неприемливим звучало б зараз незамасковано висловлене гасло «мистецтво для мистецтва». Саме «мистецтво» як постулат — чуже найпередовішим людям епохи.

Карнавальна фігура на вулиці різка протилежність того, чим живе наша епоха. Носителі її стремлінь — політик, дипломат, агітатор, інженер, робітник, революціонер, навіть більшовик — в діаметрально протилежному світі.

Воля до життя виперла волю до культури. Господарський розрахунок. Підожди з менше важно справою. В економіці, в політиці, в науці — соціальна революція. Не лише тут — скрізь, скрізь.

Треба використати нові об'явлення науки, нові відкриття, винаходи, що хлинули повітрям, вимагають рук. Їм не лежати без примінення. Їх безліч. Їхніх перспектив не обняти, творча організація людська як індивідуум, чи керманичі колективу, що може охопити глибоку концепцію, в даному часі найважливішою, значить абсолютно найціннішою для життя, для людства — єдиного справді живого моменту в безконечних відношеннях людини — творча організація виявляє стремління епохи на тій ділянці, на якій іде бій.

В епохи соціального замирення, глибоко захованих суспільних процесів, усталених форм ремісничої продукції і усталеного побуту — поліцей, ремісник, педагог, суддя, навіть політик і дипломат — це комічні типи, це міщани, філістери, що множать населення, попиваючи і висипаючись — всі в засидженх звичках, — мистецтво в руках найбуйніших голів найбільш

творчих індивідуумів набирає спеціальних завдань вибиваючих із застою, хвилюючих, движущих.

Сьогодні справа мається якраз навпаки. Комічними, або в кращому разі трагі-комічними фігурами сторчать на тлі пожеж сучасності «мистЕці» із своїми паперовими, чи бутафорними страстями, ділами, подвигами. Життя випереджує їх у своїй сміливості, гостроті, героїчності. Міліціонер, суддя, ремісник, політик, дипломат і педагог роблять велике творче, відповідальне діло, вони на передовому посту сучасності. Мистецтво плететься позаду.

Мистецтво, а так само і театр в наш час не має обмеженого завдання — воно може сповнювати тільки механічно-підсобну роль одного з засобів пропаганди: руйнування і будівництва, або вийти поза життя.

II

Естетство це є:

— Співак любить перед глядачем своїм голосом і нюансами своєї інтерпретації.

— Постійні компроміси з принципом і методом во ім'я вчорашнього смаку (академічний естетизм) — або принцип і метод у вузько формальних завданнях, як вище і важніше від неповних завдань мистецтва (лівий естетизм).

— Пасивність мислі, во ім'я активності тільки почуття краси.

— Частина частини мистецької творчості, упадок умірання там, де має говорити весь чоловік.

— Ізоляція твору мистецтва від глядача і настроєння його на пасивне оглядання і непотрібне оцінювання.

— Початок деструкції, або деструкція для деструкції.

— Все одно, що мистецтво для мистецтва.

— Фабрикація препаратів для фізіологічних радощів «естетичного порядку».

— Забавка в теплому кабінеті під гук гармат на вулиці.

— Органічна згадка про старі добрі часи...

Лесь Курбас

3 культурного життя в Україні

Запоріжжя. Де матеріали про Запорізьку Січ?

В Запоріжжі від років існує т. зв. Краєзнавчий Музей. Але в ньому немає жодних матеріалів, ані документів про славне минуле Запорізької Січі. Навіть макети Січі немає! Всі пам'ятки про минуле українських козаків — знищені або вивезені більшовиками.

Харків. «Сповідь Юліяна».

Нова п'єса про українських націоналістів. В Харкові ставиться нову п'єсу В. Минка «Сповідь Юліяна». Місце акції — Західні Землі. Герої п'єси — два рідні брати Юліян і Стах Грицуляки. Перший — студент художнього інституту, український націоналіст, працює над художнім образом «Страдниця України». Другий — випусник будівельного інституту, колишній червоноармієць, більшовицький активіст, комсомолец. Підсоветська критика представляє Юліяна, як «перекonanого буржуазного націоналіста, що фанатично відстоює свою ідею». Наречена Стаха, Іванна, «підпадає» під вплив націоналістичної пропаганди, розлюбує Стаха і закохується в його брата Юліяна. Героями п'єси — є ще націоналісти Агата, по-пада-вдова, що організує українське підпілля, і Симон, український націоналіст, «диверсант»; він появляється в селі в уніформі капітана прикордонників (!). Образ Юліяна представлений більш позитивно, як негативно. Він повний енергії, підприємливості, пристрасно обстоює свої націоналістичні переконання (хоч накінець — їх здає, бо йнакше п'єса була б безцінна). Стах, комсомолец, виведений як людина надто м'яка, холодна і, хоч зміло обстоює свої комуністичні переконання, однак зростається враження, що він в них не вірить, а оперує заученими фразами. П'єса цікава, прията підсоветською пресою з резервою і багатьма застереженнями.

Київ. Нові фільми в Україні.

В 1959 р. в цілому СРСР випущено 142 повнометражні фільми, в тому 113 художніх. Підсоветські республіки випустили з цього загального числа 77 художніх фільмів, тобто більше, як половину. Багато фільмів піддано гострій критиці за те, що вони, мовляв, замість показати «живих людей — будівників кому-

нізму», підмінюють їх у своїх творах «жалюгідними сурогатами». Гостро критикують фільми «Гаряча душа», «Ніно», а російський фільм «Млечна путь», випущений київською кіностудією, найбільше з усіх критиковано за те, що в ньому виведено «людиць з дрібненькими інтересами, далекими від життєдайного джерела радянської сучасності». Захваляється фільм київської кіностудії «Іванна», в якому, мовляв, яскраво «розвінчується роль агентів Ватикану і буржуазно-націоналістичної контрреволюції». Позитивно відмічені фільми «Катя-Катюша» і «Мрії збуваються»; вони відносяться до будови електростанцій на Україні. В загальному фільми, випущені українськими підсоветськими кіностудіями, характеризуються такими словами критики: «На жаль, в багатьох фільмах зустрічається ще рабське копіювання різних шторок і напливів, дикторський текст у нас використовують найчастіше тоді, коли виявляється повна безпорадність у драматичній будові фільму. А що вже казати про монтаж рухливості знімальної камери, стереоскопічність звуку, грим і т. п.? Всім цим дуже і дуже нехтують сьогодні ще багато «режисерів» (Т. Левчук, «Рад. Культура», ч. 11, 1960).

Київ. Нове видання «Українського правопису»

Недавно у видавництві АН УРСР вийшло друге видання «Українського правопису» (перше вийшло в 1946 р. за редакцією П. Тичини і воно уважається за найбільш українське з-поміж подібних дотеперішніх видань). Правопис вповні зрусіфіковано. Преса відмічує, що у цьому виданні усунено «певну неузгодженість, що існувала в попередньому виданні щодо деяких моментів, спільних для української і російської мов... видання усуває розбіжності в спільних моментах українського і російського правописів» («Літ. Газета», ч. 20, 1960). У новий український правопис уведено всеціло російський правопис пунктації, вживання малих і великих літер, писання слів разом і окремо, переносу.

Київ. Кабінет-музей М. Лисенка.

В Київському державному музичному училищі ім. Р. Глієра відкрито недавно кабінет-

музей М. Лисенка, де зібрано численні матеріали про життя і творчість великого композитора. Зібранням і впорядкуванням матеріалів займалися викладачі училища, художники М. Кузьмин, А. Лебедько, В. Кулик, Д. Захарченко, О. Кузьменко, Ю. Голембіовський та багато студентів.

Цілий музей поділений на ряд стендів: в перших трьох йдеться про дитячі та юнацькі роки, навчання й роботу композитора, інші стенди присвячені його роботі над творами на тексти Шевченка, в галузі фольклористики і в інших галузях музичної культури, його співпраці з різними культурними діячами.

.....

Українське студентство на чужині.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ІДЕОЛОГІЧНИЙ КОНГРЕС В ЗДА

(Власна кореспонденція)

30. квітня і 1. травня 1960 р. відбувся у Філадельфії, у приміщеннях Пенсильвенійського Університету і Ля Саль Каледжу — перший Український Студентський Ідеологічний Конгрес в ЗДА (УСІК). Головна тема його була: «Україна між Сходом і Заходом». Конгрес відбувся заходами СУСТА при співпраці УАТ «Зарево», ТУСММ і студентської секції ОДУМ-у.

УСІК відкрив Голова Організаційного Комітету Т. Онуферко, з'ясовуючи мету й завдання Конгресу:

«УСІК має бути вільним форумом, де мають бути представлені не лише сучасні наші світоглядно-ідеологічні позиції, але й де буде нагода шукати нові всеукраїнські ідейні розв'язки, щоб на базі цього знайти вкінці всеукраїнську синтезу національного солідаризму й тим здійснити наше призначення й всевітню місію Української Правди».

Щиро вітав учасників Конгресу Голова місцевої УСГ, Богдан Гасюк.

Предсідник Конгресу Т. Онуферко, покликаючи до Почесної Президії представників усіх українських державницьких, культурних й політичних організацій, відмітив, що молодь хоче цим символічно підкреслити традиції нашого національного самостановлення і показати добру волю не лише перебрати досвід батьків, але й прямувати до завершення національних ідеалів та досягнення синтезу України. Згідно з цим, до Почесної Президії були покликані: К.Савчук (СУСТА), Л.Качмар (ЦЕСУС), ред. В. Душник (УКК), інж. Д. Андрієвський (ПУН), інж. Бачинський (Гетьманська Організація), п. Лимаренко, (ВО УНР),

д-р Л.Ортинський і д-р Л.Шанковський (ЗП УГВР), п.ні Гардецька (СУА), д-р Н.Пазуняк (СФУЖО), д-р Ю. Мачук (Пенсильвенійський Університет), д-р І. Л. Рудницький (Ля Саль Каледж, д-р Б. Романенчук (ООЧСУ), дир. І. Білінський (АБН), Р. Біляєв (ДУКЦА і УРДГ), д-р В.Галан (ЗУАДК та місцева філія УККА), проф. О. Генгало (УЗХ), д-р Пушкар (ТУК «Провидіння»), д-р А.Шутка (Т-во Укр. Інженерів), ред. О.Тарновський (ОУП «Слово»), ред.М.Ліасіка («Америка»), Б.Гасюк (УСГ-Філадельфія).

На Конгрес наспіли привіти від таких установ і осіб: Управи ЦЕСУС-у, д-р С.Витвицького, Голови ПУН полк. А. Мельника й Ідеологічного Реф. ПУН проф. Ю. Бойка, Укр. Гетьманської Організації, УНР, управ Українських Студентських Союзів Канади, Австралії, Аргентини, Бельгії, Укр. Студентських Громад Парижу, Ліювену, Головних Управ «Зарева», ТУСММ-у, ОУП «Слово», Пласту, ЗЧ ОУН, ред.М.Лівицького (ВО УНР), М.Лебеда і д-р М.Прокопа (УГВР), ген. М. Капустянського, проф.М.Овчинника, проф.О.Грановського, Г'У ОДВУ, Я. Гайваса, д-р О. Соколишина, б. Голови Укр.Студентського Союзу в рр. 1911-12 О.Навроцького, Л.Дем'янчука, Президії УКК, Об'єднання Прихильників УНР, ГУ Т-ва Укр. Інженерів, Союзу Українок, ОДВУ, УЛМК, проф.Вол.Дорошенка, проф.В.Шаяна, ректора УВУ проф.І.Мірчука та багатьох інших організацій і осіб. Усні привіти зложили: д-рВ. Галан, інж.Бачинський, д-р Ю.Мачук, п.ні Гардецька, проф. Лук'янович, інж. Кохановський, д-р Пушкар, В.Біляєв, д-р Б.Романенчук, дир. І.Білінський, д-р А.Шутка, проф.О.Генгало,

Р.Кіпа, д-р Н.Пазуняк, інж.П.Гурський і П. Дорожинський.

Після привітів закінчено формальну частину Конгресу.

В програмі першої сесії, якою проводив інж. П. Мурський (ОДУМ) — виголошено три доповіді:

проф.д-р І.Мірчук: **«Україна між Сходом і Заходом»** (відчитав д-р А.Шутка), К.Савчук (СУСТА): **«Україна й Захід»**, д-р Я.Білинський (ОДУМ): **«Демократія, бувші колоніальні народи й Україна»**.

На другій сесії, під проводом Б.Кульчицького (ТУСММ), виголошено чотири доповіді: Анна Процик («Зарево»): **«Заперечення чужих ідеологій діючих в Україні ХХ-го століття»**, Петро Мірчук (ТУСММ): **«Ідеологічні заложення організованого українського націоналізму»**, Микола Плав'юк («Зарево»): **«Роль українського націоналізму»**, Євген Федоренко (ОДУМ): **«Україна під сов. окупацією»**.

Доповіді забрали стільки часу, що дискусія над темами обидвох сесій відбулась наступного дня в приміщеннях Ля Саль Каледжу. Дискусії зайняли ціле пополудня, через що дві основні доповіді — М.Чайківського: **«Значення української еміграції»** і Т.Онуферка: **«Основи української синтези»**, знято з Конгресу і їх перенесено на наступний УСІК.

Дискусія, хоч в деяких випадках дуже бурхлива, виказалася корисною; вона показала сучасний стан нашого студентського й громадського ідейного положення, показала тенденції сучасних шукань, різні прагнення та проблеми різних людей і різних середовищ.

Заразом вона вказала і показала студентській молоді, як окремі люди, (д-р Іван Лисяк-Рудницький і п.Кононенко) можуть користуватися в несовісний і злобний спосіб форум студентського Конгресу, щоб розправлятися з нелюбими собі особами і в цинічний, нижче гідності культурної людини, спосіб вносити між молодь недовіря, атмосферу замішання і ненависти. Студентство належно оцінило «виступи» обидвох вищезгаданих «ораторів» і дало їм гідну відповідь.

Дискусія в загальному показала, що загально-українським прагненням в духово-ідейній площині, а зокрема прагненням студентства шістдесятих років — є знайдення синтези України. Це знайшло свій вираз в Резолюціях УСІК, що було виявом поглядів всього студентства. Коли йшлося про деякі ідеологічні питання, то були виразно помітні різниці між ідеологічно-визначеним націоналістичним блоком і ідеологічно індиферентним - демократичним. Націоналісти стоять на принципах ідеалістич-

ного світогляду, і це загально їх єднає. Демократичний блок, як і кожна демократія є ідеологічно індиферентні. В розумінні націоналістів воля всякого розвитку й толеранція, яку проповідують демократи, не є жодним ідеологічним заложенням, а самозрозумілим способом життя (вей оф лайф); ним може тішитись, як якоюсь новістю лише та людина, яка відкрила свободу, після літ жахливої неволі. Ідейне самовизначення людини у власній національній питоменності вимагає багато праці і зусиль. Світлі суспільні лади йдуть у своєму розвитку з періоду диференціації до інтеграції, до своєрідних двоскладових систем. Згідно з думками, киненими на УСІК і тезами деяких доповідачів, такий процес проходить і в нас: ідеологічно є двоподіл на ідейно визначений фронт націоналістичних організацій і демократичний, який не має ідеологічного визначення, поскільки всі чужі ідеології заперечились у нас і не мають ґрунту для розвитку.

УСІК показав велику історичну роль українського націоналістичного студентства, націоналістичного саме тому, що українська нація видала націоналістичний рух, як найкращий, не зважаючи на кризи форм його діяння. В нашому столітті не створився жодний інший, кращий за націоналістичний рух, тому перед ним більше завдання, як перед будь-яким іншим. Він має велике призначення не лише врешті впорядувати наші норми цінностей і внутрішньо-національний закономірний порядок, — але й дати нові ідейні визначення для нового українського історіотворення. Цим разом йдеться про найвище визначення — про синтез нації!

Дивлячись на УСІК з кількатижневого віддалення та проаналізувавши його успіхи й недоліки (які також були!), треба усвідомити нам, що перед нами важка ще і вперта конструктивна праця в братерському дусі на визначенні кожним з нас окремо відповідальним місці.

Якщо УСІК міг надхнути нас лише до цього, то він сповнив вже свою велику роль в розвитку нашого самоусвідомлення.

Ми знаємо, що це не випадково Москва приказала скликати компартії України свій комуністичний ідеологічний конгрес напередодні УСІК і п'ятнувати на ньому український націоналізм, як свого найбільшого ворога.

Наш УСІК показав правдиві напрямні розвитку сучасного покоління, яке в умовах вільного розвитку на Заході безпереривно кує все нові, незнищимі й абсолютно-визначаючі вартості Духа — Ідеї й Чину України.

РЕЗОЛЮЦІЇ

ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСЬКОГО ІДЕОЛОГІЧНОГО КОНГРЕСУ В ЗДА

Перший Український Студентський Ідеологічний Конгрес в ЗДА стверджує загально українське, а студентське зокрема, прагнення синтези України (в формі всеукраїнської національної ідеології).

Становище Українських Націоналістів:

Учасники — націоналісти УСІК стверджують, що основною історіотворчою сутністю української людини є питомений український ідеалізм з природньо впливаючим з нього ідеократичним націоналізмом, як підставою національного й державного становлення Української Нації.

Український націоналізм в своїй ідеальній цілості чинить завершення всеобіймаючого процесу розвитку нації через здійснення самобутніх (виявів Українського Духа і його героїчної волі здобути вершини духового й фізичного розвитку Української Нації і її призначення.

Існуючі різниці стануть щораз більш інтегровані найвищою рацією буття Нації, коли загальне прагнення синтези буде вперто і консеквентно конкретизоване діловим братерським спільним шуканням й творчою працею.

Становище ОДУМ:

Частина учасників УСІК переконані, що теж, про пріоритет нації над людиною грозить тим, що меншість нації захоче правити більшістю в імені свого погляду на націю.

Частина учасників УСІК переконані, що найкращою гарантією політичного, економічного, культурного розвитку українського народу є демократичний устрій і толеранція дій і думок (льовальної меншости).

УСІК підчеркує:

Загальне зрозуміння цього історичного покликання українського студентства: бути новим визначником нових вартостей всеукраїнського становлення на щастя України й користь людству для розв'язки їх життєвих проблем.

Загальні постанови:

УСІК вважає, що першим і найважливішим завданням Української Нації, а в тому і української еміграції у вільному світі в сучасну пору — є національне визволення і здобуття повної незалежності через встановлення самостійної Соборної Української Держави, як необхідної форми для повного і свободного розвитку Української Нації.

УСІК щиро вітає українську патріотичну молодь на рідних землях та всі українські революційні сили, які в такій чи іншій формі змагаються з московсько-большевицьким окупантом за незалежність Української Нації й її Держави, та закликає їх не складати зброї, а посилити борню на кожному відтинку, щоб Українська Нація могла свободно зажити й розвиватись у своїй власній національній Державі.

УСІК закликає теж (все українське громадянство, а зокрема українські політичні чинники у вільному світі, відсунути тим часом на дальше місце, все те, що нас різнить і ділить, а звернути всю свою увагу, енергію і змагання на головного й відвічного ворога Української Нації) — Москву, щоб спільним зусиллям і засобами допомогти Українській Нації визволитись.

УСІК закликає всі українські політичні (угруповання, а зорема угруповання молоді, базувати свої програмові позиції на базі християнського ідеалізму та національних ідеалів визначених Великими Синами України.

Окремі постанови:

УСІК прохає Управу СУСТА зробити відповідні кроки для скликання другого УСІК.

УСІК рекомендує запросити на Другий УСІК всі інші діючі українські студентські ідеологічні товариства до дійсної співпраці й участі.

УСІК прохає Організаційний Комітет Першого УСІК видати матеріали й доповіді в формі відповідного збірника.

Відпоручники:

За СУСТА:

Константин Савчук
Юрій Галушинський

За УАТ «Зарево»:

Павло Дорожинський
Осип Зінкевич

За ТУСММ:

Богдан Кульчицький
Тарас Галушка

За ОДУМ(сс):

Петро Гурський
Юрій Криволап

Предсідник УСІК
Теодосій Онуферко

Філадельфія, 1. травня 1960 р.

ІУ-ий Конгрес Українського Студентства Канади

(Власна кореспонденція)

Дня 20. і 21. лютого 1960 р. в Монтреалю відбувався ІV-ий Конгрес СУСК-у. Конгресом проводила Президія в складі: А. Криворучко — голова, Н. Левицький — заступник, І. Стебельський, М. Липовецький — секретарі.

Конгрес заслухав ряд усних і писемних привітів, в яких вказувалось на роль і значення організованого українського студентства в Канаді.

Для переведення відповідних реформ в дотеперішній діяльності СУСК-у та намічення плану праці — покликано ділові комісії: статуту (Голова — Л. Винницький), програмову (О. Павлів), фінансову (І. Дякунчак), номінаційну (А. Криворучко), резолюційну (Т. Буйняк).

В Конгресі брали участь 37 умандатованих делегатів, представники багатьох студентських організацій із США і Канади, окремі студенти та представники українського громадянства.

СУСК у цифрах

В систему СУСК-у в Канаді входять такі студентські станові, ідеологічні і конфесійні товариства:

Монреаль: УСК при Мек Гіл Унів. (40 членів), УСК при Снт. Джордж В. К. (30), УСК при Монреальському Унів. (15), Зарево (10), ТУСМ (16), Обнова (30). Разом — 141 членів.

Оттава: УСК при Оттавському Унів. (32).

Торонто: УСК при Торонтському Унів. (80), Зарево (10), ТУСМ (15), Обнова (25). Разом — 130 членів.

Гамільтон: УСК при МекМастер Унів. (15).

Вінніпег: Альфа Омега при Манітобському Унів. (30), Обнова (80), Зарево (25), ТУСМ (10). Разом — 145 членів.

Саскатун: Альфа Омега при Саскачеванському Унів. (40), Обнова (90). Разом — 130 членів.

Едмонтон: Обнова (40).

Ванкувер: Обнова (10).

Разом на Конгресі СУСК-у були репрезентовані 643 студенти — члени різних студентських організацій.

Поза рямцями СУСК знаходяться ще такі студентські товариства:

Лондон: УСК при Вестерн Онтаріо Унів. (35).

Вінніпег: Т-во ім. Іларіона (40). Едмонтон — Т-во ім. Іларіона (166), Ванкувер: Альфа О-

мега при Унів. Бритійської Колумбії (53).

Разом неохоплених системою СУСК-у є чотири товариства, які об'єднують 294 студентів.

Згідно з цими даними, охоплених організаційними рямцями в Канаді є 937 студентів.

Діяльність СУСК-у

В останніх двох роках (лютий 1958 р. — лютий 1960 р.) СУСК відбув п'ять Конференцій. Вони мали студійно-науковий характер. Конференції відбулися в Торонто (вересень 1958 р.), Саскатуні (жовтень 1958 р.), Монтреалю (листопад 1958 р.), Вінніпегу (липень 1959 р.), Торонто (жовтень 1959 р.). Згідно з проголошенням Дня Крутів управою СУСК-у, студентські товариства відповідно відмічали Крутянську річницю. Студентські т-ва в Монтреалю, Торонті й Гамільтоні влаштовували при місцевих університетах Українські Тиждні й інші культурні імпрези. Окрему діяльність проявляли ідеологічні і конфесійні т-ва, відповідно до свого характеру.

Управа СУСК видала одне число Бюлетеню, а неперіодично видавала окремі повідомлення і комунікати. В червні 1959 р. започатковано видавання Інформаційної Служби СУСК, яку розсилається на 200 адрес. В останніх двох роках започатковано перепис українського студентства Канади, який дав дотепер цікаві результати. В звітній каденції СУСК мав 1887.89 дол. прибутків і 1739.63 дол. витрат. На потреби ЦЕСУС-у передано 70.35 дол. На відтинку зовнішньої діяльності Управа СУСК заініціювала створення Комісії Міжнародних Зв'язків з рамени ЦЕСУС-у, СУСК-у і СУСТА, в напрямі чого робиться підготовчі заходи; взято участь в 33-му Конгресі НФКУС — канадійської студентської централі; роблено заходи в справі підтримки делегації ЦЕСУС-у на Конференції КОСЕК-у в Перу; разом з СУСТА заініціювано відбуття в Європі Світового Конгресу Українського Студентства в цьому році; вдержано зв'язок з КОСЕК-ом і канадійським департаментом Горожанства та Іміграції.

Нова Управа і нові пляни СУСК-у

В програму Конгресу входили: панель на тему «Теперішнє покоління українського студентства — його проблеми і зацікавлення», в якому брали участь А. Григорович (Гамільтон) і А. Криворучко (Оттава), — та доповідь пре-

зидента СУСТА К. Савчука — «Світовий конгрес українського студентства і його завдання».

З основніших змін на майбутнє слід відмітити принципову зміну статуту СУСК-у, щодо членства. Воно тепер поділяється на дійсних членів (станові студентські товариства) і надзвичайних (ідеологічні і конфесійні). При управі СУСК твориться Дорада Рада, а на щорічних конгресах, вибиратиметься постійні кількочленні комісії — фінансову, преси й публікацій, студійно-допомогових справ, культурно-освітніх справ.

Нову Управу СУСК-у обрано в такому складі: Лев Винницький — президент, А. Криворучко — віцепрезидент зовнішніх справ, І. Дякунчак — віцепрезидент внутрішніх справ, Р. Гуцул (Монреаль), С. Харко (Оттава), М. Липовецький (Торонто), А. Козак (Гамільтон),

С. Лазановський (Лондон) — віцепрезиденти, К. Кушнір, Р. Квасовська — секретарі, К. Брикович — архівар, Я. Чехут — фінансовий реф., А. Григорович — реф. преси і публікації, Р. Карпішка — студійно-допомоговий реф., Л. Жук — культурно-освітній реф.. Постійні комісії. фінансова — Я. Чехут, І. Гикавий, І. Винницький, О. Дужинський, преси й публікації — А. Григорович, Р. Хомяк, О. Павлів, студійно-допомогових справах — Р. Карпішка, І. Пришляківська, О. Лебедь, О. Крисюк, культурно-освітніх справах — Л. Жук, Б. Шулякевич, С. Ленко, О. Руснак. Контрольна Комісія: М. Світуха (голова), В. Білик, Я. Кіт, О. Мушка, Б. Турченко. Дорада Рада: д-р М. Антонович (голова), д-р К. Біда, д-р Ю. Луцький, д-р В. Ю. Кисілевський, д-р Я. Рудницький, д-р О. Старух.

~~~~~

Зі студентського життя на чужині

Нью Йорк (Оксана Матушевська). Доповідь інж. Д. Андрієвського на академічному вечорі Зарева. 13 лютого ц. р. ньюйоркська клітина Зарева влаштувала черговий Академічний Вечір з доповіддю інж. Д. Андрієвського н. т. «Україна між двома цивілізаціями». Прелегент представив новий погляд відносно географічного положення України, що знаходиться на границі двох цивілізацій — євразійської і європейської. Вплив західно-європейської цивілізації і культури залишив свої позначки, які глибоко вкорінились в культуру України. Незважаючи на те, що Московщина належить до слов'янських народів, вона стоїть у великій протилежності до України, як з антропологічного так і з культурного боку. Її можна б зарахувати до євразійської цивілізації. Цікаву аналогію можна провести між Україною і Іспанією: євразійський вплив нанесений Московщи-

ною не змінив в основі української нації і її притаманних прикмет. Будучи класифікованою різними дослідниками і науковцями Заходу по стороні російсько-православної цивілізації, Україна мусить включитись у котрусь категорію. Всі дані вказують, що місце її тільки в європейській, де може здійснитись її повний розвиток і де вона зможе зайняти гідне їй місце між народами світу. Від цього вибору і буде залежати дальший її шлях у зовнішній політиці.

В живій дискусії брали участь проф. Горбачевський, ред. Косаренко-Косаревиц, Р. Леґедза, В. Вишневецький, ред. Світ і ред. Шумейко.

На закінчення вечора зарев'яни гостили присутніх чаєм і перекусом, що характеризує товариську атмосферу подібних імпрез Зарева.

~~~~~

МІЖНАРОДНЯ СТУДЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Інтерв'ю з ген. Секретарем КОСЕК-у Г. Даллом

(Продовження з попереднього числа)

Ганс Далл (продовжуючи історію створення КОСЕК-у) : Обмеження прав КОСЕК-у впливало з безпеки, що існувала в МСС, де ма-

лий виконавчий орган репрезентував всі членські студентські організації та виносив рішення, що не відповідали почуттям всіх членів.

КОСЕК не репрезентує ані МСК, ані поодинокі національні студентські союзи, але виконує резолюції, винесені на МСК національними студентськими союзами, що єдино можуть приймати рішення, укладати програми, давати звідомлення.

В структурі нашої організації є і Контрольний Комітет, вибраний на кожній Конференції. Так само, як і КОСЕК, цей Комітет не може проявляти жодної ініціативи, ані приймати будь-які рішення. Його завданням є контролювати працю секретаріату та предклати наступній конференції біланс та оцінку цієї праці. КК є дев'ятичленний, має спеціальне право вибирати екзекутиву секретаріату, тобто одного **адміністративного секретаря** та шістьох помічників.

Треба також зазначити, що через збільшення кількості національних студентських союзів, вигляд праці МСК та в секретаріаті значно змінився від III-ої та IV-ої Конференції. Ми включаємо тепер в нашу працю та в наші резолюції деякі питання, незв'язані з безпосередніми інтересами студентських юній, які

Кореспонденти «Смолоскипу» І. Мигул і Д. Федорика (по боках) в часі інтерв'ю з ген. секретарем КОСЕК-у Гансом Дсллом (по середині).

беруть участь в МСК, — питання колоніалізму, імперіалізму-диктаторства чи тоталітаризму. Кожна проблема є предметом наших студій і ми маємо до неї той самий підхід, без осудження тієї чи іншої ідеології. Наприклад, ми не осуджуємо комунізму, фашизму, капіталізму чи соціалізму, ми беремо лише поодинокі випадки (де свобода людини чи організації є заперечні) і стараємось їх передискутувати та осудити з повною об'єктивністю, а не так, як МСС, що бере лише випадки з Західного Світу, промовчуючи аналогічні випадки комуністичного блоку.

Секретаріат виконує технічну роботу, яку йому призначає конференція в своїх резолюціях, як наприклад: організування семінарів, Конференції експертів, виміни технічних кад-

рів та публікацій між поодинокими союзами. Крім того, ми маємо культурно-освітню секцію та секцію, що займається можливостями виміни студентів різних країн. При КОСЕК-у існує також Комісія Дослідів та Інформації, складена з п'ятих членів, вибраних кожною Конференцією. Завдання Комісії — досліджувати нехтування академічними свободами та опресію студентства, як це було в Південній Африці, Мадярщині, Кипрі, Альжирі, Аргентині, Східній Німеччині та робити об'єктивні висновки й резолюції та згодом пред'явити їх на МСК.

Питання: Скільки національних студентських союзів бере участь в МСК та яке число студентів вони репрезентують?

Ганс Далл: Число національних студентських союзів, які беруть участь в МСК, як правні члени, цебто з правом голосу, міняється з року на рік. Спочатку це були головні європейські організації, але після константинопільської конференції — УСК стала більше світовою організацією і тепер європейські студентські союзи є в ній меншістю. На останній конференції в Перу ми нараховували 66 союзів. Про загальне число студентів, охоплене цими союзами, важко говорити, але можна приблизно сказати, що воно сягає біля 5 мільйонів студентів.

Питання: На останній конференції в Перу говорилося про єдність світового студентського руху та про евентуальну студентську конференцію «круглого стола». Який є точний об'єкт запропонованої конференції? Чи візьмуть в ній участь члени МСС? Чи будуть на неї запрошені також екзильні союзи?

Ганс Далл: На останній конференції в Перу студентські союзи ствердили, що сьогодні студентський світ є розбитий на два табори: МСК, що стоїть на неутральному становищі, та МСС, якого позиції є заангажовані. Більшість комуністичних студентських союзів, членів МСС, не беруть участі в наших конференціях. Ми не маємо делегатів з-поза залізної заслони або Китаю. З другого боку — лише дуже мале число студентських союзів, які беруть участь в МСК, є дійсними членами МСС, тобто членами обидвох студентських таборів. Для всіх нас контакти між студентськими союзами різних країн та різних частин світу є дуже важною справою. Більшість студентських союзів, які беруть участь в МСК, не бажають співпрацювати з МСС тому, що ця організація є партійно заангажована, але вони бажають співпрацювати зі студентськими організаціями, які є також членами МСС. Так наприклад Французький Студентський Союз ба-

жає втримувати дружні контакти з польським. Учасники конференції в Перу відчули потребу ініціативи, щоб знайти спільну платформу, де можна б обговорювати різниці та, можливо, дійти до певної співпраці. Для нас є ясно, що студентські союзи з-поза залізної заслони не братимуть участі в МСК. Тому учасники конференції в Перу постановили скликати конференцію «круглого стола» перед наступною МСК, що відбудеться в серпні цього року в Женеві. На ній будуть запрошені всі студентські союзи з цілого світу і будуть обговорювані можливості співпраці між всіма союзами. Ви питали мене, чи члени МСС будуть в ній брати участь. Я сподіюсь, що деякі союзи візьмуть в ній участь, але бажаючи бути чесним, я мушу вам признатись, що я в те не дуже вірю. Я вже часто спостерігав в минулому, що багато організацій говорили про бажання співпрацювати, але коли приходило до конкретної праці, як напр. наш теперішній проект, то я боюся, що вони можуть не дотримати свого слова. Що ж до екзильних студентських союзів, то в резолюції не є спрецизовано, хто може брати участь в цій конференції «круглого стола», але згідно з духом цієї постанови — в ній висловлено звернення до національних студентських союзів. Очевидно, що кожний може на ній бути присутнім та забирати слово, але його статус усталить сама конференція.

Питання: Який є статус екзильних студентських союзів в МСК, зокрема нашої студентської централі ЦЕСУС-у?

Ганс Далл: Я боюся, що моя відповідь Вас розчарує. Формально, лише національні студентські союзи мають статус делегата на МСК, а я думаю, що екзильні студентські союзи так, як вони сьогодні зорганізовані, не сповняють дефініції національного студентського союзу, яку я Вам зачитаю: «Національний сту-

детський союз є організацією, що складається з членів заангажованих в студіях на університетах чи інститутах вищої освіти будь-якої території з адміністрацією чи урядом, без огляду на державну незалежність. Функцією організації є заступати інтереси своїх членів, її управа має бути вільно вибрана студентами, а членський статус відкритий всім студентам даної території так, щоб тільки ця організація сповняла вищезгадані функції, або, якщо є більше таких організацій, щоб вона сповняла ці функції над більшістю студентів». Це є довга дефініція, але вона означає, що статус делегата на конференції може бути признаний лише тій делегації, яка може доказати, що вона була вільно вибрана студентами тієї країни чи території, яку вона претендує репрезентувати. Я думаю, що для екзильної організації, з огляду на важкість контактів, було б це важко доказати. Я вірю, як і Конференція (МСК), вірить що екзильні студентські союзи репрезентують лише екзильних студентів, але я не думаю, що напр. малярська студентська організація на еміграції може претендувати, що вона вільно обрана студентами в Мадярщині. Що ж до Вашої організації — ЦЕСУС-у, то справа представляється так: Ви маєте українських студентів в Бельгії, Німеччині, Америці і тд. Вони є репрезентовані на МСК бельгійським, німецьким, американським студентським національним союзом. Далше, такі організації, як ЦЕСУС, мають вже інтернаціональний характер, репрезентуючи українських студентів з різних країн вільного світу. Але це вже не є національний союз, хіба, що Ви могли б доказати, що Ви дійсно репрезентуєте студентів з території України.

(Продовження в наступному числі)

І. Мигул, Д. Федорика

Клівленд. Книжка про д-ра Остапа Грицяя.

З під пера д-ра Любомира Винаря появилася нова праця «Остап Грицай — життя і творчість». Монографія опрацьована на основі архіву Покійного і видана Літературною Комісією «Зарева». В книжці поданий багатий матеріал з літературного і скитального життя д-ра Грицяя. Ціна 1.50 дол. Книжку можна замовляти в адміністрації «Смолоскипу», або безпосередньо у автора:

L. Wynar
4329 Mapledale Ave.
Cleveland 9, Ohio.

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У ЛЬВОВІ

(З нагоди 50-ої річниці смерти Адама Коцка)

I

Заким приступити до університетської справи, треба коротко з'ясувати стан українського шкільництва в Галичині перед першою світовою ювійною (1914 р.).

Галичина, коронний край австрійської імперії, мала свою самоуправу (автономію). На підставі австро-польської угоди з 1867 самоуправна влада опинилася в польських руках. Народне і середнє шкільництво належало до крайової влади (сойму у Львові), але високі школи академічного типу, як університети, політехніки і т. п. належали до компетенції парламенту у Відні.

Все ж таки на 3560 народніх шкіл (перед 1914 р.) було 2510 т. є 71% з українською мовою навчання, а польська мова як предмет. Правда, ці школи були найнижчого типу, т. зв. одно- і дво-класівки; мало де була 4-класівка, а вищі 5-7-класівки тільки по містах і містечках і то з польською мовою навчання.

За середні школи (гімназії) зводили українські посли в львівському соймі довгі й завзяті бої. До 1914 було на 50 польських середніх шкіл 6 українських, а до того ще українські паралельні класи при польських гімназіях в Стрию і Бережанах. Коли з трудом приходилось закладати школи на державний кошт, українська суспільність почала організувати приватне шкільництво.

До початку війни (1914) зорганізовано 16 народніх шкіл, 8 гімназій, 2 учительські семінарії, дівочий ліцей в Перемишлі, дівочу гімназію СС Василянок у Львові та вчительську семінарію в Яворові.

Головний контингент учнів - це діти ссєла. Гімназії були класичного типу з обов'язковою латиною і грекою, не було ні одної реальної гімназії, відчувалося брак торговельних, ремісничих і промислових шкіл.

На всій території, заселеній українським народом, тільки Галичина й Буковина мали школи з українською мовою навчання.

Так ширилася освіта, росла українська національна свідомість, щораз міцнів український дух.

Була ще в тому часі москвофільська партія, що визнавала «єдинство русскаго народа», видавала часописи в московській мові, бойко-

тувала українців, а дітей посилала до польських шкіл, щоб не заразилися «мазепинським духом». Це відносилось головнє до українських гімназій та всіх приватних шкіл, де вчительський персонал був наскрізь український.

II

На полі народнього й середнього шкільництва мали українці в Галичині незаперечні успіхи, зате справа з заснуванням українського університету у Львові натрапляла на великі труднощі, а вибух війни 1914 р. перешкодив її реалізації.

Львівський університет був спольонізований, габілітації українських науковців на доцентів утруднювано так, що перед війною 1914 р. мали українці у львівському університеті тільки 8 катедр і 4 доцентури.

(Про шкільництво в Галичині гл. Енциклопедія Українознавства, том I, стор. 928-9).

Серед таких обставин в краю находили українські науковці місце в чужих університетах. Прим. д-р Зобків у Загребі (Хорватія), д-р І. Пулюй і д-р Горбачевський в Празі (Чехія) і т. д. Відома справа недопущення І. Франка на катедру української літератури, без огляду на його високі кваліфікації.

Коли ж чувся деколи з польського боку прихильний голос за українським університетом, то його місцем не міг бути Львів, тільки якесь провінціяльне місто, Станиславів наприклад. Зрештою польське шовіністичне суспільство пустило в рух нісенітницю, що українство в Галичині — це німецька інтрига, підсичувана німецькими грішми («пруське маркі»).

Та на тому не кінець. Справа українського університету вийшла поза границі Галичини й Австрії, дістала «міждержавне вістря». Діло в тому, що перед війною мав вийти закон (державний) про заснування українського університету. Тоді російський амбасадор у Відні вніс протест проти такого закону. Де ж таки! Український університет — та це вогнище «сепаратизму», «мазепинства», це цвях в «обрусительну політику й «триєдинство русскаго народа». Що ж тоді буде з кличем: «адін Бог, адін царь, адін народ»?

(Цей «адін» народ — то велико, — мало, й біло-руси). Та вибух війни цю справу перервав.

III

Число українського студентства у Львові з року на рік зростало, все одно, чи ці студенти були абсолювенти українських, чи польських гімназій там, де українських не було. І ця молодь стала змагатися за свою святиню науки на свій спосіб: демонстраціями. І так в 1889 р. відбулася така демонстрація за рівноправність українців у львівському університеті. В 1901 р. закінчилася демонстрація сецесією (виходом) українських студентів з університету. Сотки наших студентів покинули Львів та вплисалися на університети в Празі, Відні, Інсбруку і т. д.

В 1907 р. заарештовані українські студенти за бурхливу демонстрацію в університетському будинку — застосували голодівку в тюрмі. Справа набрала розголосу і в віденському парламенті і в Західній Європі. Між іншими в обороні української науки й студентства виступив і славний норвезький письменник Берншерне Бернсон.

Останньою перед 1914 р. демонстрацією було віче наших студентів (очевидно нелегальне, без дозволу університетської влади) дня 1. липня 1910, отже рівно 50 літ тому.

На заклик студентського комітету явилися громадно на вічу студенти, що були на той час у Львові, багато тих, що були поза Львовом, дальше група студентів політехніки (Високої Технічної Школи у Львові) та ще й деяке число матуристів, що тількищо покінчили гімназію і не були формально студентами університету. (Між ними і автор цих рядків, що дальше розповідатиме від себе).

Вже з ранку 1. липня помітний був рух молодих людей в сторону університету. В декого видно було кінець палиці з під пелерини. Передбачувалася «баталія» з польськими студентами шовіністичного «народовецького» бору.

Вся наша «братія» увійшла без перешкод в університет і щільно виповнила VI-у велику залю. Десь після 9. години почалося віче. Головним промовцем був Микола Залізник (з Великої України), що в часі війни 1914-18 працював у «Союзі Визволення України» по стороні центральних держав.

Докладно не можу пригадати собі його промови після пів сотні літ. «Тенором» її було: домагатися рівноправності українців у теперішньому університеті та заснування окремого чисто українського університету тут же у Львові. Щоб справі надати острого акценту вже тепер, сказав Залізник: «Вийдемо на коридори і будемо переривати лекції в залах».

Ледви прогомніли ці слова, як хтось крикнув: «Товариші, поляки ставлять барикади!»

На цей оклик вибігли наші студенти, що були ближче дверей і на коридорі й за хвилину донеслися до залі глухі удари, шурхання, крики. Це наші намагалися розсунути барикаду з лавок, що її построїли поляки в бічному коридорі, щоб нам замкнути вихід. В повітрі літали поліна дров. Не знати, як був би скінчився цей «гомеричний» бій, як би поляки не почали стріляти. Одна куля поцілила в чоло сл. п. Адама Коцка, як він станув на барикаді, друга ранила ногу студ. Леонтовича, інші стріли попали в лавки або в стіни.

Нараз все втихло: на коридорі і в дверях з'явилося військова поліція з готовим до стрілу оружжям. Поліційний комісар крикнув: «Стояти спокійно, бо прикажу стріляти!»

В залі найшлася ще сотня наших студентів, інші вспіли вийти з університету другим виходом, ще не обсадженим поліцією.

Комісар проголосив, що ми арештовані та наказав перевезти нас повозками в тюрму при окружному карному суді (вул. Баторія).

Постріл сл. п. Адама Коцка був смертельним. Так віддав він своє молоде життя за університетську справу.

Ранений Леонтович попав разом із сотнею студентів у тюрму.

Так закінчився горячий день 1. липня 1910.

Тут згадаю ще тільки про похорони сл. п. А. Коцка 4. липня. Після вступного слідства я вийшов з тюрми та просто попав на похоронний похід, що наближався до Личаківського цвинтаря. Співав студентський хор церковні й революційні пісні. Над гробом промовляв між іншим проф. М. Грушевський, а дуже гарну й зворушливу промову виголосив о. Синенький. Тисячі народа на цвинтарі плакали. Гора вінців накрила свіжу могилу...

Наслідком подій 1. липня 1910 був процес 101 студентів. Тривав він, від 10. лютого 1911 почавши, майже 4 місяці, присуд відчитано 4. липня 1911. Всі 101 дістали кару в'язниці від кількох місяців до 2 тижнів. Українські парламентарні послы постаралися про амністію і аболіцію. Та це вже була б окрема тема.

З тодішньої студентської братії мало хто ще живе сьогодні. Війна, тиф, грипа — мали своє жниво. За Великий Став переїхали 8 люда, 3 вже померли, 5 ще дихають, з них наймолодші в 70-й весні життя. Вся ця генерація мала одно спільне: українського духа й українське серце.

Іван Докторук

ОДИНОКА УКРАЇНЬСЬКА ШАДНИЦЯ

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

прохає Вас

відвідати наш новий офіс та користати з послуг шадниці для:

- 1) Вкладів ощадностей на високі відсотки;
- 2) зятягнення моргечів на догідні умови;
- 3) Купно чи ьміна державних бондів.

Усі контa мають державну запоруку до 10.000 доларів.

Вклади можна висилати теж поштою до:

1321 West Lindley Avenue

Philadelphia 41, Pa.

*WE INVITE YOU
TO VISIT THE NEW
OFFICES*

of the

Ukrainian Savings and Loan Association

at

1321 WEST LINDLEY AVENUE

PHILADELPHIA 41, PA.

PHONE: DA 9-7080—81

OFFICE HOURS: Monday through Thursday 9 A.M. to 3 P.M.

Friday 9 A.M. to 8 P.M.

ALSO: Friday evenings 5 P.M. to 8 P.M. at 518 West Girard Avenue

Closed Saturdays and Legal Holidays

СМОЛОСКІД
»SMOLOSKYP«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТІВ
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

Київський Державний Університет ім. Т. Г. Шевченка

„СМОЛОСКИП“

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці
Видає Видавництво «Смолоскип»
4828 Rachel Str.,
Town of Pierrefonds, Que.
Canada

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ:

Голова: Лев Винницький (Монтреаль)
Члени: Володимир Бакум (Нью Йорк), Павло Дорожинський (Нью Йорк), Богдан Гасюк (Філадельфія), Осип Зінкевич (Балтімор), Теодосій Онуферко (Філадельфія), Дмитро Пілецький (Чикаго).

Редагує Редакційна Колегія в складі:

Голова: Осип Зінкевич
Члени: Теодосій Онуферко, Роман Левинський і Любомир Бачинський.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела. Матеріали, кореспонденцію і вимінну пресу слати на адресу:

“SMOLOSKYP”

P. O. Box 6088, Patterson Sta.

Baltimore 24, Md., USA

Передплата: 1.50 дол. на рік. Поодинокі число 30 центів.

Чеки виставляти на: Smoloskyp Publishers

Голова Адміністрації: Богдан Гасюк

Адреса Адміністрації:

“SMOLOSKYP”

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa. USA

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students

Published by the Smoloskyp Publishers

4828 Rachel Str., Town of Pierrefonds, Que., Canada

PUBLISHING COMMITTEE:

Chairman: L. G. Wynnyckyj (Montreal)

Members: W. Bakum (New York), P. Dorozynsky (New York), B. Hasiuk (Philadelphia), T. Onuferko (Philadelphia), D. Pilecky (Chicago), O. Zinkewych (Baltimore), Lubomyr Bachynskyj

EDITORS

Editor: Osyp Zinkewych

Associate Editors: Teodosij Onuferko, Roman Lewynsky

General Manager: Bohdan Hasiuk (Philadelphia)

Subscription: Price \$1.50 yearly — Single Copy 30 c.

Cheques Payable to: Smoloskyp Publishers

Managing Office:

“SMOLOSKYP”

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa., USA

З М І С Т

За яку нашу активізацію?

П. Варнак

Нові форми комуністичної індоктринації студентства

О. Зінкевич

Наука на рівень колонії чи держави?

Володимир Шаян

Сковорода, як всеукраїнський вчитель

Ігор Гончаренко

Розвійся, тумане!

Валентин Грабовський

Безсмертники

З культурного життя в Україні

І. Мигул, Д. Федорика

Інтерв'ю з ген. Секретарем КОСЕК-у Г. Даллом

Молодь і студентство в Україні

For the Ukraine's participation in the Olympic Games

PIK 12

ЛИПЕНЬ-СЕРПЕНЬ

JULY-AUGUST

13 (83) 1960 VOL. 12

ЗА ЯКУ НАШУ АКТИВІЗАЦІЮ?

(ОЗ) В багатьох випадках, коли заторкується питання про активність української політичної еміграції, то часто ставиться наголос на наше національне збереження, але проходиться побіч цілого ряду важливих ділянок, які повинні бути метою нашої активності й оправданням нашого статусу політичного емігранта. Для політичної еміграції національне самозбереження повинно бути самозрозуміле, ясне й бездискусійне особливо для молоді і студентства, для її активно-думаючої частини. Тоді виринає питання: що нам робити і в якому напрямку себе найбільше активізувати? Невже ми не знаємо відповіді на це питання? Та ж кожний, хто хоча трохи є здібний самостійно думати, дійде до висновку, що сьогодні для нас мета першорядної ваги — це наша активність в Західному Світі. Правда,

ми тут находимося, але, на жаль, ми не є ані співучасниками, ані співтворцями важких міжнародних різного рода влаштувань, як зустрічі, конференції, семінари чи інші імпрези.

Візьмім під увагу хоча б студентський відтинок. Цього року відбулись такі важливі міжнародні студентські зустрічі: Семінар Східно-західно-центрально Африканських Студій з участю дев'яти країн, Конференція Преси центрально-американських Країн, Азійський Регіональний Семінар Співпраці, Генеральна Асамблея Міжнародної Університетської Служби, Конференція в справі Студентської

Преси (ЗДА) і ряд інших. В серпні відбуваються в Швейцарії дві важливі студентські події, Конференція Круглого Стола в справі світової студентської єдності і 9-та Міжнародна Студентська Конференція, яку організує КОСЕК.

Ці й подібні міжнародні студентські конференції, семінари, зустрічі проходять в останніх роках попри увагу українського організованого студентства. Та згадаймо організоване студентство 30-их і 50-их років, коли воно не поминало ні однієї нагоди, щоб бути присутнім і брати участь в аналогічних студентських міжнародних імпрезах. Оспалість студентства 60-их років стає загрозливим явищем. Сьогодні само життя підказує, що наша діяльність не сміє обмежитися до етнографізму. Нам треба не тільки танцювати гопака, але й брати участь в співтворенні й вирішуванні важливих міжнародних студентських питань. Такою активність ми зможемо найбільше прислужитись українській справі і в такий спосіб ми зможемо неутралізувати большевицькі впливи на міжнародному студентському відтинку, де вони все більше кріпляться. Ми повинні бути всюди з творчими й конструктивними ідеями. До цього ми маємо здібних студентських діячів, а їх позитивну працю українське громадянство підтримує матеріально.

Чи не час вже, щоб до цих питань зайняли становище офіційні представники організованого українського студентства?

НАУКА НА РІВЕНЬ КОЛОНІЇ ЧИ ДЕРЖАВИ?

Фантастичний розвиток науки й техніки в останніх двох десятиліттях і в кількох останніх роках особливо, коли вперше випущено

в небесні простори штучні сателіти, та великий вклад українських учених в розвиток атомної енергії, астрономії, небесної механіки, мате-

матичних наук — поставили перед сучасними вченими України питання: чи Україна і наука в ній залишаться на рівні колонії і в постійній залежності від Росії, чи піднести в Україні науку на рівень великої нації, на рівень державної нації? (Питання української совєтської державности ми на цьому місці не хочемо заторкувати і залишаємо його відкритим). Тепер наука в Україні, особливо в спеціалізованих ділянках, залишається на рівні колоніального, залежного народу. Окремі осяги, незначного числа вчених — в ніякому разі не можуть піднести науку з рівня колоніального на державний. Це добре зрозуміли такі українські вчені, як академік Б. Гнеденко, проф. О. Жмудський, проф. С. Всехсвятський; вони перші в Україні піднесли голос в справі підготовки не лише спеціалістів, але і вчених світового масштабу, кадрів, які могли б задовільнити вимоги української нації і державного будівництва.

Не зважаючи на те, що большевицька влада в Україні стільки пише про «успіхи» науки в Україні, видаючи цілі збірники й книжки з цією тематикою, то за малими винятками рівень цей є пересічний. Тому й не диво, що група вчених вдарила на сполох і піднесла питання підготовки нової зміни науковців. Ак. Гнеденко вказав на питання розвитку математичної освіти й на відставання її від сучасних вимог, пов'язаних з прогресом в ділянці міжпланетарних полетів.

Проф. О. Жмудський, проректор Київського університету, поясняє відставання в підготовці наукових кадрів браком відповідного устаткування і браком висококваліфікованого викладацького персоналу. Устаткування багатьох лабораторій є перестаріле та не відповідає сучасному розвитку науки й техніки. Брак науково-педагогічних кадрів призводить до перевантаження роботою ряду викладачів, що в наслідку дає низький рівень підготовки спеціалістів. На Київському університеті, 25 років тому, були лише дві основні фізичні спеціальності — електрофізика і рентгенометалофізика. Сьогодні на двох факультетах фізичному і радіофізичному є аж 11 спеціальностей: фізика напівпровідників, електроніка, радіофізика, теоретична фізика, оптика, астрофізика та інші.

На підготовці наукових кадрів негативно відбивається також конкурування між Академією Наук і Високими Школами України. Працівники Академії більш упривілейовані й мають більші можливості себе проявити. У висновку проф. О. Жмудський пише: «Науковими працівниками, особливо вищої кваліфікації, пов-

ністю не забезпечені ні Академія, ні Вузи. Тому наше спільне завдання полягає в тому, щоб створити всі умови для розв'язання в найкоротші строки проблеми забезпечення науковими кадрами всіх галузей і напрямків сучасної науки» («Літ. газета», ч. 55, 12 липня).

Проф. С. Всехсвятський, завідувачий кафедрою астрономії на Київському університеті, підносить питання значення астрономії в з'ясуванні природи космічних впливів, у вивченні електричних і магнітних впливів у соняшній системі, відношення астрономії до фізичних проблем, а навіть до геології і біології. Через 3-4 роки Україні буде потрібна велика кількість висококваліфікованих спеціалістів у галузі астрономії. Але астрономічну науку в Україні нормує не міністерство вищої освіти УРСР, а Москва. Тому і в цьому році до астрономічних груп при Київському, Харківському й Одеському університетах буде прийнято лише 25 (!) чоловік. Іншими словами за п'ять і пів року в Україні буде випущено лише 18-20 астрономів з університетською освітою (!..).

В 1920-30-их роках, в добі так зв. українського культурного ренесансу всі випустники фізико-математичних факультетів, фізики й математики мали прослухати і здати екзамени з трьох астрономічних курсів — загальної астрономії, сферичної астрономії і небесної механіки. Це можна пояснити хіба тим, що в тих роках освітня політика була унапрямована українськими НК Освіти такими, як Шумський чи Скрипник. Після 30-их років вся освітня політика і зокрема високошкільна всеціло залежна від Москви. Тому й тепер, як і перед другою світовою війною українцям обмежувалося доступ до цих ділянок науки, ставлячи Україну в цих ділянках наукового й технічного прогресу в повну залежність від Росії. Тепер, напр. астрономія виключена з плянів математичних, фізичних і механічних спеціальностей. Коли взяти під увагу не університетський рівень астрономічної науки, то в Україні на 36 педагогічних інститутів, тільки в шістьох викладається курс астрономії для майбутніх педагогів, в більшості випадків навіть не спеціалістами.

Проф. С. Всехсвятський ставить вимогу, щоб українські університети для обсади педінститутів кваліфікованими силами випускали річно найменше 400 астрономів з університетською освітою і щоб у цьому році на астрономічні групи було прийнято не 25 чоловік, а найменше 100! («Літ. Газета», ч. 56, 15 липня).

Українські вчені домагаються, щоб система підготовки спеціалістів і вчених вищезгадуваних ділянок була докорінно змінена. Міністер-

ство освіти і вищої та спеціальної освіти, йдучи за диктатом Москви, ставить Україну в колоніальне, залежне положення. Здійснення чи нездійснення вимог учених покаже вже в найближчих роках, чи Україна залишиться провін-

цією, чи зможе в нових досягненнях науки й техніки вийти на передове місце, гідне великої нації.

О. Зінкевич

ПРОБЛЕМИ СТУДЕНТСТВА В УКРАЇНІ

НОВІ ФОРМИ КОМУНІСТИЧНОЇ ІНОКТРИНАЦІЇ СТУДЕНТСТВА

В останніх роках комуністична індоктринація студентства в Україні набирає дещо інших форм, як це було в часах Сталіна. Колись студентство виховувалося в замкненому советському гетто на беззастережних і відданих комуністичній ідеології і партії осіб з високою освітою. Це студентство не мало жодного уявлення про західний світ, — воно мало бути виховане в ненависті до нього і негативно сприймати всі його прояви.

Ця замкнутість в советському гетто не витримала життєвої проби навіть в комуністичному розумінні. На зміну замкнутості прийшла політика коєкзистенції і так зв. «культурного обміну». Це мало гартувати молодь в зустрічах з Заходом та навіть з націоналістичною еміграцією.

В Україні ці нові форми індоктринації позначаються деякими змінами: кілька років тому в Києві відбувся конгрес комуністичної молодечої федерації — ВФДМ. Українська молодь і студентство мали змогу вперше зустрінутись в себе, на батьківщині, з тисячами закордонної молоді, хоч і комуністично-наставленої, але цілком інакше сприймаючої життєві проблеми. В цьому році в Україні відбулись два великі міжнародні молодечо-студентські табори, в яких взяли участь, крім української молоді представники з десятих країн світу. (Один табір відбувся в першій половині липня в Криму, а другий з кінцем липня і на початку серпня на Вінниччині).

Зустріч з західною комуністично-переконаною молоддю має ще більше загартувати українську молодь у вірності большевицькій владі й підготувати її до зустрічі з заходом, чи еwentуально до диверсійної роботи в ньому.

Поїздки на Захід стають все більш небезпечні для влади. Західний вільний спосіб життя впливає більш переконливо на думачу молодь, як большевицькі індоктринаційні заходи.

Загрозу впливу заходу широко дискутовано на пленумі КПУ, де обговорювалось питання «Про стан ідеологічної роботи на Україні та заходи до її поліпшення».

Просвякнення західних ідей в Советський Союз, зокрема їхній вплив на молодь і студентство, примусили більшовицьку владу посилити комуністичну індоктринацію молоді. До студентської молоді ставиться по цій лінії більші вимоги, як будьколи перед тим. Політика комуністичного виховання дійшла до таких абсурдних потягнень, як вимога складання випусниками Високих Шкіл присягати на вірність партії! Нечувана річ, щоб молодий інженер міг дістати працю, мусить складати присягу. Ось декілька речень з цієї «присяги»:

«Комуністична партія і Радянський уряд, вірні лєнінським заповітам, ведуть народи нашої країни до перемоги комунізму. Обіцяю присвятити все своє життя здійсненню великих лєнінських ідей... Завжди і скрізь обіцяю бути безмежно вірним своїй великій Вітчизні — СРСР. Обіцяю й честю носити високе звання радянського інженера і віддати всі свої сили будівництву світлого майбутнього всього людства — комунізму» («Рад. Освіта», ч. 54, 6 липня 1960 р.). Церемонії зложення присяги відбуваються з різними парадами, після чого молоді спеціалісти одержують т. зв. «путівки» — призначення на роботу.

Невже ж більшовики думають, що така присяга може заставити людину вірно служити окупантові?

В Советському Союзі мінялись диктатори, в Україні міняються форми індоктринації, але українська людина залишається їм недоступна; на це ми маємо тисячі доказів. Насильно зложена присяга не зобов'язує: вона викликає в людини протилежну реакцію.

П. Варнак

Володимир Шаян

Г. СКОВОРОДА, ЯК ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ УЧИТЕЛЬ

Досьогочасне, дуже недокладне вивчення філософії Сковороди довело до жалюгідних його поглядів і до неправильної оцінки його значення в історії української духовності і літератури. Що ж говорити про пересічного інтелігента! Він має звичайно уяву про твори Сковороди, як про якісь пасивістичні, аскетичні, відірвані від життя концепції, від яких треба втікати скільки змога даліше.

Тимчасом погляди Сковороди не тільки випередили на добрих два століття розвиток української духовності, не тільки витримують вогневу пробу історії, але з гідністю репрезентують глибокі етичні цінності українського світовідчуження і світогляду. Пожвавлені дещо в останніх десятиліттях досліди над творчістю Сковороди що-раз виразніше унагляднюють правду, що саме Сковорода був духовним батьком і творцем українського національного відродження. Проф. Д. Чижевський у низці своїх праць про Сковороду стверджує, що Сковорода стоїть у центрі української духовності. На ділі: Котляревський, Квітка-Основ'яненко, Костомарів, Куліш, Шевченко були учнями Сковороди. Шевченко прямо про це заявляє у своїх творах. Це все творці українського відродження, пробудники української нації.

Сковорода був пробудником пробудників. А отже відродження і пробудження української української нації в новій добі починається від Григорія Сковороди.

Сковорода знав і добре усвідомлював собі таку свою роль в історії. Не один раз, прямо, чи посередньо він про це заявляє у своїх творах. Він сам очеркує свою роль і своє завдання, буцімто він камінь до гострення, — оселок, — що, хоч сам не ріже, а проте вигострює безліч ножів і мечів до бою.

Читаймо його байку на цю тему:

«Оселок і ніж»

Ніж говорив із оселком: «Звичайно, ти нас, брате, не любиш, що не хочеш вступити в наш стан і бути ножем».

— «Якщо б я гострити не годився, - відповів камінь до гострення, — я не відрікся б піти за вашою радою і за вашим станом. А тепер тим самим вас люблю, що не хочу бути вами. І дійсно, ставши ножем, я ніколи стільки один не переріжу, скільки всі ті ножі і мечі, що я їх все моє життя перегострюю. А до того тепер дуже рідкі каміні до гострення».

Значення:

Родяться і такі, що не бажають ні воїнської служби, ні подружжя, щоб тим свobodніше заохочувати других до розумної чесноти, без якої всякий стан був би недійсний.

Це Сковорода був тим рідким каменем до гострення. Він вигострював характер, розум і думку цілого покоління борців за те, щоб вигострені мечі їх ідей, творів і чину довершили цього величавого чуда в історії, що зветься Відродження Нації.

«Світ спить, простягнувшись, глибоким, не-пробудним сном, а наставники, що пасуть Воїна Божого, не тільки не пробуджують його, але до сну ще заколисують: — «Спи, не бійся, місце безпечне, чого лякатися». З глибокого, непробудного маразму і летаргу української нації у другій половині XVII-го століття пробуджує її Сковорода до нового життя на висоті духовно-ідейного усвідомлення її сутності. Цей процес dokonується перш за все в самих творах і діяльності Сковороди, далі в творах і чинах його наслідників і жде свого завершення аж по сьогодні.

Сковорода був вродженим педагогом. Єдине звання, яке він виконував в житті, яке любив і для якого жив. Але його вчення, що на цілі століття випереджувало його сучасників, немилуче доводило до конфлікту із шкільною владою — (а в той час це були переважно єпископи) — і Сковороду або викидали із школи, або він сам мусів її покидати. В усіх тих пробах Сковорода виявляв надзвичайну мужність і непохитність. Згідно зо своїм вченням він радше віддавав би своє життя ніж перестав би служити Правді. Зокрема зазнав Сковорода значних перешкод у приміненні основної методи в його навчанні, що полягала на безпосередньому та індивідуальному контакті з учнями в частих з ними розмовах. У тих розмовах Сковорода міг дати своїм учням найбільше, встановлюючи разом з ними і на основі їхніх звірень, обсерваціях їхнього характеру і здібностей — їхні життєві ідеали і спрямовуючи їх на найбільше властивий шлях для їхнього розвитку.

Але такі розмови із учнями вважалися нижчими гідності вчителя і їх прямо забороняли, як учителів так і його учнів. Сковорода мусів покидати школу за школою і посаду за посадою. І врешті вільний як степовий орел ширяє по просторах України, навчає і виховує

цілий нарід. Залишає спадщину, якої велич і значення починаємо собі доперва усвідомлювати. На його творах виховувалися цілі поко-

ління провідних умів України і без сумніву будуть виховуватися.

Це отже Великий учитель цілої нації, один із тих, що творять її історію.

З СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

РОЗВІЙСЯ, ТУМАНЕ!

Розійдися, тумане,
в море хмарою линь,
хай над горами встане
зачарована синь,
ще небачений мною,
неподоланий шир,
оповиті імлою
дивні контури гір,
сніжна шапка Авачі,
де у небо б'ючи,
закипають гарячі
срібнобризні ключі;
де ручищами кранів
Петропавлівський порт
дістає до вулканів,
до захмарних висот;
де високий, пінястий
океану прибій
б'ється в берег скелястий
в далині голубий.

Ігор Гончаренко

БЕЗСМЕРТНИКИ

Біля Чорного Моря росте така квітка,
Що безсмертником зве її люд степовий.
В ній нагадують чимсь пелюстки сухозлітки.
З ледь чорнильним відтінком бузок запашний.
І чи то, що бузок дорогий мені змалку,
Що навіки з Поліссям мене він зв'язав,
Я обходив щодня сонцем печені балки
І безсмертники в травах стрільчастих шукав.
Я виходив у степ в передранішній тиші,
Щоб знайти їх не кілька, а цілу сім'ю.
Не тому, що в степу не цвіли красивіші,
Ні, ця назва запала у душу мою.
Посилав я від моря знайомим привіти
І безсмертник в конверт не вложити не міг.
Я хотів розіслати їх цілому світу:
В нас широкі степи, квітів досить на всіх.
Вже давно попрощався я з морем, з степами.
Та на згадку лишилася квітка одна.
Бережу я цю квітку для рідної мами:
Може й справді безсмертя приносить вона.

Валентин Грабовський

З КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Перебудова художньої освіти в Україні.

Згідно з директивами Москви, а не Києва, в Україні, в минулому році перебудовано працю художньої освіти, зокрема середньої і високої. Згідно з цією перебудовою, більше уваги й часу приділяється практичним заняттям. В попередніх роках в художніх школах на практичні заняття було відведено 1.400 год. на рік. В минулому році цю кількість підвищено до 2.856 год. Середні художні школи мають готувати людей, які вміли б кермувати клубом і хоч одним самодіяльним колективом, що служать комуністичному вихованню молоді. В теоретичній частині навчання велику частину ча-

су присвячується опанованню комуністичної ідеології та знання сучасних міжнародних відносин.

Колекція Мих. Керницького.

Вісімдесятилітній учитель М. Керницький з Кутів (Гуцульщина) зберіг одну з найбільших приватних колекцій, що охоплює 33 тисячі фотографій, листівок, вирізків з газет та журналів, які відносяться до діячів української культури. В колекції учителя є унікальні видання, що відносяться до життя Т. Шевченка, І. Франка, В. Стефаника, Ю. Федьковича та інших українських письменників.

Картини Т. Яблонської на венеціанським «Бієннале» (Дволітка).

На цьогорічній венеціанській «Бієннале» бере участь також українська художниця Тетяна Яблонська такими картинами: «Хліб» (з «яскравою національною своєрідністю»), «У парку», «Над Дніпром», «Вдома за книгою», «Портрет дочки», «Гаяне». З усіх — найбільш популярна картина «Хліб» була виставлена вже в Гельсінках, Варшаві, Кракові, Брюсселі, Нью-Йорку й Мексико.

Спорт в українському мистецтві.

Е зв'язку з поширеним розвитком спорту в Україні, спортивна тематика займає в останніх роках все помітніше місце в українському мистецтві. До визначніших картин зі спортивного тематикою слід зарахувати картини Т. Яблонської «Перед стартом», «Над Дніпром» і «Ранок», скульптуру В. Клокова «Перед стартом», П. Врачова «Естафета», С. Лисенка і Г. Толпекіна «В травні», скульптуру Я. Чайки «Віктор Чукарин», М. Барінова «Програв», картину С. Григор'єва «Воротар» і декілька інших.

Експедиція по шевченківських місцях.

Філологічний факультет Київського університету відрядив 20 студентів під керівництвом аспіранта катедри української літератури Дубини експедицію по шевченківських місцях. Експедиція знайшла в с. Березані портрет Т. Шевченка з 1861 р., в с. Хмельовик записала стародавню пісню про поета. Деякі цінні матеріали знайдено в Яготинському районі. Всі матеріали зложено в Київському університеті.

60-річчя Ю. Смолича.

В цьому році минає шістдесят років з дня народження Ю. Смолича, українського підсоветського письменника й публіциста. У 20-30 роках Ю. Смолич був активним членом ВАПЛІТЕ та друкувався в одноіменному журналі як також в «Літературному ярмарку», а згодом як член техномистецької групи А — в «Універсальному журналі». Після розгрому ВАПЛІТЕ Ю. Смолич, один з перших переключився на партійну лінію і від тоді майже вся його творчість позначається партійним штампом і спрямована проти українського націоналізму. До важливіших творів письменника слід зарахувати «Господарство д-ра Гальванеску», «Останній Ейджевуд», «Що було потім», «По той бік серця», «Фальшива Мельпомена», «Дитинство», «Наші тайни», «Театр невідомого актора», «Вісімнадцятьлітні», «Світанок над мо-

рем» та багато інших. Теорії літератури присвячені його дві книги «Перша книга» і «Розмова з читачем».

Так працює ялтинська «українська» кіностудія.

Ялтинська кіностудія існує від 1911 р. Згодом вона належала до ВУФКУ (Всеукраїнське Фотографічне-Кінове Управління). В 1930 р. її передано росіянам до «Востоккино», пізніше до рос. кіностудії ім. Горького, а згодом до «Мосфилм-у». Щойно в останніх роках її знову передано підсоветським українцям. Студія є добре обладнана, але... вона накручує майже самі російські фільми. Режисери, оператори, художники, артисти — все прибувають з Москви чи з РСФСР. Українські артисти не мають майже жодного доступу до кіностудії. Москалі одержують нормальну платню, побут, переїзд літаками, а українці навіть позбавлені нормальної платні (про відносини на цій кіностудії є цікава стаття в київській «Літературній газеті» від 8. липня ц. р.).

Великий успіх Дмитра Гнатюка.

Український соліст, буковинець Дмитро Гнатюк здобув великі успіхи на виступах в Канберрі, Сідней і Мельбурні (Австралія). Д. Гнатюк є артистом Київської опери.

Величня картина Юлія Ятченка.

Молодий український художник Ю. Ятченко намалював величню картину «Врятування скарбів дрезденської галерії». Як відомо, цю галерію врятували українські червоноармійці в 1945 р. На картині зображено неповторну Мадонну Рафаеля, яка зберігалась в Дрездені. Біля Мадонни з подивом, зачаруванням стоять вояки, один з них навколішки доторкається рукою образу Рафаеля. Картина своїм сюжетом, задумом і силою виразу являється одною з найкращих в українському мистецтві.

Новий фільм — «Григорій Сковорода».

Київська кіностудія випустила біографічний фільм «Григорій Сковорода». Сценарій написали М. Петренко і І. Кавалерідзе, режисер — І. Кавалерідзе. Головну роль у фільмі виконує О. Гай.

Пісня «Стоїть гора високая». Кожний знає цю, одну з найбільш популярних пісень в Україні. Але мало хто знає її автора. Пісню написав український байкар Л. Глібів в Чорному Острові на Подільщині; він учителював там в 1855 — 1858 рр. у дворянському училищі.

МІЖНАРОДНЯ СТУДЕНТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

ІНТЕРВ'Ю З ГЕН. СЕКРЕТАРЕМ КОСЕК-у Г. ДАЛЛОМ

(Закінчення)

Ганс Далл (дальше про статус екзильних студентів і ЦЕСУС-у): Пару років тому мали ми латвійських та естонських екзильних студентів, які твердили, що вони дійсно вибрані студентами з території Латвії і Естонії. Ми мали з ними багато клопотів і давали їм статус посередній між статусом Національного Союзу та статусом обсерватора. Річ ясна, сьогодні вони вже не можуть висувати подібних претенсій. Передше, чотири роки тому, ми мали спеціальний статус для екзильних студентських юній; він давав їм право говорити про речі, які їх торкалися. Ще й на останній конференції репрезентанти мадярського екзильного Студентського Союзу були присутні і брали участь в дискусіях, що торкалися Мадярщини, але вони не мали статусу делегата, тобто не мали права голосувати.

Питання: Якщо ці екзильні студентські союзи вносять певні пропозиції в дискусію, чи МСК має тоді право рішати проблеми видвинуті в тій дискусії? Нам здається, що на останній МСК в Перу була піднесена справа дослідження нехтування академічних прав в Україні та що цю пропозицію відкинено.

Ганс Далл: Міжнародна Студентська Конференція є цілковито свобідна приймати резолюції в усіх проблемах пов'язаних зі студентським життям. І так, якщо одна національна студентська юнія вносить певну пропозицію, з якою більшість погоджується, МСК її висловлює в своїх резолюціях, що й сталося з питанням Мадярщини.

На останній Конференції в Перу брала участь організація, що має назву Федерація Демократичних Екзильних Студентів Східної і Центральної Європи. Її участь створила певні труднощі, бо Югославська Національна Студентська Юнія, що є правовим членом МСК та також брала участь в цій конференції, внесла протест тому, що ця Федерація претендувала заступати югославських біженців. З цієї причини вищезгадана Федерація, — а вона має також відношення до українських студентів, — відтягнула свою пропозицію, щоб не спричинювати труднощів у праці МСК, а згодом і сама відтягнулась з конференції, що зі сторони представників цієї Федерації було дуже

любяльне. Меморандум, який вони виготовили, включав також справи українських студентів, але його залишено без дискусії.

Питання: В якому відношенні, Ви вважаєте, що це ускладнювало б справи МСК?

Ганс Далл: Я вважаю, що розглядування студентських справ в країнах поза залізною заклоною, не комплікує нам справи. Але ми уважали, що своєю присутністю на МСК, ця Організація (ФДССЦЕ) спричинює реакцію зі сторони югославських студентів. В Перу югослави твердили, що тільки вони мають право репрезентувати студентів з Югославії. Тоді представники Федерації рішили не утруднювати праці МСК своєю присутністю і уступили. Але немає сумніву, що проблеми, які лежали їм на серці, якщо б були видвинені деякими студентськими національними юніями, які беруть участь в даній конференції, то над ними напевно розпочалася б дискусія. Напр. Східна Німеччина не брала участі в Конференції, але ми прийняли резолюції, що брали під увагу «брак свободи для студентів» в Сх. Німеччині. Ми мали спеціальні комітети для розглядування цих справ. Це саме відноситься і до Мадярщини.

Питання: Ми хотіли б знати, яка є Ваша особиста опінія про такі маніфестації, як фестивалі демократичної молоді у Відні? Чи були там неофіційні обсерватори також від КОСЕК-у?

Ганс Далл: Ні! Тому, що в Перу була прийнята одна резолюція, що КОСЕК не може мати жадного відношення до цього фестивалю не тому, що це була форма комуністичної пропаганди, але тому, що КОСЕК не може мати ніякого відношення до будь-якої імпрези організованої проти волі місцевої Студентської Національної Юнії даної країни. А австрійська НСЮ запротестувала проти відбуття Віденського фестивалю. Я особисто вважаю, що подібні фестивалі є дуже цікаві і часом навіть успішні, але вони являються виключно комуністичною пропагандою.

Питання: Чи Ви думаєте, що вони мають певний успіх?

Ганс Далл: Очевидно. Ці фестивалі з дуже добре зорганізовані, а їхні культурні імпрези

дуже захоплюючі. Немає сумніву, що деяких людей без застережень, спеціально тих з недорозвинених країн, це переконує, що організації, які таку імпрезу організують — є добрі. Більшість людей не хочуть знати, хто це все фінансує та не бачать «політичної гри», що криється за цими фестивалями. З цим треба боротись, видаючи відповідні інформації про те, хто і в якій цілі це все організує. Я думаю, що фестиваль їм вдавсь, хоч вони напевно мали багато труднощів. Але я сумніваюся, чи наступний фестиваль вони влаштують по цій стороні залізної заслони.

Питання: Чи КОСЕК не планує влаштувати подібний фестиваль?

Ганс Далл: Наша наступна конференція має відбутися в серпні цього року в Женеві. Вона сама рішить цю справу. Останнього разу ми були проти такого фестивалю. Я вважаю, що є дуже важко для будьякої організації поза комуністичним блоком зібрати відповідні фонди, щоб зорганізувати щось на таку скалю. Вони мають на це необмежені фонди, добру організацію та вишколених людей, що нажалі дуже важко знайти в нашій частині світу. Але я думаю, що не є важким зробити це саме. Ми можемо дати студентів щось на меншу скалю, але більш конструктивне. Я мушу тут підкреслити, що не є ціллю КОСЕК-у та МСК поборювати комунізм. Якщо якась комуністична група хоче до нас долучитися, як наприклад югослави, ми радо їх вітаємо. Ми не маємо нічого проти комунізму як такого, але хочемо дати студентам, щось абсолютно незалежне від політичних думок, не пропаганду, але конструктивну, позитивну програму, яка помагала б їм в їх країнах здобути їхні цілі. Не через пропаганду, але через семінари, виміни студентів і т. д. Я думаю, що ми могли б це досягнути, якщо б ми мали більше грошей. Я в тому випадку оптиміст і думаю, що ми зможемо це таки зробити, щоб студенти не мусли брати те, що комунізм їм накидає.

Питання: Так, як справи тепер стоять, чи Ви думаєте, що МСК може не мішатися в політичні справи, що студент може віддаляватися від проблем ідеології та інших?

Ганс Далл: Я з вами абсолютно погоджуюся. Студент мусить цікавитися політичними проблемами та МСК має теж діло з ними. Але ми не признаємо жодної здефініюваної політичної «ідеології». Ми не є ані комуністи, ані фашисти, ані соціал-демократи, ані «капіталісти». Конференція ставить як базу кооперації — свободу студентів, свободу подорожувати і вільну виміну думок. Ми знаємо також дуже

дефінітивне становище до питання миру. Мир є необхідний для студента, для його майбутнього і він мусить бути забезпечений. Ми ухвалили також резолюцію відносно розброєння і ми є за угодою що до ядерного розоруження. Таким чином ми заступаємо політичні опінії також і на національних рівнях. І так, наприклад, ми засуджуємо французький уряд за його альжирську політику, ми засуджуємо деякі південно-американські уряди за їх диктатуру, мадярський та східно-німецький уряди... Іншими словами ми засуджуємо опресію, не зважаючи на політичну чи партійну тенденцію тих урядів. Всюди через нашу корпорацію проникає принцип свободи. Багато з нас знає, що ця свобода не існує в комуністичних державах і тому багато з нас не погоджується з комуністичною системою.

Питання: Який успіх має МСК та КОСЕК в країнах поза залізною заслоною?

Відповідь: Це є дуже важко окреслити. Я не думаю, щоб ми мали якийсь великий позитивний ефект в тих країнах. Без сумніву, що через советську пропаганду ми є там знані як фашистська організація. Це ми напевно знаємо. Ми не хочемо накидатися жодній країні з одного боку, а вони не дуже співпрацюють з нами, з другого. Наприклад, кілька тижнів тому я був у Румунії на одній конференції і мав зі собою деякі публікації КОСЕК-у, які одначе не було дозволено роздавати. Вони сказали, що це не було б корисним і т. д. Немає сумніву, що наша праця мала певний успіх не так в комуністичному, як в зовнішньому світі, показуючи, як комуністична система оперує і що вони повинні застановлятися перед тим, як апробують там подібну систему. Наша одинока надія є, що країни (з комуністичного блоку) одного разу дозволять вільну дискусію, щоб наші погляди могли їх досягнути, також свободний обмін інформацій і організація виміни студентів. До тепер наші пропозиції щодо переговорів були відкидані студентами. Східної Європи. Отже я не є дуже оптимістичний щодо наших успіхів. Але без сумніву там про нас знають і ті люди, що не цілковито переконані в комуністичній системі; я думаю, що вони мають деякі поняття про студентів у вільному світі і що вони вірять ще в щось іншого. Працюючи в Відні після мадярської революції, я дивувався скільки мадярські студенти знали про КОСЕК (здебільшого злого) через комуністичну пропаганду, але все ж таки вони були зацікавлені познайомитися з КОСЕК-ом ближче, бо вірили, що він справді репрезентує студентів у вільному світі, коли комуністичний уряд його очорнює.

Питання: Які є Ваші плани відносно наступної конференції МСК в Женеві в серпні цього року?

Відповідь: На це питання мені важко відповісти, бо внести й проекти будуть подані аж вліті поодинокими національними юніями. Але я думаю, що ми будемо продовжувати нашу програму публікацій, студентських семінарів і т. д. Будемо продовжувати пресконференції,

технічні конференції (як зорганізувати національну юнію, видавати студентський журнал і т. п.), конференції самопомочи програми виступів делегацій і т. д. Але остаточно все вирішить сама конференція цього літа в Женеві.

(Кінець)

І. Мигул, Д. Федорика

МОЛОДЬ І СТУДЕНТСТВО В УКРАЇНІ

Зміни в комсомолі України. В першій половині липня відбувся XI пленум ЦК комсомолу України; там тоді звільнено з обов'язків першого секретаря І. Дрозденка (перевівши його на працю в службу безпеки); на його місце призначено Н. Ю. Єльченка, а на другого секретаря В. Кулика. Майже рівночасно з цим пленумом відбулась нарада-семінар других секретарів обкомів комсомолу; там обговорювалось питання про підвищення ролі комсомолу в господарському (поширена експлуатація) і культурному (комуністична ідеологізація) будівництві.

Школи працюючої молоді в Україні. Для більшого використання молоді — в останніх роках все більше відривається її від нормального денного навчання, переключаючи її на вечірні курси. Згідно з даними наради директорів шкіл працюючої молоді, 27-28 червня в Харкові, в Україні нараховується 1641 школа робітничої молоді, 3925 шкіл і окремих класів сільської молоді та 68 заочних шкіл. В цих школах навчається 452,5 тисячі учнів. Число учнів в останньому навчальному році збільшилось на понад 100 тис. На нараді відмічено, крім дуже незначних успіхів в цих школах, брак потрібних навчально-матеріальних баз, учбових приміщень, навчальних кабінетів, устаткування і приладів. В одеській, київській і сумській областях тисячі працюючої молоді не охоплені навчанням. Рівень знань і успішність учнів цих шкіл на багато нижчі як в загальноосвітніх школах. Замість прийняти рішення чи постанови про усунення браків в школах для працюючої молоді (т. зв. «робітничо-селянська держава» повинна в першу чергу дбати саме про працюючу молодь!), на нараді рішено... звернути особливу увагу на «рішуче поліпшення ідейно-політичного виховання учнів і на «глибоке вивчення (учителями) марксистської-ленінської теорії».

Міжнародний студентський семінар на Криму.

Від 1. — 12. липня відбувся на Криму в туристському таборі «Супутник» міжнародний семінар, призначений для комуністичного студентства з 40 країн світу. Студенти взяли участь в семінарах на теми «Студенти і світова культура», «Наука ХХ віку», «Вища школа і суспільство», «Студенти і роззброєння» та інші. Учасники семінарів — це активні комуністичні студентські діячі.

Екзамени в дніпропетровському університеті.

Дніпропетровський університет являється сьогодні одним з найбільших наукових центрів України. Останньо університет пристосовується до нових вимог науки. Він має обладнані модерними приладами лабораторії міцності, аеромеханіки, фотопружності. Вже в наступному академічному році він готуватиме астрономів, які спеціально вивчатимуть питання польотів ракет в міжпланетні простори. Цьогорічні екзамени на університеті були дуже яскравим показником: студенти практичних фахів і точних наук показали на екзаменах високі успіхи і глибоке знання окремих предметів. Зате студенти гуманістичних дисциплін чи дисциплін за обов'язковою програмою, як наприклад історія КПРС, показали дуже низький рівень знання. Більшість студентів виявили незнання сучасних міжнародних відносин, не читали книжок теоретиків марксизму-ленінізму, а деякі студенти взагалі не читають сучасної преси. Аналіз цих екзаменів в «Рад. Освіті» (від 9 липня ц. р.) показує, що сучасне студентство Дніпропетровська втікає від советської партійної бомбастики і від питань комуністичної ідеології, зате воно скупчує свою увагу на практичних знаннях і точних науках. Низькі успіхи виказали також студенти російського відділу філологічного факультету і в подавляючій більшості одержали дуже низькі оцінки.

Математична освіта в Україні. Тепер в Україні дискутується широко питання математичної освіти. Ця дискусія йде, на нашу думку, в правильному напрямку. Бо ставиться питання: чи Україна, як велика нація, зможе заповнити свої великі вимоги в модерній науці й техніці власними силами, чи вона змусить бути в цих ділянках в залежності від Росії. Українські вчені домагаються, щоби в Україні був підготовлений кадр математиків, які б могли самостійно розвинути питання полетів ракет і сателітів та небесної механіки, що є необхідне для розрахунків траєкторій космічних кораблів. Вчені теж домагаються, щоб були підготовлені математики-спеціалісти електронної

обчислювальної техніки в організації господарської діяльності, перевозок, розподілу обладнань. Не зважаючи на те, що в Україні працюють математики світового масштабу, як Ю. Д. Соколов (небесна механіка), О. С. Сморгоржевський (геометрія), В. А. Зморевич (теорія функцій) та ряд інших, — підготовка молодих українських математиків-вчених ведеться незадовільно. Студентам університетів і технічних ВУЗ-ів читається курс математики ще з попереднього століття (!), модерні досяги в математичній науці молодій студентській генерації взагалі невідомі й недоступні. Характеристичним голосом в цій справі була стаття академіка Б. В. Гнеденка «Математика і життя» («Літ. газета» з 8 липня ц. р.).

З Життя Українського Студентства на чужині

Шоста Організаційна Конференція СУСТА.

18. червня відбулася в Сітон Гол Університеті (Нью Джерзі) шоста Організаційна Конференція СУСТА на з. т. «СУСТА і ваша Студентська Громада». На Конференції виголошено три доповіді: проф. М. Чировський — «Завдання української еміграції, а зокрема українського студентства у вільному світі», К. Савчук — «Завдання Організаційної Конференції СУСТА», М. Голінатий — «Організаційне питання СУСТА». Крім дискусії над доповідями учасники широко продискутували біжучі актуальні студентські питання. В Конференції взяло участь понад 60 студентів з Ньюарку, Нью Йорку, Балтімору, Вашингтону, Чикаго, Сиракуз і Філадельфії. Конференцією проводили Б. Федасюк і К. Савчук.

Шоста Конференція СУСК-у.

25-26 червня відбулася в Торонто шоста Конференція СУСК-у присвячена українознавчим студіям в Канаді та українському друкованому слову. Доповіді виголосили: проф. Ю. Луцький — «Проблема зацікавлення студентів українознавчими студіями», д-р К. Біда — «Проблема практичного примінення і користей з українознавчих студій», проф. Я. Рудницький — «Українознавство, як науково-дослідча дисципліна в Канаді», студ. А. Григорович — «Проблема авторитетних видань з україніки». Після закінчення першої частини Конференції відбулась музична програма і студентська забава. В другій частині конференції

були виголошені доповіді: ред. А. Курдидик — «Українські часописи в Канаді — їхні завдання і ефективність», ред. М. Денисюк — «Видавництво книжок і підручників», д-р М. Антонович — «Ідеологічна преса і видавництва», студ. Р. Хом'як — «Студентські і молодечі видання». Конференцію вів Л. Вінницький. В ній взяло участь багато студентства, як рівнож численна делегація зі ЗДА.

Співробітники «Смолоскипу» закінчують студії

Чотири активні співробітники «Смолоскипу» закінчили успішно в цьому році свої студії:

Орися Мачук, представник журналу у Філадельфії, закінчила фармацевтичні студії на Темпл Університеті в Філадельфії, одержуючи ступінь БПС. О. Мачук активно працювала в місцевій УСГ, в «Зареві» та в ряді інших українських і американських організацій.

Микола Ласійчук, співробітник журналу ще в його паризькому періоді, закінчив дентистичні студії на Дентистичній Школі при Мерилендському Університеті (Балтімор), одержуючи ступінь доктора дентистики.

Орест Ганас, Голова УСГ - Балтімор, закінчив студії на Мерилендському Університеті, одержуючи ступінь БС електричної інженерії. О. Ганас, двічі переобираний на голову одної з найбільш активних студентських громад в ЗДА, багато спричинивсь своєю обов'язковістю до її розвитку й активності.

Тарас Хархаліс, представник «Смолоскипу» в Балтімор, закінчив студії на Мерилендському

Університеті, одержуючи ступінь БС цивільної інженерії. Т. Хархаліс являється активним членом УСГ-Балтімор та виконує обов'язки її голови.

Конференція Видавничої Комісії «Смолоскипу».

9-10 липня відбулась на оселі ім. О. Ольжича перша Конференція Вид. Комісії «Смолоскипу». На Конференції заслухано звідомлення Голови адміністраційної комісії Б. Гасюка та голови редколегії О. Зінкевича. Після дискусії над цілим рядом питань, пов'язаних з появою журналу, прийнято ряд постанов і рішень, що ма-

ють за ціль піднести рівень журналу й краще наладнати його адміністрацію. До Комісії запрошено п-ню Анну Процик. Нарадами про- водив Голова Комісії Л. Винницький.

Ювілейний З'їзд СУСН-у.

18 червня, на закінчення ювілейних святкувань десятиліття повстання Союзу Українських Студентів Німеччини, обрано нову Управу з В. Кальваровським як головою. Число студентства в Німеччині в останніх роках значно зменшилось і його є тепер всього кілька десятків, в більшості в Мюнхені та Гайдельбергу.

ВИДАВНИЧИЙ ФОНД «СМОЛОСКИПУ»

Щоб уможливити відновлення появи «Смолоскипу» та нормальне функціонування редакції і адміністрації журналу, зложили пожертви на видавничий фонд «Смолоскипу»:

21.50 дол. — д-р М. Антонович, 18.25 дол. — О. Зінкевич, 17.13 дол. — Л. Винницький, 15.00 дол. — П. Дорожинський, 14.00 дол. — Б. Гасюк, 10.00 дол. — В. і А. Процики, по 5.00 дол. — Петро Кірик, Т. Бак-Бойчук, Петро Генгало, Іван Гаврилів, по 4.00 дол. — В. Бакум, по 1.5 дол. — інж. Михайло Нич, І. С.

Дякунчак, П. Дорожинський, І. Струк, Л. Винницький, А. Середа, по 1.00 дол. — Михайло Ящук, Михайло Хомин, по 0.50 дол. — І. Коровицький, Т. Брикович, д-р Ю. Мачук, проф. Т. Печерський, М. Станько.

Надіємось, що й інші читачі та прихильники нашого журналу зложать свої пожертви, чим уможливлять нам розбудувати «Смолоскип» та запевнити йому тяглість і точність у появі.

Адміністрація «Смолоскипу»

Stasiuk Bros.

**MEATS AND PROVISIONS
HOUSE OF BEST BOLOGNAS**

124 FIRST AVENUE
BET. 7th and 8th STREETS

NEW YORK 9, N.Y.

FOR THE UKRAINE'S PARTICIPATION IN THE OLYMPIC GAMES

BULLETIN OF THE UKRAINIAN WORLD COMMITTEE FOR SPORT AFFAIRS

P. O. BOX 2733, BALTIMORE 25, MD., USA

No. 2

August, 1960

THE XVII OLYMPIC GAMES IN ROME GREETINGS TO THE PARTICIPANTS OF

The Ukrainian World Committee for Sports Affairs extends its warmest greetings to all participants of the XVIIth Olympic Games in Rome and to the representatives of all nations that will gather in this historic place in order to take part in an event that illustrates so well the spirit of brotherhood and fraternity that can exist among all of the peoples of the world.

We wish to extend our special congratulations to the representatives of those nations that have become members of the International Olympic Committee within the last four years and now, for the first time in history, are participating as independent national groups. We Ukrainians are happy that your efforts for independent participation have been fruitful. The road to such participation was a long and hard one, but you fought the good fight and victory was yours.

Unfortunately, the Ukrainian nation cannot join you as an independent participant. This year, as in 1956, Ukraine, a nation of 45 million people, will not be an independent participant in the Olympic Games. While

many of you have successfully overcome the yoke of foreign occupation, the struggle of Ukraine still continues. Our enemy is Communist imperialism and we are desperately striving to rid ourselves of this parasite in order that we may someday share your joy in being an equal participant in world sports contests. We Ukrainians are the best example of the inequality that exists in the Soviet Republics today, even in the area of sports. The Soviet Union forbids the people of those countries which it occupies to take part in the Olympics.

At the time that you were striving to achieve a proper place in the Olympic Movement, the understanding and help of other nations and other peoples must have been a great help. We sincerely believe that we can count on *your* help and understanding now. We are fully confident that with your support, Ukraine will some day become a member of the International Olympic Committee. Then we will join you, sharing in the joy of sports competition and achievement.

Good luck in all of your endeavors in Rome. May the best men win!

Ukraine's Right to Participate in the Olympic Games

In our various publications we have defended Ukraine's right to independent participation in the Olympic Games, taking into consideration Ukraine's status and the statutes of the International Olympic Committee. We have shown that from a legal standpoint, Ukraine has a perfect right to participate independently.

This same right can be defended from a moral viewpoint. The achievements of Ukrainian athletes at the XVth Olympic Games in Helsinki in 1952 and at the XVIth Olympic Games in Melbourne in 1956, give us a moral right to ask for a place for Ukraine in the International Olympic Movement.

Here are some of the achievements of Ukrainian athletes as reported by the Soviet press.

At the XVth Olympic Games at Helsinki, Ukrainian athletes won "20 Olympic medals — 10 gold, 9 silver, and 1 bronze" — *Radyanska Ukraina*, Nov. 14, 1956, Kiev.

At the XVIth Olympics at Melbourne, Ukrainian athletes won 30 medals, "14 gold, 9 silver, and 1 bronze . . . the high quality of Ukrainian athletes may be judged from the results of the XVIth Olympics. At the games in Melbourne, Ukrainian athletes, as a result of places achieved in competition, collected a total of 172 points, outperforming the teams of such countries as England, France and Italy" — *Physiculture and Sport*, No. 5, May 1959, Kiev.

In addition to the achievements mentioned above, many Ukrainians have become world and European record holders in the post-war years, achieving recognition by sports federations all over the world.

Here is a partial listing of present and past Ukrainian world record holders:

1. Jurij Lituv — 400 m. hurdles, 50.4 (1953); 880 yd. hurdles, 51.3 (1954).
2. Volodymyr Holubnychy — 20,000 m. walk, 1,27.5 (1958).
3. Nina Otkalenko — women's 880 m. run, 2,06.6 (1956); 880 yd. run, (1956).
4. Halyna Yermolenko — women's 80 m. hurdles, 10.8 (1955).
5. Halyna Martynenko — women's broad jump, 6.31 m. (1955); pentathlon, 4,767 pts. (1956)
6. N. Otkalenko, L. Lysenko, L. A. Lapshyna — women's 800 meter relay, 6,27.6 (1955).
7. Volodymyr Kuts — 10,000 m. run, 28,30.4 (1956); 5,000 m. run, 13,35.0 (1957).
8. Nadia Konyayeva — women's javelin throw, 55.48 m. (1954).
9. P. Matyucha — weightlifting, 148 lb. class (1956).
10. Vitalij Romanenko — shooting, running deer, 447 pts. (1956).

ALL-AROUND WORLD CHAMPIONS

1. Victor Chukarin — gymnastics champion (1954).
2. Galina Rudko — women's gymnastics champion (1954).
3. Larysa Latynina — women's gymnastics champion (1956).
4. Oleh Honcharenko — speed skating champion (1958).

This is only a partial listing of the achievements of Ukrainian athletes. Besides the above listed world records, there are many European and Olympic championships that Ukrainian athletes have won. These same Ukrainian athletes, with their perseverance and athletic prowess, are clearing the way for independent Ukrainian participation in future Olympics.

The above listed facts certainly justify and call for the treatment of Ukraine as an independent equal among the 97 members of the International Olympic Committee. We sincerely believe that, with the moral support of the members of the International Olympic Committee, Ukraine will soon enter the ranks of other Olympic participants.

— VOLODYMYR BILYNSKYJ

.....

HIGHLIGHTS OF THE 1960 UKRAINIAN SPORTS SCENE

☆ Pentathlon champion Ivan Deriuhyn won first place (4,860 pts.) in international competition held in Rome last April.

☆ Ukrainian weightlifter, M. Jahly-Ohly of Kharkiw, won a silver medal in the European Games held in Milan, Italy last May.

☆ A sports meet entitled "Olympic Year Not Only for Olympians" recently took place in Kharkiw, Ukraine. The stadium was decorated with Olympic flags and prizes included special Olympic rings.

☆ According to sources available to the *Ukrainian World Committee for Sports Affairs*, the following Ukrainian athletes will be travelling to Rome in August:

1. W. Archypchuk
— 100 m. run; 200 m. run	11. W. Brumel — high jump
2. D. Yefremow
— hop, step and jump	12. A. Redjko — 100 m. dash
3. I. Petrenko — pole vault	13. V. Harin — pole vault
4. V. Kompaniec
— discus throw	14. K. Zhukova
— women's board jump
5. V. Cybulenko
— javelin throw	15. A. Yelkina
— women's discus throw
6. F. Tkachow
— hammer throw	16. A. Krywosheyew
— 800 m. run
7. L. Sywcowa — shotput	17. H. Taran — 1,500 m. run
8. L. Radchenko
— broad jump	18. Y. Ter-Ovenasian
— broad jump
9. L. Yakowcewa
— discus throw	19. A. Maculewych
— 400 m. run
10. M. Batruch
— 110 m. high hurdles	20. W. Shablenko — shotput
	21. N. Karpink
— women's 80 m. hurdles

DISCRIMINATION IN SOVIET SPORTS

Some Facts and Figures

Anyone who has accepted the Soviet Union's constant clamoring for "national equality," "the liberation of the colonial peoples" and "the destruction of imperialism," as sincere protests against intolerable world conditions, might find it difficult to believe that the Soviet Union today, more than any other nation, is guilty of the same crimes against which it is protesting. This is a favorite Soviet gambit. For the Soviets, the best possible way to confuse the issue and to direct the attention of the world away from themselves, is to blame others for the same crimes of which they are guilty.

Such is the case with sports in the Soviet Union. The Russians, while screaming for national equality, are, nevertheless, discriminating against Soviet athletes along national lines.

The two largest sports centers in the Soviet Union are in Moscow and in Leningrad, major cities of the Russian Soviet Republic. Almost all of the outstanding athletes in the USSR reside in these two cities since here is where the most modern and complete facilities are available. Once the Soviet athlete begins to reside in either of these cities however, he is considered a Russian, no matter what his real nationality may be.

Russian assertions that Soviet sports provide for mass participation in all republics, is an exaggeration of the facts. If the Soviet sport scene provided equal facilities for all republics, if there was no discrimination because of nationality, then there would be a proportionate ratio between population figures and the number of athletes who are of championship caliber. As table one points out, this is not the case.

TABLE 1
RATIO OF "CHAMPIONS OF THE U.S.S.R." TO POPULATION IN THE SOVIET REPUBLICS

REPUBLIC	Population (in millions)	No. of "Champions of the USSR"	No. of "Champions" per population million	1948		1950		1953	
				No. of "Champions of the USSR"	per population million No. of "Champions"	No. of "Champions of the USSR"	per population million No. of "Champions"	No. of "Champions of the USSR"	per population million No. of "Champions"
RSFSR	111	346	3.11	398	3.59	386			3.48
Ukraine	40.8	24	.59	23	.56	29			.71
All other Republics	49.5	48	.97	49	.99	60			1.21

Republics such as Moldania, Kirghizia, Tadzhikistan and Turkmenistan do not possess a single "champion of the USSR" among them.

accolades awarded Soviet athletes. The titles "honored master of sport" and "master of sport" are two other distinctions that Soviet athletes can earn. Tables two and three indicate that a similar disproportionate ratio exists among the republics.

A similar situation exists with reference to other sports

TABLE 2
RATIO OF "HONORED MASTERS OF SPORT" TO POPULATION IN THE SOVIET REPUBLICS

REPUBLICS	1956	
	No. of "Honored Masters"	No. of "Honored Masters" per million of population
RSFSR	101	.91
Ukraine	15	.367
All other Republics	11	.222

TABLE 3
RATIO OF "MASTERS OF SPORT" TO POPULATION IN THE SOVIET REPUBLICS

REPUBLIC	Population (in millions)	No. of "Masters"	1953
			No. of "Masters"
RSFSR	111	1,749	3,804
Ukraine	40.8	168	572
All other Republics	49.5	318	821

All of the above statistics indicate that Russian chauvinism permeates Soviet athletic policy. Russia appears to produce more champions simply because:

1. Better athletic conditions and improved facilities exist in the Russian Federated Republic.
2. Non-Russian athletes of championship caliber are forced to reside in the Russian Federated Republic if they expect to advance in their field.

Soviet propaganda material writes only of "brotherhood" among the peoples of the Soviet Union. It preaches war against colonialism and the abolition of all inequalities and discrimination throughout Asia, Africa, and South America. Yet, does not the information presented here show that the Soviet Union itself discriminates, and in something so universal as sports? Discrimination in sports is a good illustration of depths to which Russian chauvinism penetrates.

The fact that on the average the RSFSR has 5.47 times more champions of sport, 2.76 times more "masters

of sport" and 2.48 times more "honored masters of sport" per population million than Ukraine is very indicative of the Soviet attitude toward non-Russians in the Soviet Union.

Many of these differences can be explained by the fact that budgets for the development of sport in the republics of the Soviet Union, and many policies dealing with sports are not made by the governments of the individual republics as would be customary in a federative nation, but originate instead, from Moscow, the Russian government, and the Communist Party.

While in the RSFSR the achievements of Russian athletes are often due to government pressure and coaxing, in the non-Russian republics similar achievements are attained only by natural ability and by the athletes' extreme perseverance and self-sacrifice in overcoming the stumbling blocks placed in their path by the Russian government.

— OSYF ZINKEWYCH

THE OLYMPIC MOVEMENT IN UKRAINE

Ukrainian athletes, trainers and sports writers who participated in the Olympic Games at Helsinki and Melbourne brought back with them the Olympic spirit which they found very inspiring and which they began to spread throughout Ukraine. The ideals of equality among nations, a right to participate in the Olympic Games, friendship and brotherhood among athletes of different nationalities, races and religions, which are the backbone of the Olympic movement, became well-known and popular not only among Ukrainian athletes but among the mass of the Ukrainian people as well.

Numerous Soviet Ukrainian periodicals, especially the monthly sport magazine *Physiculture and Sport* which originates from Kiev, and the magazine *Radyansky Sport*, give wide and frequent coverage to the International Olympic Movement.

Following the XVth Olympic Games at Helsinki, the Soviet press, under party directives, listed the achievements of Ukrainian athletes in the Soviet team as the work of Russians. With the passage of time, however, and the development of the Olympic ideal, Ukrainians were soon being referred to by their true nationality. Their achievements are now openly credited to the Ukrainian people. This would appear to be only natural in the west, but in the Soviet Union this in itself is a major achievement.

The struggle toward independent participation in the Olympic Games is evidenced in Ukraine by the frequent emphasis on the achievements of Ukrainian Olympic competitors, in the constant emphasis on their Ukrainian nationality, and in the propagation of Olympic ideals.

When the Ukrainian Olympic participants returned from Melbourne to Kiev, the central sport publication of Ukraine, *Radyansky Sport* of June 15, 1957 wrote: "The workers of our Republic joyfully greet the victors of the XVI Olympic Games. The names of our countrymen

L. Latynina, V. Chukarin, I. Rybak, V. Romanenko, I. Derugin, B. Shaklina, U. Titov, P. Astakov, L. Bartenyev, N. Konayev, V. Tzybulenko, M. Shakov, H. Zylina, I. Yemchuk, and Y. Cherepowsky, are well-known today far beyond the bounds of our Republic. The youth and adults of all the cities and villages of Ukraine are proud of them. They say, good, very good, dear friends! You have fittingly defended the athletic honor of your Fatherland in competition with the best athletes of the world. May you have honor and fame."

Besides the pride in the achievements of Ukrainian athletes which the press voices time and time again, the athletes themselves are very proud of the chance they had to participate in the Olympics. Having won 4 gold medals at Melbourne, Larysa Latynina said in an interview with a correspondent from *Radyanska Ukraina* (Jan. 10, 1957), "I am very happy that I, a daughter of the Ukrainian people, was able to achieve high honors at Melbourne."

Even prior to the XVI Olympics at Melbourne the daily newspaper *Youth of Ukraine* on Nov. 21, 1956, published a complete list of Ukrainians who would be participating on the Soviet Olympic Team. This in itself was a "revolution." Prior to that time, in accord with Communist Party directives, the nationality of the athletes was either completely ignored or listed as Russian.

Following the outstanding performance of Ukrainian athletes at the XVIth Olympics at Melbourne, a strong movement developed in Ukraine for independent Ukrainian participation in the Olympic Games and other international sports events. From the comments of individual athletes who have participated in western countries it has been learned that numerous Ukrainian sports federations pressed for membership in various international federations. Those individuals, however, who were to vociferous were sent into the heart of Russia.

A result of the large-scale movement for independent

Ukrainian participation in sports was the very heated All-Ukrainian Republic Football (Soccer) Conference. Mr. E. Tcherkashyn, a participant in this conference wrote, "Ukrainian soccer has gone out into the world arena. This year (1958) the various soccer teams of the Republic participated in 88 international matches, more than in all previous years combined. At one of the recent sessions of the Republic Soccer Division, it was proposed that the Republic Division enter the European Soccer Federation and the International Soccer Federation. So far this is only a future possibility." We read this in *Dnipro* (April 4, 1956), the voice of the Komsomol of Ukraine. Even such a minor mention, passing through uncensored in the Soviet press, indicates that the movement for separation is gaining strength and that in the not-too-distant future Ukrainian sports could conceivably become separate from Russia.

This year sports newspapers and magazines in Ukraine devoted much more time to the 8th Winter Olympics in Squaw Valley and are writing more about the coming Summer Olympics in Rome than their Russian counterparts.

The Ukrainian monthly, *Physiculture and Sport* (Kiev), in its April issue of this year devoted eight of its 32 pages to matters concerning the Olympics. This same magazine in its January issue began a separate column called "Experts Relay" which presents sets of questions, the right answers to which entitle the contestant to certain prizes. From among 26 questions which deal with the Olympics and the Olympic movement are such interesting

ones as: "What Ukrainian athlete was the first to achieve an Olympic championship" (gold medal) and in what sport? What Ukrainian girl athlete won the highest number of gold medals among women athletes at the XVth Olympic Games? Who was the hero of the competition at the XVth and XVIth Olympics? How many gold medals were won by Ukrainian athletes at the XVth and the XVI Olympic Games? There are four Ukrainian athletes who participated in both the XVth and XVIth Olympics, name these athletes and the honors they achieved at the games."

All of these questions indicate that among Ukrainian youth there is a growing interest in the Olympic movement and its relation to Ukraine. Thanks to the Ukrainian Olympic champions and the large Olympic movement it is now possible for Soviet Ukrainians to write about the relation of Ukraine to the Olympic Games and about Ukrainian champions. However, this is only for "internal consumption." For foreign consumption, in accordance with directives from Moscow, all of this is lumped under the heading of Russia and Russian.

The struggle against Russian imperialism in sports is being waged by all nations and nationalities which comprise the Soviet Union. With the help of all the other nations of the world, particularly those who are Olympic participants, these nations may soon achieve the same freedom in athletic competition which the other 97 members of the International Olympic Committee enjoy.

—PETRO WOYTOWYCH

A FINAL APPEAL TO WESTERN SPORTS WRITERS

THE UKRAINIAN WORLD COMMITTEE FOR SPORTS AFFAIRS has waged a long and desperate battle to have Ukraine included as an independent participant both in the XVI Olympics in Melbourne and in the XVIII Olympics in Rome. Practically every available channel was tried in order that Ukrainian athletes be allowed to compete under their own banner and not under the auspices of a nefarious invader.

Our efforts have not been successful largely because the International Olympic Committee (I.O.C.) has ruled that a request for such participation must originate from within the borders of the country seeking admission to the I.O.C. In view of the fact that Ukraine is presently under Soviet domination, such a ruling is tantamount to an outright refusal. As long as Russia stands to score propaganda points by employing non-Russian athletes she is not apt to permit her non-Russian republics to participate in the Olympics under their own flag. It would seem then, that as far as the I.O.C. is concerned, the matter is closed.

There are certain things, however, that can still be done that may eventually alter this unfortunate situation if not this year then perhaps in 1964. Here is where the Western free press can play an important role. It is to the sports writers of the free world then, that we are directing our appeal. We strongly beseech the free press of the world to:

1. Promulgate the facts concerning Ukraine, her struggle with Soviet imperialism and her unsuccessful attempt to become an independent participant of the XVII Olympics in Rome.
2. Search out all of the non-Russian members of the Soviet Olympic squad and list them according to their true nationality.
3. Emphasize that two republics, Ukraine and White Russia, have athletes that are participating as Russians, in spite of the fact that both of these countries are charter members of the United Nations.
4. Establish "unofficial" scoring tables that include at least those Soviet republics that are members of the UN.

In conclusion we wish to make one final point. Many people believe that there should be no place for politics when it comes to sports. They believe that the sports world should remain unsullied by "isms" and by what they consider to be "rabble-rousing" cries of disgruntled minority groups. These same individuals probably look upon the efforts of the *Ukrainian World Committee for Sports Affairs* as the work of people who are lacking in taste and who are contaminating the "Olympic Spirit" with their senseless protestations.

We are convinced that people who share such convictions are in the minority. We believe furthermore, that the majority of intelligent people in the world are realistic and realize that while it would be nice if the atmosphere of the Olympics could remain on a high plane and not

become involved politically, this is not the case today. To believe that the Olympics have already reached this plane when nations such as Ukraine are denied the right to equal participation because the needs of a tyrannical regime will not be served by such participation, is to admit that one lives in an "ivory tower."

The Ukrainian World Committee for Sports Affairs believes that it has fought the good fight. We pledge ourselves to continue this fight as long as Russian imperialism remains unchecked, as long as Ukraine remains enslaved by the Communists and as long as Ukraine is not a full fledged member of the International Olympic Committee.

— MYRON B. KUROPAS

"For the Ukraine's Participation in the Olympic Games."

English Edition, August 1960

Bulletin of the Ukrainian World Committee for
the Sport Affairs.

Mail:

Post Office Box 2733
Baltimore 25, Maryland
U. S. A.

Editors:

Osyp Zinkewych
Michael Pylypczuk
Myron B. Kuropas

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА ФІРМА

З МЕБЛЯМИ ТА ЕЛЕКТРИЧНИМ ПРИЛАДДЯМ

"Е К О,,

741 W. GIRARD AVE. PHILADELPHIA 23, PA.

Phone: PO — 3-2056

НАЙКРАЩИХ УСПІХІВ БАЖАЄ

Володимир Квас

Союзівка

Кергенбсон, Нью Йорк

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ

ВІД

Cafe Orchidia

Марія Підгородецька

145 SECOND AVENUE, NEW YORK 3, N. Y.

УКРАЇНСЬКА М'ЯСАРНЯ

BRODY MEAT PRODUCTS INC.

96 SECOND AVENUE

Поручає Першоякісні Свіжі М'ясні Вироби

NEW YORK 3, N. Y.

СМОЛОСКИЙ
»S MOLOSKY P«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТІВ
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

ЛАРИСА ДИРНИШЧУК
абсолютна чемпіонка XVI і XVII Олімпіади з гімнастики

„СМОЛОСКИП“

„Smoloskyp“

Журнал української молоді і студентства

Появляється раз на два місяці

Видає Видавництво «СМОЛОСКИП»

4828 Rachel Str.,

Town of Pierrefonds, Que.

Canada

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ:

Голова: Лев Винницький (Монтреаль)

Члени: Володимир Бакум (Нью Йорк), Павло Дорожинський (Нью Йорк), Богдан Гасюк (Філадельфія), Осип Зінкевич (Балтімор), Теодосій Онуферко (Філадельфія), Дмитро Пілецький (Чикаго).

Редагує Редакційна Колегія в складі:

Голова: Осип Зінкевич

Члени: Теодосій Онуферко, Роман Левинський і Любомир Бачинський.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела. Матеріали, кореспонденцію і вимінну пресу слати на адресу:

„SMOLOSKYP“

P. O. Box 6038, Patterson Sta.

Baltimore 24, Md., USA

Передплата: 1.50 дол. на рік. Поодиноке число 30 центів.

Чеки виставляти на: Smoloskyp Publishers

Голова Адміністрації: Богдан Гасюк

Адреса Адміністрації:

„SMOLOSKYP“

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa. USA

Magazine of Ukrainian Youth and Students

Published by the Smoloskyp Publishers

4828 Rachel Str., Town of Pierrefonds, Que., Canada

PUBLISHING COMMITTEE:

Chairman: L. G. Wynnyckyj (Montreal)

Members: W. Bakum (New York), P. Dorozynsky (New York), B. Hasiuk (Philadelphia), T. Onuferko (Philadelphia), D. Pilecky (Chicago), O. Zinkewytch (Baltimore), Lubomyr Bachynskyj

EDITORS

Editor: Osyp Zinkewytch

Associate Editors: Teodosij Onuferko, Roman Lewynsky

General Manager: Bohdan Hasiuk (Philadelphia)

Subscription: Price \$1.50 yearly — Single Copy 30 c.

Cheques Payable to: Smoloskyp Publishers

Managing Office:

„SMOLOSKYP“

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa., USA

З М І С Т

О. З.

Конго чи американські вибори?

Осип Зінкевич

В Україні почався новий шкільний рік

Роман Левинський

Тридцятники

М. А.

Як нам обговорювати актуальні проблеми?

М. Антонович

Ненависть чи любов?

В. Дашкевич

За культуру рідної мови

А. Кіпа

Володимир Грудін

Володимир Сосюра

Я знов про вчителя

Б. Л.

«Українська Радянська Енциклопедія»

Дарія Боднар

«Чого не гоїть вогонь?»

Анна Процик

Знак запиту чи оклику?

П'ята Високошкільна Конференція СУСТА

Молодь і студентство в Україні

Цікаве з України

Пан Т. О'Фель

Спогад з молодих літ

Олімпійські новості

Міжнародна Студентська Конференція

КОНГО ЧИ АМЕРИКАНСЬКІ ВИБОРИ?

(ОЗ). Дві справи приковують в останньому часі увагу всіх нас — це події в Конго і американські вибори. Вони важливіші для нас і для нашої науки, як цирк, в який останньо перетворились Об'єднані Нації.

Хтось запитає, що спільного має з нами Конго? Що американські вибори?

Коли глянути на події в Конго — вони дуже схожі до нашої української історії. Ми також мали своїх Люмбів, Касавубів і Мобутів! Гляньмо на 1917 і 1941 роки: Скільки схожого, скільки аналогічного, скільки з цього науки й логічних висновків, чи готова нація до державного життя, чи ні? Хтось скаже: Таким порівнянням ми, освічена нація, з кадрами інтелігенції, великою історією і т.д., стягаємо себе в джунглі, на рівень з-перед тисячі років. Можливо, що й так. Але чи не слід нам глянути правді в очі, зокрема молоді, яка з однієї сторони, виховується в підбольшевицькій дійсності, в цілком інших умовах, як колись, а з другої — друга частина молоді здобуває освіту й виростає в західних країнах, де багато є чого повчитись. І якраз цій молоді, цій новій генерації вартувало б повчитись, чого нам в майбутньому не робити, як не будувати держави і що допроваджує її до руїни.

Тому на окрему увагу заслуговують, зокрема для нас українців, американські вибори президента. Декому з нас робиться досадно і прямо незручно, коли ціла передвиборча кампанія в ЗДА проходила в повному спокої

— без побоїв, кровопролиттів, без зривання рекламних афішів, без зривання прапорів, портретів вибранців двох противних партій. Ба, що більше — дехто з нас аж скрикнув з жаху, коли побачив в телевізії двох «запеклих ворогів», кандидатів двох партій, як вони в спокійний спосіб дискутували найбільш спірні питання американської внутрішньої і зовнішньої політики. І це було доказом, що нація, постанала з десятків різних народів і рас, досягнула такого вершка політичної зрілості, про яку наш старший громадянин і мріяти не може, а яка для молодого юнака, вирослого на чужині, є самозрозумілою річчю, і він в своїй уяві, в своїх мріях і не бачить іншого будування нашої держави.

Хтось скаже: Це низькопоклонство і самопониження. Тому дозвольте сказати: Ми свідомі ряду негативів в американському житті, вони часто є дуже прикрі і ми їх ніколи не хотіли б бачити в українській державі.

Тому ввіймо пізнати ті негативи, їхню причину й наслідки, до яких вони доводять націю, ввіймо зробити логічні висновки і ввіймо боротись, щоб вони ніколи не повторювались в нашій державі.

Але при цьому ввіймо оцінити позитиви, зокрема молоді треба вчитись на них, щоб ми не повертались при нагоді майбутніх подій до Конго, а зміли підвестись на такий рівень державної зрілості, як вперше в історії політичних рухів зробили це два американські кандидати на президента.

В УКРАЇНІ ПОЧАВСЯ НОВИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК

Першого вересня, як і кожного року, в Україні почався новий шкільний рік. Мільйони української дітвори, юнаків і дівчат та студентів заповнили шкільні приміщення, аудиторії середніх і високих шкіл. Радіо, телевізія і преса заповнені бомбастичними гаслами про значення освіти для будови комунізму. В большевицькому розумінні школа має виховати відданих партії, беззастережно і всеціло, освічених людей, які по наказу «згори» були б готові в часі потреби, кинути все: родину, школу, рідну землю і боротись за перемогу комуністичних ідей. Для досягнення цієї мети дуже часто в ССР переорганізовується систему шкільництва, міняється методику навчання, удосконалюється засоби індоктринації.

Основним ключем сучасного радянського шкільництва є перебудувати його так, щоб воно було найтісніше пов'язане з суспільно-корисною працею. Ця переорганізація доводить до того, що навіть підлітків заставляють навчати робітників і селян, переводиться на вечірне і позаочне навчання. Стаціонарне навчання залишається в середніх технічних і високих школах привілеєм дітей пануючої класи — радянської буржуазії. Радянська система довела до того, що навіть підлітків заставляють навчатись у вечірніх школах.

«Зайдіть увечері до будь-якої школи робітничої молоді. Поруч з поважними трудівниками за партами можна побачити підлітків, яким місце в масовій школі. Вони й справді донедавна вчилися там, але за порушення дисципліни... були направлені у вечірні школи. Частина їх ніде не працює. Керівники вечірніх шкіл, щоб виконати план набору учнів, охоче допускають їх до навчання. Перебуваючи на вулиці в недозволений для підлітків час, такі учні переймають чимало шкідливого, нерідко стають на шлях правопорушень» («Рад. Осв.», 21 вересня 1960 р.).

Ще в багатьох місцях України до тепер не охоплено навчанням всієї дітвори шкільного віку. Умови, в яких живуть батьки і діти, довели до того, що в багатьох містах і селах Кіровоградської, Житомирської, Київської і Тернопільської областей все більше дітей покидає школу, «відсіваються» («Мол. Укр.», 20 серпня). Через брак шкільних будинків, лише в двох областях України — Станіславівській і Тернопільській навчання відбувається в одну зміну,

В останніх роках в Україні все більше уваги звертається на поширення сітки т. зв. шкільно-інтернатів, цебто будинків, де діти живуть і навчаються і є під всецілою опікою партійних виховників. Коли в 1956-57 рр. в Україні таких шкіл було всього 50, то в минулому році їх

було — 263, а в цьому році планується відкрити додаткових 136 на 46.500 учнів. (Повідомлення РАТАУ 20 серпня).

Окрему проблему для випускників десятирічок становить питання: що робити далі? Вступ до ВУЗ-ів більш утруднений, як будь-коли перед тим. Тому партія, щоб убити в молоді всяке почуття гону до дальшого знання, до дальших висот, заставляє цілими класами йти в колгоспи, на підприємства, в шахти Донбасу, в Сибір чи Казахстан. Наприклад, в Чернівецькій області на 101 випускню класу — 74 в повному комплекті пішли працювати на підприємства, або були вивезені поза межі України (За матеріалами Республіканської наради з питань нар. освіти).

Деякі учителі підносять голос, щоб при призначенні до ВУЗ-ів було надано більше довіри до школи і ставлено більше вимог до вступаючих. А то так складається, що за льотерійним принципом до ВУЗ-ів проскакують дуже часто цілком випадкові студенти. («Рад. Осв.», 21 вересня).

Не зважаючи на те, що вже багато років проминуло від закінчення останньої війни, в Україні ще й дотепер не реставровано всеціло шкільництва і всеобуча. Міністер освіти УРСР І. Білодід на серпневій нараді учительського активу говорив, що в Україні в середніх школах ще не вистачає 513 фізичних, 2218 хемічних і 2764 біологічних кабінетів та понад 3200 майстерень («Рад. Осв.», 20 серпня). В багатьох школах «плинність» (вичищування) учителів доводить до низької успішності. Напр. в школі ч. 1 в Сталіно в останньому році з 47 вихователів замінено аж 33 (!).

16 серпня цього року Рада Міністрів УРСР затвердила нові «Положення» про різні типи шкіл. Ця нова шкільна реформа — одна з багатьох в ланцюгу постійних змін у підрадянському шкільництві. В призначенні подібних постанов в попередніх сорок роках підношувалося крик в пресі про їхню «конечність», «доцільність», мовляв «якраз ця реформа скоріше наблизить нас до комунізму». Проминуло кілька років і знову повторювалось те саме: приходили нові «положення». Так і цього річної реформи не можна присвячувати забагато уваги. Вона вносить деякі зміни у восьмирічній школі, середній загальноосвітній трудовій політехнічній школі з виробничим навчанням, «вечірній (зміній) середній (загальноосвітній) школі робітничої і сільської молоді» та «загальноосвітній середній заочній школі» («Мол. Укр.», 31 серпня).

Окрему увагу на початку нового шкільного року привертає справа Високого Шкільництва в Україні. Підрадянська преса підкреслює, що

в цьому році більшу частину контингенту студентів становлять відпоручники підприємств, колгоспів і радгоспів, які відбули дворічний стаж практичної праці. Але й тут у підборі нових щасливців помічається всюди великі надужиття і протекціонізм, які є головними чинниками при прийнятті до Високої Школи, а не знання. На біжучий академічний рік до ВУЗ-ів України прийнято 98 тисяч юнаків і дівчат; з них 14.100 навчатимуться на вечірніх і 44.200 — на заочних відділеннях і факультетах. До середніх спеціальних учбових закладів прийнято 140 тис. учнів; з них 65 тис. навчаються без відриву від виробництва. Всі студенти вищих курсів технічних і інженерно-економічних спеціальностей є зобов'язані пройти стаж на відповідних підприємствах, без чого не можуть одержати диплому і призначення на працю. В біжучому академічному році поширено підготовку спеціалістів ряду фахів, зокрема практично-технічних ділянок.

Цікавою подією в житті високошкільного життя України є закриття Харківського і Одеського інститутів іноземних мов; їх влитю, мовляв, у відповідні університети, як також об'єднання Львівського і Дрогобицького педінститутів. З інших змін слід відмітити реорганізацію Київського фінансово-економічного інституту в Інститут народнього господарства, а Донецького індустріального — в Донецький політехнічний інститут. Ряд ВУЗ-ів розпочали готувати інженерно-педагогічні кадри і педагогів-агрономів. У 89 ВУЗ-ах України є вечірні і в 115 — заочні відділення і факультети. Більше половини студентів України навчається без відриву від праці. Для підсилення комуністичної індоктринації студентів, — у ВУЗ-ах України впроваджено курс «Основи марксистсько-

ленінської етики» та «Основи марксистсько-ленінської естетики». («Рад. Осв.», 31 серпня).

Новістю в Україні є створення першого ВТУЗ-у — заводу в Дніпродзержинському на базі місцевого вечірнього металургійного інституту. На заводі — ВТУЗ-і навчається зараз понад дві тисячі студентів на металургійному і технологічному факультетах. Ідея такого роду високої школи полягає в тому, що студенти працюють на заводі та рівночасно навчаються. Згідно з голосами преси, в цьому новому типі школи ще ряд недотягнень і відставань: немає ряду лабораторій, брак приміщень, брак забезпечення і помешкань як для викладачів, так і для студентів («Рад. Осв.» 3. вересня).

Завдання підсоветських ВУЗ-ів докорінно різниться від завдань, які перед собою ставлять Західні Високі Школи. Завдання підсоветських Високих Шкіл схарактеризовано яскраво в передовій «Рад. Освіти» (від 27 серпня) такими словами: «Головним завданням наших ВУЗ-ів була і залишається підготовка висококваліфікованих кадрів для всіх галузей народнього господарства і культури, всебічно підготовлених ідейно загартованих будівників комунізму».

Стає ясно, чому й для чого служить ціла система освіти й навчання в Советському Союзі. Але один момент в цьому промовчується: не лише «ідейно загартованих комуністів» ставить собі за завдання готувати освітська школа, але вона рівночасно є знаряддям русифікації української молоді, що являється для нас найбільшою загрозою.

О. Зінкевич

З ЦИКЛУ: «ЛИСТИ ДО ДРУЗІВ»

ТРИДЦЯТНИКИ

Кожна історична доба на своїх швидких крилах несе певну своєрідність і неповторність. Загально прийняте повір'я, мовляв «історія повторюється» — лише частинно себе виправдує. В принципі жодне історичне явище не повторюється в цій самій формі, в якій воно проявлялося. Бувають подібні ситуації, подібні тенденції в історичному процесі, але їх не можна утотожнювати з повторенням минулого.

Промежуток часу, в якому замикаються роки 1930 - 1940, прозвано в нас «тридцятими роками». Це була доба і покоління з власним світо-

глядом і новим життєвим стилем та ритмом. Переглядаючи пожовклі сторінки тодішньої періодики, відчуваємо своєрідний подих тих часів, які в українській книзі буття записані додатними і від'ємними знаками. Для нас найцікавіше є пізнання світоглядного обличчя тих часів, ідеології молодого покоління.

Об'єктивно треба ствердити, що тридцятники сплачували данину націоналістичному світоглядові, що в свої бистрі води вхопив більшість душ молодих українців наших Західних Земель і еміграції. На цьому місці не збирає-

мось обговорювати т. зв. «підсоветський націоналізм» українців - бо він формувався і проявлявся в зовсім інших політичних і соціологічних обставинах, як націоналізм західно-українських земель.

Треба підкреслити, що в 30-тих роках націоналістична ментальність не була однородною. Існували різні середовища, які по різному інтерпретували прихід націоналізму і його завдання. Для ілюстрації хоча б згадати варшавське, празьке, львівське і інші націоналістичні середовища. Звідаючи, розглядаючи найважливіші події та вияви українського націоналізму 30-их років - слід брати до уваги ОУН з «Розбудовою Нації» і Дмитра Донцова з «Вісником», організацію націоналістів, як виразника організованого руху і Дмитра Донцова, як одного з найбільш впливових ідеологів 30-их років - творця т. зв. «донцовського націоналізму». Чи була різниця між думками Вассіяна, Андрієвського, Сціборського, Ольжича і других теоретиків націоналістичного світогляду з поглядами Д. Донцова? Безперечно різниці були і то доволі великі. Середовище «Розбудови Нації» базувало світогляд українського націоналізму на історичних традиціях, глибокому знанні і вивченні дії української нації в минулому, стараючись зробити його ідеологією всеукраїнською - цебто сприйнятливою для всіх соціальних станів, різних психологічних груп, націоналізм, як позитивний і творчий фактор, який сприяв гармонійному співжиттю різних складових нації.

Натомість Д. Донцов базував свій націоналізм на західно-європейських мисленнях. Для прикладу згадати б Шопенгавера, Фіхте, Ніцше, Бергсона і інших - всі вони були «духовими батьками» Донцова, який своїми блискучими «філіпіками» імпував молоді. Пропагування «лицарської моралі», поділ суспільства на «ліпших людей» і «гречкосіїв», донкіхотів і санчо-пансів — а вкінці доземні поклони сліпій стихії ірраціоналізму і засудження численних надбань української культури в минулому - не могли стати основою українського націоналістичного світовідчуття. Тому ми уживаємо на означення ідеології Донцова - прикметник «донцовський» а не «український» націоналізм. Від'ємні ознаки доктрини Донцова - це негативізм (як категорія осуду), асоціальність і головне непочитальність. До позитивів можна зачислити динамізм думки, віталізм і до певної

міри волюнтаризм*/. Велика заслуга Донцова в його боротьбі зі советофільськими настроями, що вдиралися в душі галичан. Проте не можна замикаати очей на неспроможність чи неохоту Донцова до об'єктивізму оцінки і на його скрайній суб'єктивізм, який у своїй суті не може бути конструктивним чинником. Покоління «тридцятників» сприйняло ідеологію Донцова безкритично, з великим захопленням, що є притаманне молоді. Звичайно були винятки - хоч би згадати Юрія Липу, Ю. Вассіяна, Д. Андрієвського і інших, які розуміли недотягнення донцівського націоналізму. Проте це були лише винятки. Для пригадки варто згадати, що в 1938 р. перервали свою співпрацю у «Віснику» Донцова - О. Ольжич, О. Теліга, Ю. Липа.

Висловлюючись коротко про націоналізм Донцова, треба ствердити, що він безпосередньо спричинився до вирощення типу ВОЛЕВОЇ, АЛЕ ОБМЕЖЕНОЇ ЛЮДИНИ, яка не мала власної критичної думки і спрощувала проблеми нашого суспільного і культурно-освітнього життя. І в цьому великий парадокс і трагедія: Донцов зводив бій з «провансальством», «зацофаністю» - і рівночасно вщеплював ці властивості своїм послідовникам. Він був проти СИНТЕЗИ в українському житті, проти гармонійної співпраці в політичній і культурних площинах. І так «тридцятник», не зважаючи на свою відданість ідеї, готовість жертви і т. д. - був інтелектуально недорозвиненою людиною, що згодом заважило на дії українських націоналістів в 40-их роках.

І якщо сьогодні націоналістичне середовище С. Ленкавського безкритично сприймає ідеологію Донцова і намагається її поширити на частину сучасного молодого покоління, що стоїть під впливом його групи - то це явище слід розглядати, як великий анахронізм і непорозуміння. Сьогоднішні часи вимагають нових світоглядних настанов, які не ішли б в розріз з духом часу. Це, що проявило себе в 30-их роках - сьогодні належить історії.

Роман Левинський

*/ Донцівський волюнтаризм через свою абсолютну ірраціональну основу не був завжди сприйнятливий і виключав можливість співдії «рацію».

Розпочинаємо дискусію

ЯК НАМ ОБГОВОРЮВАТИ АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ?

(М.А.) У культурних суспільствах ведеться постійно дискусія на найрізніші теми. Всі галузі політики, науки, суспільного чи економічного життя, спорт, література, навіть релігія дають громадянам таких суспільств багато тем

для дебат, часто гострих, а то й зловних.

Оскільки гірше стоїть ця справа в нас. У нас більшість питань є «засадничої ваги», і не підлягає дискусії! Кожна йнакша думка має для нас посмак ересі, а еретиків можна палити на

кострі, але з ними не дискутують, принаймні не дискутують культурними методами. А втім, і в нас є дискусія конечна, бо ж вона допомагає вияснити справи, а тому нема причини її боятися. У дискусії кристалізуються погляди й кріпшає світогляд. Людина вчиться обороняти свої положення та сприймати позитивні думки інших.

Проте дискусія не може ставати самоціллю. Як реакція проти попереднього стану, коли взагалі дискусія була небажаною і часто неможливою, тепер деякі українці переходять у другу крайність і проповідують дуже часто навіть «дискусію для дискусії». Це очевидно снобізм! Такі сноби обговорюють в першу чергу другорядні малозначні питання та намагаються в першу чергу закидати чужий огорок камінням, а коли хтось кине камінь і в їх город, то вони вважають це некультурністю, недемократичністю, тощо.

Це знак, що наше суспільство ще не доросло до конструктивної дискусії, а без ньої неможливий ніякий прогрес! Це відноситься в першу чергу до критиків націоналізму, яких тепер,

як грибів після дощу. Кожний покликаний виголошувати монологи про смертельні гріхи націоналізму. Така критика не має познак дискусії, а тому не може бути корисною. Не зважаючи на те, що критики націоналізму вказують на деякі правильні моменти, вони знову ж таки аподиктично твердять речі, що підривають навіть ті правильні положення, які вони тут або там висловили.

У зв'язку з цим націоналізмові не лишилося нічого іншого, як самому провести переоцінку вартостей. У зв'язку з цим сьогодні багато з тих справ, що вчора були характерними для націоналізму, тепер відкинено, а багато нового прийнято. Переконавшись, що збоку нам не вказують на суттєві недомагання, українські націоналісти самі мусять обговорювати різні спірні справи й уточнювати нові думки, нові ідеї, які доказують, що націоналізм є прогресивним рухом і розвивається, в той час, коли інші групи далі стоять на своїх старих позиціях, на яких вони вже раз потерпіли поразку.

.....

До життєвих засад думаючого націоналіста

М. Антонович

НЕНАВИСТЬ ЧИ ЛЮБОВ?

У своєму творі «Націоналізм» та в інших працях Д. Донцов проповідував першість ненависти в порівнянні з любов'ю, яку він відсував завжди на другий плян. У національному житті це означало, що рушійною силою є не любов до України, а ненависть до ворогів та до всіх інакше думаючих. У поезії великим проповідником ненависти, як рушійної сили став Є. Маланюк. Для нього Україна дуже часто була згвалтованою, безсилою і розніжненою жінкою в руках варвара, а в гіршому разі — повією.

Інші теоретики націоналізму не пішли за Донцовим та Маланюком у цьому питанні. Д-р Ю. Вассіян ставив на перший плян етичний Ерос (вищу форму любови) у національному питанні, а О. Ольжич і в житті і в теорії керувався в першу чергу любов'ю до України. Подібно й інші націоналістичні діячі ставили наголос на рушійній силі любови до Батьківщини, хоч водночас не нехтували мотивами ненависти до ворога, до поневолення і пов'язаної з цим соціальної несправедливості. З великою силою виступив і в своїх світоглядних працях

і в поезії проти ненависти як позитивної рушійної сили Юрій Липа. У його творах є багато місць, де проглядає ненависть до Москви, але любов до рідного, до свого, до традиційно українського, стоїть завжди на першому пляні.

Перед кожним націоналістом стоїть дилема, чи дати перевагу ненависті, чи любові? Ненависть нищить, руйнує і в боротьбі проти вога вона може мати своє виправдання, але ненавистю нічого не можна збудувати! Ненависть до ворога переходить врешті в ненависть до всіх інакше думаючих.

Для творчості треба активної любови, яка не боїться ніяких перешкод, перемагає їх і сприяє творчості та пошані до позитивної праці, до рідної мови, до традиції, культури, коротко до всього рідного! З інакше думаючим українцем, який хоче так само добитися волі для України, хоч його візія може й малює ту Україну трохи йнакшою, треба намагатися знайти спільну мову, бо цього вимагає добро України. Стаймо ж на перший плян любов!

ЗА КУЛЬТУРУ РІДНОЇ МОВИ

Мова - дорогоцінне надбання народу, є найважливішим засобом спілкування між людьми і являє величезну культурну цінність. Тому до неї треба ставитись з якнайбільшою повагою і вдумливо та правильно користуватися кожним словом, кожним виразом.

Намагання бути «оригінальним», прагнення надати мові «своєрідного забарвлення», та найчастіше - низька загальна культура - ось що призводить до спотворення мови.

Декому здається, що про чистоту й правильність розмовної усної мови не обов'язково дбати: це ж мовляв, не текст, призначений для друку. Хибна думка! Як у писемній, так і в усній мові не можна миритися не тільки з порушенням граматичних норм, а і з такими явищами, як бідність лексики, вживання непотрібних, зайвих слів, часті повторення.

Неохайність у нас виявляється при користуванні як українською, так і російською мовою.

Розмовна мова багатьох людей в Україні - по суті і не українська, і не російська, а якась мішана.

Чи не час вже нам оголосити рішучу війну недбалості в мові, вирушити в похід за високу мовну культуру?

У цьому велику роль має відіграти школа. Вчителі повинні пильно стежити за усною мовою учнів, збагачувати їх знаннями, потрібними для підвищення мовної культури.

Культура мови - один з важливих елементів загальної культури, і підвищення її рівня потрібно розглядати як справу державної ваги. Треба правильно не тільки писати, а й говорити!

В. Дашкевич

Член-кореспондент АН України
(Київ)

З циклу: «Сучасні українські композитори»

ВОЛОДИМИР ГРУДІН

Вже склалася віками традиція майже завжди писати про композиторів після їх смерті. Слава й розуміння їх творчості приходять тоді, коли живе покоління розкриває і починає виконувати колись написані твори того чи іншого композитора. На цей раз я хочу переломити цю традицію і написати про наших сучасних композиторів, що живуть і невтомно працюють разом з нами, збагачуючи культурне надбання української музичної літератури. З огляду на те, що на терені ЗДА живе і творить чимало наших українських композиторів і їх життєписи не помістяться в одній статті, доведеться писати про кожного окремо. А.К.

Одним з будівників нашої музичної культури являється композитор проф. В. Грудін. Уродженець Києва вже з дитячих літ присвячує себе музиці і згодом вступає до консерваторії, де вчиться у таких відомих педагогів, як піяніст Тарнавський та всесвітньо відомий композитор Р. Глієр - автор великих форм та камерної музики, що між його творами є також деякі і на українську тематику (поема «Запорізькі козаки»).

В. Грудін закінчує консерваторію як композитор і піяніст. Після закінчення студій посвячується своєму мистецтву, працює над інструментом, партитурою чи над манускриптами своїх композицій, а також як педагог. Він викладає фортепіано, теорію, композицію в консерваторіях України (Одеса, Київ) в музичній школі в Празі, у Франції (в Парижі), де він

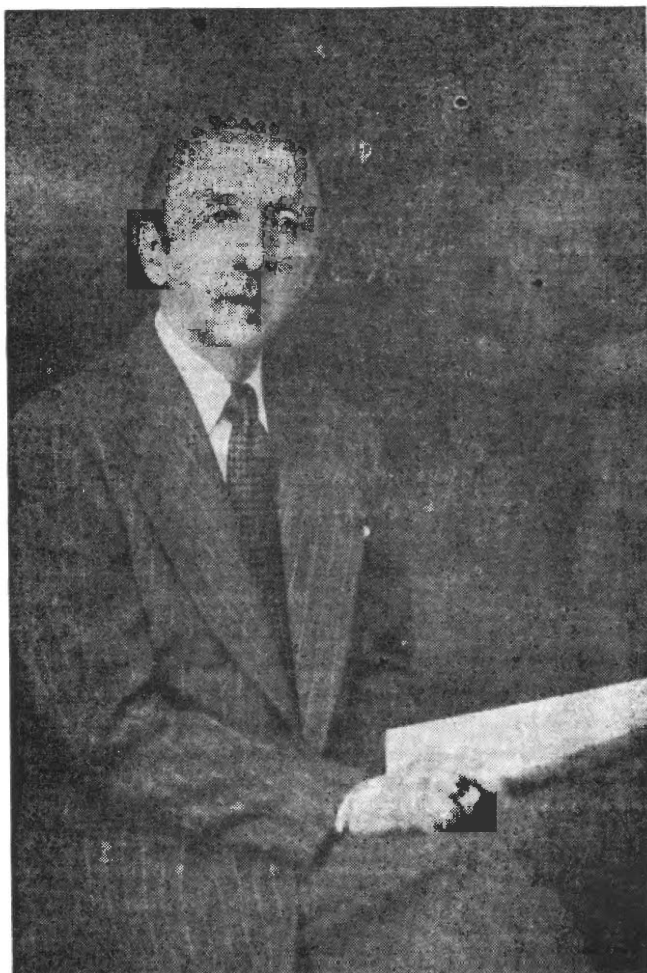
між іншим стає одним з організаторів «Українського Товариства Камерної Музики» і на решті переселюється до ЗДА. Тут він стає професором фортепіано та теорії композиції в Українському Музичному Інституті в Нью-Йорку.

Найціннішою ділянкою в багатогранній діяльності проф. В. Грудіна являється його композиторська творчість, що охоплює низку творів різних музичних жанрів. Треба відмітити його пісні та романси. Наприклад, чудовий романс «Міміза», зроблений дуже стилізовано, характерно, зміст музики підлягає слову.

Появляються твори для фортепіано, скрипки, віолончелі, камерної музики (сонати, тріо, квартети), дві сюїти (українська і білоруська), одна симфонія та 2 фортепіанні концерти. Недавно скінчив цикл етюдів для фортепіано, цікавих своїми оригінальними ритмічними комбінаціями.

Проф. В. Грудін - великий знавець музичних форм, теорії, гармонії музики, пішов наперед та не обмежуючись до звичайних акордів, шукає нових звучань і нових форм. Зразком цього може бути його фортепіанний концерт.

Характер його творчості може трохи нагадувати французьких імпресіоністів, але він має своє власне обличчя майже у всіх своїх творах. В деяких речах, написаних раніше, проф. Гру-

Український композитор проф. В. Грудін.

дін показує своє захоплення абстрактними звучаннями, наприклад: «контрасти» або «тока-та». В останні часи, здається, почав вживати більш ясну і виразну лінію в музичній фактурі — цикл етюдів і останній фортепіяний концерт. характер його письма - так званий модерністичний, але модернізм не як самоціль, а як засіб виразу властивої йому музичної думки, що відповідає його музичній натурі.

Проф. В. Грудін своїм масштабом і своєю якістю абсолютно не уступає сучасним широко-відомим композиторам.

А. Кіпа

З нових поезій

Я ЗНОВ ПРО ВЧИТЕЛЯ

Я знов про вчителя мого,
про теплий його зір ласкавий
і пурпуровий губ вогонь
під довгим вусом кучерявим.

Я так любив його слова,
що уливав в мою він душу,
мою маленьку...Ожива
та рідна школа, що я мушу

про неї серцем розказать...
Про днів дитячих благодать,
і ті широкі вікна школи,
обличчя й парті...З ніжним бодем

Про вас я згадую і плачу
тут над Ірпінню в тишині,
коли до гаю наче в сні,
я ніс лобов свою дитячу,
й все усміхалося мені...

Я наяву і в сні кохав
так, як ніколи...Я клянуся!
А вчитель бачив і ховав
усмішку між козацькі вуса...

О, як він душі наші знав!..
Віддав я дань крові й залізу,
пройшов крізь смерть і сивим став,
та не забув школярку Лізу,
що про любов їй не сказав.

Завод залізом димно дзенькав,
а я за партою страждав...
Все, все в душі моїй маленький
Василь Мефодьевич читав,
неначе в книзі... Він казав
(і я про це сказати мушу)
там, над Дінцем, над морем трав:
«Любов нам благородить душу»,

й на мене скося поглядав...
На мене і на мрій дівчину,
хоч він в ті дальні дні казав
нам про любов до батьківщини.
О, як він душі наші знав!

Василь Мефодьевич, твій син
на скрипці грою тишив серце.
На тебе дуже схожий він.
Якщо живий, хай одгукнеться!

Володимир Сосюра

Нові книжки і видання

УКРАЇНСЬКА РАДЯНСЬКА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ

«Українська Радянська Енциклопедія», Вид. Академії

Кілька місяців тому появився в Києві перший том УКРАЇНСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ (УРЕ), виданої Академією Наук УРСР. Ця перша книжка ширше запланованого твору в 16-ти томах була підготовлена головною редакційною колегією з 46 членів - академіків та науковців різних відділів АН УРСР, на чолі з М.П. Бажаном. Книжка начислює 640 сторінок, 20 вклейок з репродукціями, 14 вклейок кольорових карт і ін. Тираж книжки - 100.000 примірників.

В передмові УРЕ пишеться, що це є «перша енциклопедія українського народу». Очевидно всім нам добре відомо, що таке твердження не відповідає правді та що поява УРЕ була тільки змушеною відповіддю на «Енциклопедію Українознавства» (ЕУ I), що появилася після війни на еміграції і на теперішнє словникове видання ЕУ II. Далше в передмові говориться, що «УРЕ є універсальним довідником»... але «особлива увага приділена життю українського народу з часу великої жовтневої соціалістичної революції», а також що «Українська Радянська Енциклопедія спрямована проти будь-яких проявів реакційної буржуазної ідеології і насамперед українського буржуазного націоналізму...» та що «УРЕ має показати братерську єдність українського народу з великим російським...». Вже цих кілька рядків передмови показують, що твір буде мати «соціалістичну об'єктивність» та «радянську науковість». Ось наприклад, візьмемо на стор. 230 гасло «Андріївська Церква»: про цей архітектурний унікат написано 16 рядків, коли про «Білшовизм» на стор. 582 до 589 написано більше як сім сторінок. Або інший приклад: На стор. 258 подано понад пів шпальти про В.Б. Антоновича, але про В. Г. Белінського написано більш трьох шпальт. Можна б навести ще ба-

гато інших прикладів, де все російське і радянське переважає над українським. Цей комплекс меншевартості всього українського перед російським запримітили навіть самі редактори «Большой Советской Энциклопедии»; вони побажали редакції УРЕ менш відписувати з БСЄ, а побільше давати українського матеріалу. Іншою аномалією в УРЕ являється визначення національності різних науковців, літераторів, мистців, тощо. Так, наприклад, на стор. 258 під гаслом Антонов О. І пишеться «рад. військ. діяч,...» не подаючи взагалі ніякої національної приналежності. В той час, коли під гаслом Антоновський М. І пишеться «російський і український дворянський історик і публіцист.» Тут зустрічаємо аж дві національності. І таких «російських і українських» людей зустрічаємо чимало в енциклопедії. Дальшим недоліком УРЕ є поганенькі репродукції на вклейках. Так і всі радянські журнальні і газетні репродукції в УРЕ є досить невиразні та зроблені поганими темно-бронзовими кольорами.

Однак не можна вбачати в появі УРЕ тільки негативні моменти. Є в ній і деякі позитиви. Зокрема треба підкреслити, що досить добре опрацьовані гасла з точних наук, техніки, медицини, природознавства і т. д.. Також подано багато відомостей про українських радянських вчених, зокрема молодшої генерації про яких український еміграційний загаль менше прінформований. І врешті треба ствердити, що видання УРЕ буде частиною базою до дальшого видання енциклопедії в українській мові. Режими міняються, неточності і тенденційності виправляються, а шістнадцять томів будь-якої енциклопедії залишаться певним вкладом в культурне багатство будь-якого народу.

Б.Л.

«ЧОГО НЕ ГОЇТЬ ВОГОНЬ»

Недавно появилсь новий твір Уласа Самчука: «Чого не гоїть вогонь». Твір цей своїм сюжетом притягає увагу молодого читача, що знаходить в ньому багато напружености, пориваючого, а також і розчарувань. Книжка - це повість про Якова Балабу, що був в червоній армії, українській поліції, був майором німецької армії, в'язнем німецької тюрми і накінець - партизаном. Ціла повість наводить ряд конфліктів і виводить цілий ряд персонажів - советську шпигунку - Віру, жінку Шприндзю, трьох комсомольців «з над Дніпра». Цікаво представлено в книжці створення «Зеленої Бригади» з людей, з яких ніхто «не нюхав ніяких націоналізмів, ніхто не носив шапки - мазепинки, і кожний з них ледве чи був ознайомлений з синьо-жовтою барвою, що мала бути їх бойовою і політичною відзнакою» (ст. 99), Партизанська бригада була об'єднана і роз'єднана, але в ній не було «ріжних вір».

Самчуків Балаба - Троян підняв повстання проти німців, але всіми силами відпекується від націоналізму і від спільної, одним центром кермованої акції. Йому йшло лише про те, щоб дешево не віддати своєї шкури, ну й щоб вписати в історію який-такий матеріал для майбутнього кобзаря» (ст. 208). Балаба не б'ється за національну ідею, але за «матеріал для кобзарів, за власну славу».

Стихійно діє Троян, якого автор ставить нам за зразок українського патріота - повстанця, але він тільки згодом усвідомлює собі певні правди, сьогодні усім відомі. Особисті дії головного героя вказують на те, що він почав розвивати свою вузьку діяльність - у всенациональну боротьбу за незалежність, за що

автор дозволяє йому вкінці загинути.

Автор будує свою теорію на підсвідомому стані української людини, яка зводиться до того, що рух спротиву проти ворога виявляється стихійно, відрухово. Коли люди відчують небезпеку й загрозу для свого групового існування, в них відзивається інстинкт самозбереження і вони стихійно стають в обороні існування та стану посідання. Це ті сили, що держать український нарід при житті стільки століть та пхають його до повстань, революцій. Але ще крім національної стихії, слабкої і сліпої у своїй безмежній, неупорядкованій силі, потрібні порадуючі й керівні сили.

У своїй повісті автор показує кілька зовсім звичайних людей, що творили рух спротиву на Волині без плану, без проводу, а так просто відрухово, стихійно, уневажнюючи наші певні досягнення, завертаючи нашу історію до стану примітивізму, в якому ми були, коли починали організувати державність. Тоді були стихійні сили та стихійно виявлялися, але не було досить свідомих і державницько наставлених сил, щоб ту стихію використати, вдержати в певних організаційних рамцях та повести до певної мети.

В своєму творі У. Самчук не списував дійсности, лише взяв в основу повісти деякі події й факти з життя та перетворив їх в окремі містецькі образи. Про велику сугестивну силу його повісти свідчить факт, що читач сприймає її за дійсність. Саме в цьому вартість твору, якщо він видумку перетворює в ілюзію правди.

Дарія Болнар

.....

НАШІ СТУДЕНТСЬКІ ПРОБЛЕМИ

ЗНАК ЗАПИТУ ЧИ ОКЛИКУ?

Українська преса присвятила чимало уваги всім позитивам і недолікам першого Українського Студентського Ідеологічного Конгресу в ЗДА. Зустрічались голоси, що прихильно сприйняли почин одиниць — розбудити дещо приспане зацікавлення студентства ідеологічними питаннями і загально-українською проблематикою. Зустрічалось також голоси, які дещо скептично ставилися до програми Конгресу, ставлячи знак запиту, чи доцільно уря-

джувати ідеологічний конгрес, розробляти ідеологічні питання, а навіть — чи взагалі потрібна націоналістична ідеологія.

Можливо, що деякі автори цих міркувань знову намагаються всіми способами перетопити свої, ще так недавні переконання в нові поняття та ідеї, що їх вимагають «нові країни» і «нові часи». Хоч-не-хоч насувається на думку блискуча стаття О. Теліги «Партачі життя». Цікаво було б знову її передрукувати і поба-

читн, скільки з них найшло б в ній відзеркалення свого мізерного підходу до життя.

Сьогодні бачимо, що намагання відкинути всяку ідеологію — є дещо спізнені, бо хоч ще донедавна вільний світ ставився з резервою до ідеологій, а зокрема ідеології націоналізму, сьогодні Захід, і в першу чергу ЗДА, вважає ці поняття, як найсильніший засіб зброї у боротьбі з комунізмом.

Все більш переконливо звучать зараз слова письменника Франсуа Моріяка, що не розбіжності, а подібність між Америкою і СССР у матеріалістичному світонастановленні є першою загрозою для ідей людської свободи. Зустрічаємо все сильніший натиск на духове відродження вільних країн світу. Для прикладу висвітлює один короткий цитат з промови бувшого президента Гувера на республіканській конвенції: «Наша нація потребує відродження великої духової сили, що її послаблено цинізмом та поганим чужим впливами. Якщо хочете, ви можете назвати цю силу американським націоналізмом». Не менш переконливим явищем є поява нової літератури, яка служить відбудові ідеалістичної філософії життя для скріплення духа молоді вільних країн.

Ідучи в парі з цими подіями, українська молодь, а зокрема студентська, також відчуває потребу присвятити більше часу і уваги питанню української націоналістичної ідеології. Найкращим доказом цього зацікавлення є остання літня конференція молодого-академічного товариства «Зарево», де голоси доповідачів і дискутантів явно свідчать, що націоналістична ідеологія є центром уваги свідомого студента і що сучасний студент горить бажанням ближче її пізнати, глибоше над нею застановитися та прикласти її до вимог теперішнього часу.

Ідеологічний Конгрес вже за нами і проблемним порушені не входили в програму конференції. Увага доповідачів була звернена на розв'язання питань, які зустрічатиме студентство на шляху дальшої праці. Цього ж вимагала загальна тема конференції — «Зарево сьогодні і завтра». Цікаво, однак, що помімо широкої теми конференції, більшість доповідачів видвігнула ідеологічні питання на перше місце, викликавши тим загальне зацікавлення всіх присутніх. Ось кілька думок наведених в доповідях і дискусії:

Свідомість, що живемо у перехідній добі, позначеній сильним занепадом студій над ідеологічними питаннями, розбуджує бажання у молодого студента черпати знання з ідеологічної

спадщини праць Донцова, Ю. Липи, Сціборського, Вассіяна, Ольжича, Липинського і інших — для глибокого розуміння націоналістичної ідеології. Сьогоднішній студент розуміє потребу йти з поступом часу і konieczність переоцінки чи доповнення ідеології тридцятих років. Він ставить перед собою завдання знайти і перебороти власні кривизни, дати націоналістичній ідеології ширшу інтерпретацію — надати їй універсальний характер. Він свідомий, що ця переоцінка націоналістичної ідеології вимагатиме інтензивної праці, глибоких студій, а в першу чергу відчуття уміння постійно прогресувати, не руйнуючи надбане.

Розглядаючи питання української націоналістичної ідеології, виявилось сильне бажання заснати раз на завжди межі давніх спорів між політичними організаціями української еміграції шляхом тісної співпраці студентських товариств. Поширення націоналістичної літератури являлося також як одне з перших завдань студентів товариства «Зарево». І це ще один доказ, як глибоко члени «Зарева» розуміють сучасну національну кривизну і що вони готові шукати всіх способів, як відновити присипані порохом добробуту високі ідеали своїх попередників — націоналістів.

Прислухаючись до голосу студентів і слідкуючи уважно за вимогами, які ставить сучасна світова кривизна, хто може знову ставити питання, чи потрібно вглиблюватись в проблему націоналістичної ідеології? На такий запит можна рішучо відповісти одним словом: так!

Високі вимоги ставить життя перед студентством цілого світу. Великі завдання стоять і перед українським студентом. Можливо, що матеріальний добробут, негативні впливи асиміляції, блискучі перспективні кар'єри вже у багатьох присипляють почуття відповідальності стояти на сторожі високих подвигів з минулих літ. Можливо, що українське студентство, цього покоління ще не вложило свого належного вкладу у скарбницю загально національного добра. Однак, які б не були недомагання в праці студента останнього десятиліття, що раз то частіше зустрічаємо одиниці, що сумлінно ставляться до своїх обов'язків, розуміючи вагу і значення своїх завдань. Це запорука, що вони продовжуватимуть ланцюг відданої праці своїх попередників і стануть у перші ряди оборонців високих ідей свободи.

Анна Процик

П'ЯТА ВИСОКОШКІЛЬНА КОНФЕРЕНЦІЯ СУСТА

Вашингтон (Вл. Кореспонденція). Дня 8 і 9 жовтня ц. р. при участі біля 70 студентів і громадян, відбулась у Вашингтоні, у приміщеннях Говард Університету, п'ята Високошкільна Конференція СУСТА на загальну тему «Політично-правний статус України».

Тема надзвичайно актуальна і саме така, яка у нас дискутується з великими пристрастями, або збувається мовчанкою. На відміну від пристрастей, зацікавлені студенти й громадяни дискутували ці делікатні питання спокійно, керуючись не почуттями, а розумом. В часі конференції виголошено три доповіді:

Кость Варварів (Вашингтон): «Політично - правний статус України з погляду міжнародного права». Доповідач, опираючись на багатьох працях відомих дослідників і теоретиків міжнародного права та на статут ООН, доказував, що Україна є державою і як таку її треба трактувати. Доповідач окремо звернув увагу на питання суверенітету, федеративних зв'язків, членства в ООН, яке вона здобула в силу політичних, силових і дипломатичних відносин; відмітив зміни конституції УРСР в 1944 р. та багато інших моментів зокрема в зовнішніх відносинах України. Прелегент вказував на потребу закріплення за Україною міжнародно - правної підметності.

Петро Потічний (з Нью-Йорку, через відсутність, доповідь відчитав П. Дорожинський): «Політично - правний статус України з погляду державного права». Доповідач навів ряд

поглядів дослідників державного права на характер федеративності ССРСР, розглядаючи питання конфедеративності, унітарності советської держави й федеративності, вважаючи, що ССРСР є новим типом федеративної системи, що виникла в специфічних обставинах. Окрему увагу доповідач присвятив питанню суверенітету з висновком, що суверенною державою може бути лише цілість федерації, тому Україну треба уважати державою з обмеженим суверенітетом.

Олег Єржківський (Вашингтон): «Політично-економічний статус України». Доповідач дав перегляд економічних питань в Україні від найдавніших часів по сьогодні. Він вказав на економічні зв'язки України з іншими країнами в різних періодах нашої історії, в чому виявив докладне знання і орієнтацію. Доповідач добре представив підсоветський період і у висновках відмітив, що без огляду на тиск центрального російського уряду, в Україні помітні тенденції політично - економічного усамостворення.

В дискусії над доповідями виступали: інж. Д. Андрієвський, інж. Наконечний, др. Ю. Старосольський, О. Зінкевич, інж. Я. Гладкий, П. Дорожинський, К. Савчук, Р. Мац.

Конференція відмітила окремою доповіддю З. Голубця з Клівленду пам'ять трагічної смерті А. Коцка.

Голова УСГ - Вашингтону В. Маєвський відкрив конференцію, а проводив нею віцепрезидент СУСТА Ю. Галушинський.

МОЛОДЬ І СТУДЕНТСТВО В УКРАЇНІ

Технікуми в Україні. Почавши від двох років працю технікумів в Україні перебудовано, коли йдеться про прийняття нових студентів на навчання. Згідно з новими постановами, до технікуму може потрапити лише той юнак і дівчина, що їх визначили підприємства, колгоспи, або радгоспи. Стипендію для цих студентів виплачує тепер не держава, а підприємства, які їх відряджують. В новоперебудованих технікумах теоретичні дисципліни викладається не в класних приміщеннях, а безпосередньо на виробництві, біля машин і механізмів. З другої половини біжучого навчального року третьокурсники перейдуть на навчання без відриву від виробництва, тобто вони рівночасно будуть навчатись і працювати. З цими перемінами зростає кількість студентів заочних курсів техніку-

мів, де зараз навчається 160 тисяч працюючої молоді. У висліді цих переорганізувань більша частина навчання в технікумах перейде на заочне. Такий перехід, річ ясна, зразу понизить рівень знання, бо студенти будуть відірвані від лабораторно-практичних робіт, опанування яких вимагає стаціонарного навчання. В поточному році обсяг технікумів України поширено на готування спеціалістів металургії рідких і важких кольорових металів, технології вогнетривких матеріалів, обладнання електровакуумного виробництва, холодильного господарства, виробництва напівпровідних приладів. На старших курсах технікумів введено курс «Основ політичних знань», що має служити комуністичній індоктринації студентів.

* Справді щасливе дитинство(!) В цілому ря-

ді дитячих садків Західної України життя дітей, які в них проводять більшу частину свого дитинства, огірчене побутовими умовами. Завідуюча садком ч. 56 на околиці Львова Н. Білоус нарікає, що ніде їй дістати необхідних п'ятдесят дитячих стільців, стільки ж розкладних ліжок, п'ять шаф для іграшок. Про цей стан М. Бойченко («Рад. Освіта», з 24 вересня 1960 р.) пише: «В який би дитячий садок львівської області ви не зайшли, всюди ви почуєте нарікання на нестачу меблів. Через це відкриття нових дошкільних дитячих установ часто затримується. В м. Броди уже понад два місяці не можуть відкрити дитячого садка. Ще гірший стан із забезпеченням меблями дитячих ясел. - П'ятнадцять років я працюю у Львові, - говорить завідувача дитячим садком ч. 41 К. Т. Губаренко, - і не бачу ніякого поліпшення» («Рад. Освіта», 24 вересня 1960 р.).

* Охороняли врожай! В заліщицькому районі (Зах. Україна) 204 комсомольці, під керівництвом штабу, охороняли колгоспні поля в часі цьогорічного збирання врожаю! Це були найбільш віддані партії особи, які готуються бути в майбутньому МВД-істами, чи советськими поліцейськими. («Мол. Укр.», 13 вересня 1960 р.).

* «Вільний індивідуум» - новий тип молоді. В останніх місяцях ведеться в Україні нагінку на т.зв. «вільних індивідуумів». Це новий витвір підсоветської дійсності. До «хуліганів» і «стиляг» долучуються «вільні індивідууми». Це переважно студенти, випускники високих шкіл, чи учні старших класів десятирічки, які ведуть «вільний» спосіб життя. Вони покидають студії, нічим не цікавляться, за винятком західного модернізму. Згідно з описами советської преси можна припускати, що вони нагадують американських «бітників», хіба з тою різни-

цею, що для заповнення своєї екзистенції вони займаються спекуляцією, купуючи преріжні речі в західних туристів. Один з них Віктор Семиниченко, студент київського політехнічного інституту, на студентських зборах «гордо» заявив, що він «людина всесвіту», а в суді - прокуророві на запитання, хто він - він виголошує - «Я - людина...». І таке буває в теперішній підсоветській дійсності.

* Школи в Україні. Дуже часто большевики публікують дані про стан шкільництва в Україні, які майже завжди відбігають від дійсності, бо самі себе заперечують. Згідно з даними «Мол. Укр.» (20 вересня 1960 р.), в Україні функціонує 36.432 загальноосвітні школи, де навчається 6 мільйонів, 192 тис. учнів, крім того діють 594 технікуми і 251 школа-інтернат. У 138 Високих школах (в 1951 р. їх було - 156) навчається стаціонарно, на вечірних курсах і позаочно 412 тис. студентів. Академія Наук має 60 науково-дослідних інститутів, де працюють 11.790 наукових співробітників, в тому числі 87 академіків і 121 член-кореспондент. За останні чотири роки в Україні випущено 220 тис. спеціалістів з вищою і 419 тис. з середньою освітою.

* 60-річчя Одеського медичного інституту. У вересні цього року минуло 60 років з часу переходу з медичного факультету одеського університету на самостійний медичний інститут. В інституті працювали видатні вчені Д.К.Заболотний, Б. Ф. Веріго, В. П. Філатов та інші. В 1906 р. інститут випустив перших лікарів, а від того часу близько 17 тис. спеціалістів та підготував 220 наукових працівників. В інституті постійно навчаються три тисячі студентів, в ньому викладають 38 професорів, 56 доцентів та багато викладачів.

ЦІКАВЕ З УКРАЇНИ

* Відкрито Київське метро. В перших днях листопада цього року відкрито київське метро, яке будувалось повних 16 років (!). Після довгорічної перерви, в останніх двох роках приспішено його будову. Кожна станція Київського Метрополітену має свою окрему тематику й відповідно до неї підбиралось архітектурні деталі й матеріали. На першій дільниці, яку відкрито, - п'ять станцій, і всі вони істотно відрізняються одна від одної. Найцікавіші з них - «університетська», що приваблює м'яким рожевим кольором мармурових стін, гранітних

підлог, глазурової плитки. Панно, орнаменти, килими, скульптури розповідають про розвиток науки й культури в Україні. На станції «Хрещатик» викладено українські національні килими з кольорової майоліки та архітектурні деталі з кераміки. При вході на станцію «Дніпро» видніє поетична скульптура «На яхті».

* Одеські катакомби. Біля Одеси є праісторичні катакомби, відомі своїми заплутаними коридорами та підземними печерами. Недавно знайдено в них кістку мастодонта та багато

скелетів тварин, що жили близько півтора мільйона років тому. Знахідки зацікавили багатьох закордонних палеонтологів. Дальші розкопки провадять студенти геолого-географічного факультету одеського університету під керівництвом Т. Грицяя.

* **Човен з-перед тисячі років.** На березі Десни, біля Чернігова, селяни знайшли, під шаром піску і глини човен-дуб великих розмірів, який являється сьогодні унікальним експонатом. Українські археологи стверджують, що човнові близько тисячі років. В літописах XI - XIV століть згадуються такі човни-дуби; ними користувалися наші предки.

* **Україна брала окрему участь в 36-му міжнародному ярмарку, що відбувся в Марсеї (Франція).** Українська підсоветська преса відмічає, що український павільйон користувався найбільшим зацікавленням і стягав велике число відвідувачів.

* **Чудо камінь на Житомирщині.** В Лезниках «чудо-каменя», як його прозвали геологи. Сена Житомирщині знаходяться великі поклади ред них одні з найкращих у світі граніти і лябрадорити. Житомирські граніти відзначаються своєрідним плямисто-смугастим забарвленням. Лябрадорит, що знаходиться біля Турчина є чорний, як вугілля, а в середині його яскраво-блакитні жилки. Ці два роди декоративного каменя являються одним з багатств підземельної України.

Пам'ятник князя Володимира Вел. у Києві. Пам'ятник Володимира Вел. притягає увагу всіх відвідувачів Києва; він стоїть на високих кручах Дніпра. Його проект виконали архітектори П. Клодт і І. Демут-Малиновський у 1849 р. У вересні 1853 р. було його відкрито. Вага пам'ятника 500 пудів. Висота - 12.78 метра.

З КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Український художньо-спортивний балет на льоду

В Києві недавно створено під керівництвом Вахтанга І. Вронського ансамбль художньо-спортивного балету на льоду. Такі балети існують лише в небагатьох країнах світу - ЗДА, Англії, Чехословаччині, СРСР, Угорщині. Щоб сформувати балет, в Києві було проведено кілька турів конкурсу, в яких брало участь понад тисячу дівчат і хлопців. Вибрано всього 72 особи, які виявились найздібніші для цього виду модерного мистецтва. Керівник ансамблю В. Вронський говорить про призначення балету:

Балет на льоду відкриє величезні можливості для створення оригінальних, надзвичайно яскравих видовищ. Чудове поєднання спорту, фігурного ковзання, з клясичним і характерним танцем дає змогу ставити привабливі, неповторні за своєю красою композиції, працювати над змістовними сюжетними виставами, які б вражали глядача витонченістю форм, пластичністю рухів, фізичною загартованістю виконавців і одночасно - стрімким польотом думки. Думаючи про майбутні вистави нашого колективу, ми дбаємо і про яскраву національну форму, про своєрідність, оригінальність наших виступів, або, як то кажуть, про власне обличчя. І в цьому нам допоможуть багаті, неповторні традиції українського мистецтва, які - ми сподіваємось - розвиватимуться у виступах ансамблю, величезний досвід, набутий хо-

реографічними трупами республіки («Мол. Укр.», 23 вересня 1960 р.).

«Украдене щастя» - нова українська опера

У вересні відбулась у львівській опері ім. І. Франка прем'єра нової української опери, написаної на базі твору І. Франка «Украдене щастя». Авторами нової опери являються композитор Ю. Мейтус і лібретист М. Рильський. Критика дала таку оцінку цього нового твору українського оперного мистецтва:

Музика Ю. Мейтуса задовольняє найвищі вимоги, які можна пред'явити до оперного твору. Вона дуже мелодійна, виразна і емоціональна. Цілий ряд сцен і окремих номерів справляють враження і запам'ятовуються насамперед завдяки своїй мелодійній красі й образності. Мелодизм Ю. Мейтуса далекий від примітиву і банальності. Він дуже своєрідний і кольоритний у результаті глибокого відчуття композитором інтонаційної і ладової природи західноукраїнського музичного фольклору («Рад. Культ.», 25 вересня 1960 р.).

«Літаючий корабель» - новий фільм для дітей

За сценарієм А. Шияна в Україні накручено новий фільм для дітей «Літаючий корабель». Сюжет фільму дуже цікавий: ...Старий кобзар співає пісню про подвиги народні в минулому. Жадібно слухає гурт людей стару думу, в якій звучить хвала відвазі й непокорі волелюбного українського народу. Та ось пісня вже розпо-

відає про звірства злого Змія, що багато років володіє краєм і жорстоко глумиться над його населенням. Чимало відважних загинуло у двобої із Змієм, ніхто не міг подолати його. Народ чекав багатиря... Слухає цю пісню кобзаря і хлопчик Іван Котигорошко. Збентежений почутим, у полоні мрій іде він додому, де його чекають мати й сестра Оленка. Мати скликає людей, щоб відкотили величезний камінь, бо він заважає їй працювати на городі. Не можуть сусіди зрушити з місця цей камінь, такий

він важкий і великий. Підійшов до нього Котигорошко. Мов пір'ячко, підняв і кинув його у хвилі Дніпра... Після важкої роботи на панщині веселиться молодь. Та раптом небо вкрили чорні хмари, вдарив грім, блиснула блискавка і ...зникла сестра Котигорошка Оленка. Не тужить брат-багатир, не скаржиться на гірку долю, а йде хоробрий Котигорошко визволяти свою сестру з царства Змія... («Мол. Укр.» 20 вересня 1960 р.).

Куток розваги

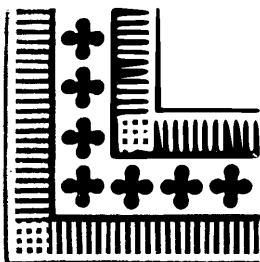
СПОГАД З МОЛОДИХ ЛІТ

Вже світло погасло
і всі пішли спати,
лиш я самотній не спав,
лежав я на ліжку
в самій лиш піжамі
і дуже завзято «камікси» читав.

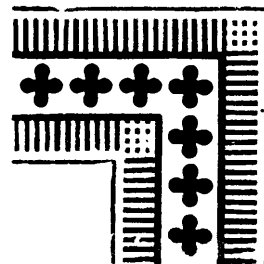
Вже «лейт шов» скінчився
і всі вже поснули,
я далі «камікси на ліжку читав,
та вдень, коли всі вже
ішли до обіду,
лиш я самотній у ліжку ще спав.

І кликнув мій тато
молодшого брата:
«іди, вже збуди того драня!»
Лиш мама обстала в моїй обороні:
«Не буди, він учився до рання!».

Пан Т. О'Фель

ПРИЄДНУЙТЕ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ «СМОЛОСКИП-У»

ОЛІМПІЙСЬКІ НОВОСТІ

Осяги українців на XVII-ій Олімпіаді в Римі

На XVII-ій Олімпіаді в Римі українці здобули 16 золотих медалів, 9 - срібних, 6 - бронзових, 10 - четвертих місць, 10 - п'ятих місць і 3 - шості. Згідно з системою точкування АП - українські спортсмени набрали 282 точки.

Представники підсоветських народів, які так само, як і українці, були включені в загальну Олімпійську команду ССРСР, здобули 9 золотих медалів, 5 - срібних і 6 - бронзових, а разом з зайнятими наступними трьома місцями, вони набрали 176 точок.

Коли б від Росії (РСФСР) відділити спортсменів з усіх республік, що входять в склад ССРСР, тоді Росія здобула б всього 18 золотих медалів, 19 - срібних і 18 бронзових, набираючи всього 349,5 точки.

Коли б Україна брала самостійну участь в Олімпійських Іграх, тоді вона була б зайняла третє місце за кількістю здобутих золотих медалів, або четверте за кількістю набраних точок.

Українські Олімпійські Чемпіони

Золоті медалі здобули:

1. Володимир Іодубничий (Суми), ходьба на 20 км. - 34:07.2,0; 2. Віра Крепкіна (Київ), стрибок у довжину - 6.37 м.; 3. Людмила Лисенко-Шевцова (Дніпропетровське), біг на 800 м. - 2.04,3; 4. Віктор Цибуленко (Київ), мет списом - 84.64 м.; 5. Іван Богдан (Київ), важка вага, клясична боротьба; 6. Лариса Дирій-Латиніна (Херсон), гімнастика: довільна програма (жіноче багатобор'я) - 77.031; 7. вільні вправи - 19.583; 8. Полина Астахова (Сталіно), гімнастика: різновисокі бруси - 19.616; 9. Маргарита Миколаєва (Одеса), гімнастика: опірні стрибки - 19.316; 10. Борис Шахлін (Київ), гімнастика: багатобор'я - 115.95; 11. вправи на коні - 19.375; 12. опірні стрибки - 19.350; 13. вправи на брусах - 19.400; 14. жіноча команда гімнасток - 383.020; 15. Валентин Борейко (Ленінград), веслування на академічних човнах: двійка розпашна без рульового - 7.02,8 (командне першенство); 16. Татяна Петренко (Москва), командне першенство у фехтуванні.

Срібні медалі здобули:

1. Володимир Синявський (Київ), вільна боротьба, легка вага; 2. Валерій Брумелль (Луганськ), стрибок у висоту - 2.16 м.; 3. Леонід Бартенев (Київ), естафетний біг 4×100 м. - 40,1 (командне друге місце); 4. Борис Шахлін, гім-

настика: вправи на кільцях — 19.500; 5. Юрій Титов (Київ), гімнастика: вільні вправи - 19.325; 6. Лариса Дирій-Латиніна, гімнастика: вправи на рівновисоких брусах - 19.416; 7. вправи з рівноваги - 19.233; 8. Полина Астахова, гімнастика: вільні вправи - 19.532; 9. Чоловіча команда гімнастів.

Бронзові медалі здобули:

1. Леонід Колумбет (Київ), наколесництво: переслідування на 4 км. - 4.29,97; 2. Ігор Тер-Овanesян (Львів), стрибок у довжину - 8.04 м.; 5. Юрій Титов, гімнастика: багатобор'я - 115.70; грама (багатобор'я) - 76.164; 4. Лариса Дирій 3. Юрій Титов, гімнастика: багатобор'я - 113.70; - Латиніна, гімнастика: опірні стрибки - 19.016; 6. Борис Шахлін, гімнастика: вправи на перекладині - 19.475.

Народи - переможці XVII-ої Олімпіади

Першенство за кількістю здобутих медалів:

	Золоті	Срібні	Бронзові
1. ЗДА	34	21	16
2. Росія (РСФСР)	18	19	18
3. Україна	16	9	6
4. Італія	13	10	13
3. Німеччина	12	19	11

Першенство за неофіційним точкуванням:

Точкування проводиться за системою АП, на базі 10-5-4-3-2-1 за перших шість місць:

1. ЗДА	564,5
2. Росія (РСФСР)	349,5
3. Німеччина	319,25
4. Україна	282
5. Італія	270

(Подається за даними УОІБ - ІС УОР)

Праця Українського Олімпійського Руху

З нагоди XVII-ої Олімпіади в Римі український олімпійський рух, оформлений в Українському Світовому Комітеті для Справ Спорту УСКСС), завдяки жертвенній підтримці численного українського громадянства і окремих організацій, провів поважну роботу; з неї слід ідмітити такі важливіші моменти: видання в укр. мові інформативного бюлетеню «За участь України в Ол. Іграх», видання трьох чисел бюлетеню в англійській мові (в найновішому числі наводиться підсумки Ол. Ігор та відгуки їх

в Україні), видання пропам'ятних значків, відкриття в Римі Українського Олімпійського Інформаційного Бюро, влаштування в Римі прес-конференції для чужинецької преси, влаштування біля площі Св. Петра в Римі виставки українських видань в країнах вільного світу, контакти з українськими підсов'єтськими спортсменами, висилка окремих звернень і ме-

морандумів до всіх членів МОК, повторне представлення питання участі України в Олімпіадах на Римській Сесії МОК, пропагування олімпійських ідей серед української суспільності в Україні й на чужині, підготовка до друку книжки в англійській мові «Українські Олімпійські Чемпіони».

МІЖНАРОДНЯ СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

В чарівній околиці швейцарських Альп, в долині Кльостерс, відбулася від 21 серпня до 1 вересня 1960 р. IX Міжнародна Студентська Конференція (МСК). Цей майже щорічний міжнародний студентський пленум, що гуртує студентські національні союзи Вільного Світу, був цього року спеціально репрезентований. Адже ж в ньому брало участь 73 студентські національні союзи з усіх частин світу. Нелегкі завдання поставила перед собою конференція, бо як пише «Студент», одне з видань КоСЕК-у, — делегати старались «працювати для миру, знайти формулу світового порозуміння, формули, які уможливили б усунути залишки колоніалізму, тоталітаризму, расизму та імперіялізму...»

Та не тільки з точки погляду обговорення проблем колоніалізму та імперіялізму була цікавою для українського студентства IX МСК, але також тому, що на ній були присутні три українські студенти, представники ЦЕСУС-у: І. Т. Кіс, І. Мигул та Д. Федорика. Як знаємо, вже й в деяких попередніх конференціях зокрема в Стокгольмі, в Едінбургу та в Лімі, делегації ЦЕСУС-у старалися добитися правного статусу в МСК. Але дарма. Початкового статусу «обсерватора», що його вдалося було досягнути в Стокгольмі, нині українське студентство позбавлене. Та поминаючи ці чисто правно-статутіві перешкоди, участь українських студентів у міжнародному студентському русі є кончею. З позбавленням українців правного членства в МСК позбавлено їх також участі в дискусіях на пленарних засіданнях. Однак репрезентанти ЦЕСУС-у були на них присутні, як також на засіданнях поодиноких комісій. Також вдалося нав'язати деякі особисті контакти з делегаціями Шотландії, Англії, Австралії, Парагваю, Уругваю, Арабської З'єднаної Республіки та іншими; всі вони ставилися досить прихильно до українців.

Сам перебіг конференції не все задовольняв своїм рівнем в дискусії. Дуже часто зверталось надмірну увагу на третьорядні справи, як ось наприклад, продовжувалася триденна дискусія над процедурою, а самим проблемам колоніалізму та імперіялізму, зокрема в СССР, май-

же не присвячувалося уваги. Тут треба також підкреслити той факт, що в конференції брали участь люди різного роду світоглядних та політичних тенденцій, як також на те, що велика частина студентських організацій, які належать до сістем КоСЕК-у, є також членами комуністичного Міжнародного Студентського Союзу з осідком в Празі. В зв'язку з цим не дивно, що всупереч невдалій конференції «круглого стола», яка мала відбутися від 17-19 серпня ц. р. але через відсутність репрезентантів МСС практично не відбулася, — поодинокі делегації настоювали й настоюють на принципі співпраці МСК і МСС. Ці тенденції мабуть ще більше будуть акцентовані в майбутньому, головню серед репрезентантів афро-азійських країн. Ми мусимо собі пригадати, що в Москві створено «міжнародний університет», з метою не тільки формувати технічні кадри недорозвинених країн, але головню підготовляти кадри для «агітпропу». В таких обставинах підносити українські проблеми на міжнародному студентському форумі буде чимраз тяжче.

Однак, поминаючи ці всі перешкоди, на цього рода міжнародних конференціях можна поставити ряд конкретних справ не тільки на самій пленарній сесії, але головню перед поодинокими делегаціями. Між іншим було б вказаним виготовлення відповідного меморандуму в справі нехтування академічних свобод в Україні, іншого в справі російського колоніалізму і советського імперіялізму, зорганізування прес-конференції для різних делегацій прихильних українським справам і ширшого обговорення різних справ які відносяться до українського студентства в Україні і на еміграції, видання і розповсюдження вже роками запланованої «Білої Книжки» і т. п. Але для реалізації таких плянів треба доброї екіпи людей, обзнайомлених з міжнародним студентським рухом, та фінансових фондів. Під нинішню пору українське студентство у Вільному Світі на це не спромоглося. Але треба сподіватися, що український студентський загаль ці проблеми зрозуміє і врешті приступить до реалізації запланованої СУСК-ом «Комісії для Міжнародних зв'язків».

О. К.

СМОЛОСКИН
»SMOLOSKYP«
ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ І СТУДЕНТІВ
MAGAZINE OF THE UKRAINIAN YOUTH AND STUDENTS

УКРАЇНЦІ В НОВИНАХ ДНЯ: ХРИСТИНА НОВОЖЕНЮК,
ЯКА ПРИБУЛА З УКРАЇНИ ДО ФІЛЯДЕЛЬФІЇ ЗІ СВОЄЮ МАТРІЮ
ІРЕНОЮ

„Смолоскип“

Журнал української молоді і студентства
Появляється раз на два місяці
Видає Видавництво «Смолоскип»
4828 Rachel Str.,
Town of Pierrefonds, Que.
Canada

ВИДАВНИЧИЙ КОМІТЕТ:

Голова: Лев Винницький (Монтреаль)
Члени: Володимир Бакум (Нью Йорк), Павло Дорожинський (Нью Йорк), Богдан Гасюк (Філадельфія), Осип Зінкевич (Балтімор), Теодосій Онуферко (Філадельфія), Дмитро Пілецький (Чикаго).

Редагує Редакційна Колегія в складі:

Голова: Осип Зінкевич
Члени: Теодосій Онуферко, Роман Левинський і Любомир Бачинський.

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. Статті поодиноких авторів не завжди висловлюють погляди чи становище Редакції. Передрук окремих статей дозволяється лише за виразним поданням джерела. Матеріали, кореспонденцію і вимінну пресу слати на адресу:

“SMOLOSKEYP”

P. O. Box 6038, Patterson Sta.

Baltimore 24, Md., USA

Передплата: 1.50 дол. на рік. Поодиноке число 30 центів.

Чеки виставляти на: Smoloskyp Publishers

Голова Адміністрації: Богдан Гасюк

Адреса Адміністрації:

“SMOLOSKEYP”

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa. USA

“Smoloskyp”

Magazine of Ukrainian Youth and Students

Published by the Smoloskyp Publishers

4828 Rachel Str., Town of Pierrefonds, Que., Canada

PUBLISHING COMMITTEE:

Chairman: L. G. Wynnyckyj (Montreal)

Members: W. Bakum (New York), P. Dorozynsky (New York), B. Hasiuk (Philadelphia), T. Onuferko (Philadelphia), D. Pilecky (Chicago), O. Zinkewytsch (Baltimore), Lubomyr Bachynskyj

EDITORS

Editor: Osyp Zinkewytsch

Associate Editors: Teodosij Onuferko, Roman Lewynsky

General Manager: Bohdan Hasiuk (Philadelphia)

Subscription: Price \$1.50 yearly — Single Copy 30 c.

Cheques Payable to: Smoloskyp Publishers

Managing Office:

“SMOLOSKEYP”

c/o Avra Sereda

858 Taney Str.

Philadelphia 30, Pa., USA

З М І С Т

Дівчина з України

Що їх найбільше болить і як нам реагувати?

Любомир Бачинський

А що далі з ЦЕСУС-ом?

О. Зінкевич

Питання підготовки наукових кадрів в Україні

Теодосій Онуферко

Український націоналізм і молодь

Іван Симчера

Карпатська легенда

«Як ми розуміємо сучасну Україну?»

Б. Гасюк

З діяльності УСГ — Філадельфія

Новості з України

К. Б.

Огляд нових видань

Цікаве з України

О. Н. Грановський

Величний Київ

Б. Л.

«Матеріали до вивчення української літератури»

Євдоким Сосюра

О, краю мій рідний

PIK 12

ЛИСТОПАД-І РУДЕНЬ

NOVEMBER-DECEMBER

15(85) 1960

VOL. 12

ДІВЧИНА З УКРАЇНИ

Філядельфія (Вл. Кор.).

10 листопада 1960 р. прибула з України до Філядельфії 17-річна дівчина, студентка Чернівецького університету — Христина Новоженюк.

Христина народилась в часі останньої світової війни у Снятині. В 1944 р., маючи всього кільканадцять місяців, вона залишається зі своїми дідом і бабунею, а батьки були примуснені через воєнні події, покидати рідне місто. Христина спочатку виросла у Снятині, але вже вкортці була депортована разом зі своєю бабунею і дідусем в Сибір, де вона прожила до квітня 1959 р. В Сибірі вона і закінчила дев'яту класу десятирічки з російською мовою навчання. Щойно в минулому році їй пощастило вернутись назад до Снятина, де вона, працюючи вдень на тяжкій фізичній праці, увечері ходила до десятирічки для робітничої молоді, та закінчила цю школу в червні цього року. У вересні вона зложила вступні екзамени на Чернівецькому університеті і вже вкортці могла починати навчання.

Батьки Христини — Ірена і мгр. Степан Новоженюк — після кількарічного побуту в таборах в Німеччині, — в 1949 р. виїхали до ЗДА та оселились у Філядельфії. Довгі роки їхні розшуки серед знайомих, розкинутих по різних країнах, вкінці увінчались успіхом — їм вдалось відшукати їхню самотню дочку. Тоді почались настирливі старання, щоб одержати дозвіл на її виїзд до ЗДА. Листи до Стейтс Департаменту та цілий ряд заходів довели до того, що і Стівенсон і віцепрезидент Ніксон,

будучи в Москві, інтервенювали безпосередньо у Хрущова в справі Христини. У жовтні панство Новоженюки були повідомлені американською амбасадю в Москві, що їхня дочка одержала паспорт на виїзд до ЗДА, а 10 листопада вона прибула до Нью-Йорку безпосередньо з Москви через Копенгаген.

Місцеві філядельфійські часописи принесли обширні повідомлення про приїзд Христини. Не зважаючи на те, що Христина виразно підкреслювала свою українську національність «Тзе Філядельфія Інкваерер» зробив її «росіялкою», але після ряду протестів і зокрема на лист п. М. Субтельного, який писав, що припиняє передплату часопису, що дає неточні інформації своїм читачам, — часопис дав відповідь у редакційній заяві такого змісту: «Інкваерер жаліє за своє мильне вживання назви «росіянка» замість «українка» і в майбутньому буде більш обережним».

Наша перша зустріч з Христиною залишила в нас незатерте враження: хоч вона провела майже ціле своє дитинство в Сибірі і в Україні перебувала лише від квітня минулого року, вона говорить прекрасною і чистою українською мовою, а рівневі її інтелектуального розвитку могла б позавидувати не одна дівчина її віку, що виросла в нормальних умовах. Молода Христина в наших очах — це зразок типічної української дівчини, якої ціле життя знаменувала боротьба за екзистенцію і бажання вчитись за всяку ціну. Розмова з нею скріплює наш оптимізм в українську справу та віру в стійкість і непохитність української людини.

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ — ШЛЕМО НАЙШИРІШІ ПОБАЖАННЯ

УКРАЇНСЬКІЙ МОЛОДІ В УКРАЇНІ І НА ЧУЖИНІ.

ЩО ЇХ НАЙБІЛЬШЕ БОЛИТЬ І ЯК НАМ РЕАГУВАТИ?

(ОЗ). На ХУ-й сесії Генеральної Асамблеї ООН прем'єр-міністр Канади Діфенбейкер одним реченням згадав колонійну залежність України від Росії. Одним реченням!

І гляньмо після цього на українську підсоветську пресу: карикатури (Діфенбейкер з тризубом!), статті, вірші, збори інтелігенції, робітників і селян, виступи вчених і культурних діячів. Одне речення Діфенбейкера, сказане у вчучний час, сколихало цілу Україну. І ця реакція показала, що **НАЙБІЛЬШЕ БОЛИТЬ БОЛЬШЕВИКІВ**, що палить їх душу, що в сучасних обставинах найгострішою зброєю проти них. Це — нап'ятування російського колоніалізму, щоб його зрозуміли народи, зрозуміли й реагували на нього.

А доведення такого розуміння до розуму і логічних політичних калькуляцій державних діячів всіх країн світу — вимагає зусиль, праці, витривалості і вміння відчутти, де нашої акції найбільше потрібно й де вона може бути найбільш ефективною в боротьбі з ворогом.

Завдяки нашим суспільно-громадським установам і окремим особам зі старшої генерації — ми досягнули: виступ Діфенбейкера, проголошення «Тижня поневолених націй» і «Днів української незалежності».

А де відчутти акцію молодшої генерації, молоді і студентства? Сьогодні від студентської молоді вимагається більше, як лише демонструвати, танцювати гопака в каледжах і виголошувати повні порожніх фраз патріотичні промови на святах, конференціях і зустрічах.

Перед студентською молоддю шістдесятих років виринула найбільша можливість виявити

свою силу, свої можливості. Вона може тепер краще і більш ефективно розкривати російський колоніалізм як серед Національних Студентських Союзів учасників Міжнародних Студентських Конференцій, так і МСС! Таж ці Конференції рік річно обговорюють питання колоніалізму, імперіалізму й тоталітаризму. І на МСК ще ані разу не було осуджено російського колоніалізму!!! Невже ж нас немає, неville ж наші крикливі студентські діячі вже зовсім втратили відчуття ваги часу, в якому ми живемо і можливостей, що створились для нашого вияву і для нашої найбільш корисної для української справи праці?

На студентському відтинку запанував спокій. Немає гострих полемік, немає дискусій, так знаменних в останніх роках. Але немає й того, що нам найбільш потрібно: немає тієї найбільш потрібної праці. Затихло питання переорганізації ЦЕСУС-у, що дало б нам змогу більш ефективно працювати на зовнішньому відтинку, замовкли ініціатори скликання Світового Студентського Конгресу, який з'єднав би наші прямуювання в одне ціле, затихла справа Студентської Міжнародної Репрезентації, що мала бути тим нашим штурмовим форпостом найважливішої діяльності, ніхто вже не говорить про потребу студентського центрального органу в українській і англійській мовах!

На студентському відтинку створюється загрозлива ситуація. А час летить з жахливою швидкістю. Події міняються. І неville нашому студентству ще не прийшов час сказати творче слово в практичній дії?

НАШЕ НАЙВАЖЛИВІШЕ ПИТАННЯ

А ЩО ДАЛЬШЕ З ЦЕСУС-ом?

Лювен. Недавно покинув старий континент теперішній президент ЦЕСУС-у, друг Е. Гановський. Його переїзд до ЗДА заставляє нас призадуматися над долею нашої студентської централі та її перспективи в майбутньому.

Спершу розгляньмо теперішню структуру ЦЕСУС-у та його Управи. Теоретично Центральний Союз Українського Студентства охоплює українські студентські громади Західної Європи, Австралії та Аргентини. Але через велику віддачу контакт з Союзом Аргентинсько-

Українських Студентів (САУС) ведено тільки кореспонденційним шляхом, тоді коли зв'язки з Австралією цілковито зірвалися ще перед 1957-58 рр. Таким чином увесь тягар праці в ЦЕСУС-і спав на плечі чотирьох маленьких студентських громад — УСГ-Париж, УСГ-Еспанія, СУСН-Мюнхен, та НаСУС-Лювен, — а ці громади дуже часто є в стані занепаду або ліквідації. Брак старших студентських кадрів, брак відповідного студентського допливу, мале заінтересування молодого елементу в праці по-

одиноких студентських громад призвели до того, що цей невідрадний стан відбився дуже на праці ЦЕСУС-у.

На останньому Конгресі ЦЕСУС-у, що відбувся зимою 1958 р. в Мюнхені, цей деморалізуючий стан українського зорганізованого студентського руху дався зокрема відчутти при виборах нової управи. Через брак охочих кандидатів на пости в Управі ЦЕСУС-у, прийшлося зменшити її до шістьох осіб. Ось її склад: президент, віцепрезидент, що рівночасно завідує культурно-освітніми справами, секретар з функціями фінансового референта, референт міжнародних зв'язків і два вільні члени Управи.

Який є тепер стан цієї Управи? Вже зразу після його вибору референт міжнародних зв'язків виїхав до Канади. Ось вже минуло пів року як виїхала до ЗДА секретарка ЦЕСУС-у. А нині відплив до ЗДА і президент ЦЕСУС-у. В Європі залишилися тільки віцепрезидент з осідком в Мюнхені і два члени Управи ЦЕСУС-у з осідком в Парижі. В таких обставинах працездатність Управи, якої деякі члени, розкинені по чотирьох закутинах світу, починають по-малу забувати, що вони є членами Управи ЦЕСУС-у, та якої фінансовий стан є більш як критичний, — є дуже дискусійна.

Як представляється майбутнє нашої централі? Після намагань двічі перевести перебудову ЦЕСУС-у з розподілом відповідних постів на Америку та Канаду, після систематичного торпедування деякими членами попередньої Управи СУСТА цих плянів, після невдачі «Світового Конгресу Українського Студентства», після розчарувань всіх тих, яким добро ЦЕСУС-у лежало на серці і які вбачали у вищезгаданих перебудовах та конгресах вихід з критичної ситуації та можливість реактивізації життя ЦЕСУС-у, — майбутнє нашої централі зарисовується в дуже чорних красках. Ця безвихідність з ситуації ще більше підтверджується тим, що в багатьох студентів з-поза океану створилася думка, що ЦЕСУС це справа українського студентства в Європі, чи радше

того, що з нього осталося. І в цій ситуації ставиться перед нами питання? Чи сміє українське студентство допустити до цілковитого загибання ЦЕСУС-у? А якщо ні, то хто є зобов'язаний взяти на свої плечі тягар праці в Центральному Союзі Українського Студентства? П'ятдесятилітня історія українського студентського руху, українське студентство, що навчається в тяжких обставинах національного та морального гніту на рідних землях і врешті наша власна совість, совість свідомого українського студента, зобов'язують нас відповісти на перше питання:— Ні! Що ж до другого, то кожний з нас, чи він буде американським, чи австралійським, французьким чи канадським горожанином, але як тільки почувається українським студентом, повинен вкласти свою частину праці в загальну українську справу, справу українського зорганізованого студентського руху. Якщо ми всі цього не зрозуміємо, а зокрема наше студентство в Америці та Канаді, то українським студентам, що залишилися в Європі, не останеться нічого іншого, як покликатись на параграф статуту ЦЕСУС-у про розв'язання цієї установи, бо краще згинуть гарною смертю, ніж бути засудженим на повільний занепад і кінець. Наступні місяці покажуть нам, чи український студентський загальний є свідомий цього кардинального питання. Його відповідь буде барометром нашої національної свідомості та нашим звітом перед історією українського студентського руху.

Любомир Бачинський

Рід Редакції:

В наступних тижнях редакція «Смолоскипу» розішле до ряду колишніх і нинішніх діячів ЦЕСУС-у «Анкетний Листок» в справі перебудови та дальшого існування нашої студентської централі. Висліди цієї анкети ми помістимо на сторінках нашого журналу. Всіх тих, що бажають ширше обговорити цю справу ласкаво просимо до дискусії на сторінках «Смолоскипу».

НАУКА НА РІВЕНЬ ДЕРЖАВИ ЧИ КОЛОНІЇ

ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ

Шістдесяті роки ХХ-го сторіччя позначаються небувалими досягненнями в науці. Людство в останніх кількох чи кільканадцятьох роках досягнуло стільки, скільки не могло досягнути

за цілі століття.

Розвиток науки й техніки в кожній країні ставить її в позицію більшого усамостійнення, або в позицію залежності від другої країни.

Сьогодні відсталі економічно країни попадають в політичну залежність великих потуг. Тому Україна, щоб визволитись від політичної залежності Москви, мусить бути якнайбільш незалежна економічно від неї. З цим пов'язане також питання усаможинення науки й техніки, розбудова своїх власних наукових і технічних кадрів і економічної сили, щоб самостійно будувати не лише атомні реактори, а також бути спроможним власними силами випускати штучні сателіти, організувати польоти до інших планет, будувати власними силами атомні й водневі бомби. Україна зі своєю могутньою економічною силою, коли б не була експлуатована Росією, є спроможна це досягнути.

Започаткована в останніх місяцях дискусія в справі підготовки українських наукових кадрів набрала широких масштабів. Ця дискусія виявила три основні речі: (а) яких наукових і технічних кадрів в Україні є задовільна кількість і в яких ділянках, (б) яких кадрів і з яких основних ділянок немає, що узалежнює Україну від Росії, (в) яких наукових кадрів Україна невідклично потребує і без яких їй важко було б стати на позицію великої держави.

Виринає питання: які наукові кадри має сучасна Україна? Насамперед треба відмітити, що основну базу наукових кадрів становлять спеціалісти високої кваліфікації — кандидати й доктори наук. Науковий прогрес даної країни залежить сьогодні від кількості докторів наук, що всюди очолюють напрямки в розвитку певних галузей науки та техніки. І якраз цих спеціалістів високої кваліфікації Україна має менше своїх спроможностей. Відмітити лише, що за останніх п'ять років, від 1955 р. по сьогодні, найбільший науковий центр — Київський університет підготував лише 51 доктора наук (!). На ряді провідних кафедр університету — радіо-фізики, напівпровідників, математичної фізики, загальної математики — немає ані одного доктора наук. В Київському політехнічному інституті, де працює 36 докторів наук, за останніх п'ять років підготовлено лише 8 докторів наук. Немає докторів наук в Миколаївському суднобудівному інституті та в інших високих школах України. І як вони можуть задовільнити державні вимоги України?

Академік І. Т. Швець, проф., д-р техн. наук і заслужений діяч науки УРСР, стверджує, що процес підготовки спеціалістів високої кваліфікації — це дуже складний процес («Рад. Освіта», 27 серпня 1960 р.) і він рекомендує починати підготовку, почавши від середньої

школи. Він домагається, щоб доктори наук були дійсно на своєму рівні, щоб у часі підготовки їхніх докторських дисертацій створити їм більш пригожі умови, давати відпустки, змогу працювати у великих бібліотеках, архівах включно зі змогою дістати відрядження на студії за кордоном.

Акад. І. Т. Швець поставив на порядок дня надзвичайно важливе питання: щоб дисертаційні справи розглядала не, як до тепер, Вища Атестаційна Комісія МБССО ССРСР в Москві, яка часто затягає справи на довгі роки, але щоб Вищу Атестаційну Комісію БУЛО СТВОРЕНО В УКРАЇНІ, при Міністерстві вищої і середньої спеціальної освіти УРСР.

Така переміна дала б змогу самій Україні дбати про свої власні наукові кадри, дбати про їхній ріст та забезпечення ними найважливіших галузей науки й техніки.

Брак наукових кадрів в Україні тепер так сильно відчувається, що до цієї справи мусів прилюдно зайняти становище віце-президент Академії Наук УРСР О. Щербань. Він говорить («Рад. Освіта», від 5 жовтня 1960 р.), що забезпеченість науковими кадрами середньої і вищої кваліфікації науково-дослідних інститутів Академії Наук, як і більшості наукових установ і високих шкіл, становить менше 50 процентів. Темпи підготовки вчених України відстають від зрослих вимог життя. Підготовка вчених в Україні представляється скандально. В установах АН продовж останніх шести років закінчило строк аспірантської підготовки 542 чол.; з них 328 стали кандидатами наук, а 214 чол. дисертаційних робіт своєчасно не закінчили. Основною причиною цієї затримки були обставини, в яких доводилось працювати молодим науковцям. Є багато випадків, коли підготовлені дисертації ще в 1957 р. застрягли в Москві по сьогодні, а аспіранти далі залишаються на стопі «незакінчених».

Щоб краще собі усвідомити, в яку колоніальну залежність ставить Росія Україну на відтинку наукових кадрів, слід навести такі дані: за дев'ять років, від 1950 р. до 1959 р., в Україні всі наукові установи разом взяті підготували лише 330 докторів наук, тоді як в цілому ССРСР без України лише в трьох роках від 1957 р. до 1959 р. підготовлено 1623 докторів наук, майже на п'ять разів більше. Коли взяти загальну кількість докторів наук в Україні і в ССРСР (без України), то побачимо таку жалюгідну картину: в 1959 р. в Україні було 1237 докторів наук, а в цілому ССРСР — 12.623. Іншими словами — Україна, що представляє 20%

цілого населення ССРСР, мала лише 9.78% докторів наук!

О. Щербань наводить дані, за якими від 1945 до 1959 р. кількість вищих учбових і науково-дослідних установ на Україні збільшилась з 267 до 549, тобто вдвоє, а кількість докторів наук в роках 1950-1959 зросла лише на 35% (з 907 до 1237). Зіставляючи ці дані віце-президент АН пише: «Таке нерівномірне співвідношення між розвитком вищих учбових закладів і науково-дослідних установ і кількісним зростанням найбільш кваліфікованої частини вчених — докторів наук викликає ЦІЛОМ ЗАКОННУ ТРИВОГУ НАУКОВОЇ ГРОМАДСЬКОСТІ» (підкреслення наші — О. З.).

Тепер в АН працює близько 200 докторів наук, які є керівниками інститутів, лабораторій, відділів і секторів. Близько 160 посад, що мають бути замінені докторами, тепер займають кандидати наук. На кінець біжучої семірички лише Академії Наук буде потрібно близько 300 докторів, яких вона ніколи не зможе мати, якщо їхня підготовка буде йти дотеперішніми темпами (в 1955 р. Академію Наук підготовлено 20 докторів, в 1956 р. — 11, 1957 р. — 12, 1958 р. — 14, а в 1959 р. — 15).

О. Щербань, як і акад. І. Т. Швець, підносять питання цілковитої реформи присвоювання на-

укових звань і захисту дисертацій. Він пропонує творити місцеві (а не всесоюзні) експертні комісії, які були б рішальним чинником в присвоюванні звань, а не, як це було до тепер, — Всесоюзна Атестаційна Комісія в Москві. Він вважає, що «на ВАК слід покласти лише облік, оформлення документів та вибірккову контролю за правильністю дій експертних комісій» («Рад. освіта», від 5 жовтня ц. р.), яких «рішення повинно бути остаточним». Коли б ця реформа була здійснена, рівночасно був би піднесений на рівень державної нації престиж і авторитет Академії Наук УРСР і українських вищих наукових установ.

Дискусія над питанням підготовки наукових кадрів стала широко голосною і під тиском opinii українських вчених мусів заговорити також Ю. Даденков, міністр вищої і середньої спеціальної освіти УРСР та пообіцяти, що «найближчим часом» відбудеться засідання колегії міністерства, яка підсумує дотеперішню дискусію і виготує спеціальні пропозиції та пропонує розгляд аналогічного міністерства в Москві і Ради Міністрів УРСР.

Відповідь у цій справі й відповідні кроки, якого характеру вони не були б — будуть дуже багатомовні.

О. Зінкевич

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ І МОЛОДЬ

Доповідь інж. Д. Андрієвського н. т. «Українська молодь на чужині і український націоналізм», виголошена заходами «Зарева» в Філадельфії, викликала широкий відгук. З огляду на важливість висловлених думок, друкуємо зміст доповіді написаний Т. Онуферком.

В доповіді «Українська молодь на чужині і український націоналізм», інж. Д. Андрієвський найперше порушив проблему асиміляції і денационалізації, взявши її за вихідну точку своїх роздумів. Асиміляцію уважав неминучою для успішного акліматизування в новій країні. Денационалізацію узалежнив від свідомого культивування у вільному світі українських духових вартостей, бо воно є корисне і для української рації і для нової країни поселення. Для цього потрібне національне виховання; воно повинно мати два ступені: 1) загальне виховання юнацтва класичним типом поза родинною, в школах і організаціях українознавчого характеру; 2) виховання в спеціалізованих орга-

нізаціях, де молодь може бути не лише об'єктом виховання, але й виявити себе. Це студентські та академічні товариства. При цьому важливе, щоб була співпраця тут народженої і новоприбулої молоді.

Деякі з молодечих товариств є прибудівками політичних середовищ. Однак частина молоді застерігає собі право вибору ідейних чи політичних доріг. Тому назріває потреба суспільного виховання молоді в новому стилі, щоб неутралізувати відосередні сили диференціації, тим більше, що щораз наявніше молодь виявляє динамічну силу взаємопритягання. Молодь на місці диференціації ставить інтеграцію, виявом чого є бажання знайти українську синтезу, що найкраще виявилось на УСІК-у, весною 1960 р.

На думку прелегента, механічна синтеза — неможлива й шкідлива. Здорові ідейні синтези є потрібні для здорового розвитку нації. Переоцінка цінностей поодиноких живих ідо-

логічних систем молодими людьми, з новим знанням і підходом, доконечно потрібна для нормального розвитку української думки.

Щодо українського націоналізму, його ідеології і практики націоналістичних угруповань, — то треба відмітити, що він перейшов складний шлях розвитку. Основним рушієм його формального скрісталізування було вичуття потреби шукання нових шляхів виходу. І тоді дороги націоналістів та т. зв. загалу — розійшлися.

Фермент зрізничкування в ОУН діяв. Він привів до трагічного розколу ОУН. Безперечно, теорії Донцова двоподілу нації на «провідну» касту і «гречкосіїв», теорії надто узагальнені, доктринерські, заохочували безкритичних молодих читачів до небезпечних експериментів.

Зовнішньо беручи, природний процес диференціації — сполучений зі зміною поколінь (30-ті і 50-ті рр.). Сьогодні одначе найсвідоміші одиниці з усіх націоналістичних таборів усвідомлюють потребу внутрішнього спаювання, усуцільнення суспільства.

Ідеї та деякі концепції обов'язкового «двopоділу» українського суспільства виявились наскрізь шкідливі. Тому такі й подібні ідеї мусять знайти ясну переоцінку, в противному разі вони й далі будуть робити велику шкоду для правильного розвитку української нації. З цього виникає категорична потреба спільного (всіх трьох націоналістичних груп) глибокого, навіть наукового проаналізування сучасного стану українського націоналізму й його біжучих завдань. Це завдання тим важніше, що живемо в добі націоналізмів, що стають універсальними, історіотворчими чинниками.

«В часі між двома світовими війнами, — говорив прелегент, — український націоналізм шукав себе в слові й чині, але той період вже за нами. Сьогодні націоналізм вже ствердив себе і перевів свої заложення на практиці. Він дозрів і набув досвіду. Прийшов час на перегляд здобутків і втрат. З огляду на сучасні обставини в українському політичному житті, на часі є не загострювання внутрішніх противенств

між окремими чинниками, але співжиття і співдія їх. Зрештою, це вповні відповідає основній ідеї націоналізму, за якою нація становить органічну, нерозривну цілість, спаяну знутри. Цю істину гостро відчують молодші українські націоналісти, а тому тужать за синтезом...».

Інтелектуальна еліта сучасного молодого покоління відчуває щораз більше, не лише суб'єктивно, українське значення націоналізму. Вона бачить «ширше розуміння» його, що впливає так наглядно саме в нашу добу, в добу універсалістичного націоналізму.

Новий здоровий і конструктивний дух зближення, занехання неморальної ворожнечі й неетичного протиставлення — живе не лише в сфері думки-ідеї, але вже наявно конкретизується різними молодими діячами навіть різних молодечих організацій чи середовищ. Цей шлях неминує провадить до об'єднання всіх сил націоналістичних товариств, в першу чергу академічного характеру. В Пласті ця ідея була і є жива й характерна.

Молодь виявляє здорові, питомо українські тенденції розвитку в дусі національного солідаризму, що є новим, природним виходом з минулих блукань, своєрідною новою рацією розвитку.

Зближення молодечих організацій в різних осередках, взаєморозуміння й знаходження спільного ґрунту до конкретної дії — є симптом народження нової сили в українській дійсності, яка поволі, але певно входить на історичну арену сучасності.

Завдання старших — створювати для молоді умови братерського співжиття, співпраці та спільних взаємних шукань кращих розвиткових висот.

Розвиток нації покладає велику відповідальність на націоналістів і на нове його покоління — молодь. «Ідея націоналізму велить нам діяти не по лінії розбивання, але злиутування національної солідарності, що є нині вимогою історичної хвилі» — закінчив інж. Д. Анрієвський.

Теодосій Онуферко

.....

КАРПАТСЬКА ЛЕГЕНДА

Їдемо по Карпатах. Після суворої півночі фарби природи здаються м'якими, дуже відчутними. Позаду — Ужгород, невеличкий Берегів, оточений виноградними пагорбами, бачили руїни Хустського замку, а тепер понад

самою Тисою прямуємо в Рахів — наймолодше місто області.

Машина поглинає один поворот за іншим, ламаючи сонячні промені, що прориваються крізь зелене шатро буків та грабів, минаючи

кам'яну стіну, що з лівого боку відділяє асфальтове шосе від гірської громади. Чути, як Тиса наповняє лісову тишу рівним диханням своїх хвиль.

Виринаємося з лісового тунелю. Одразу побачили те, чого довго чекали, — невелику кам'яну гору із залізним хрестом на вершині.

Мовчки підходимо до гори.

Дивимось на вершину гори, слухаємо вуйка Михайла:

— Вони дуже любили одне одного. Хаша була місцем їх побачень, птахи — сторожами, вкриті мохом камені служили їм за стільці, лісні ягоди кланялись головами і годували закоханих, гірські потоки напували їх цілющою водою. Все сумувало в лісі, якщо вони довго не бачились, плакало все живе, коли вона стояла навколішки перед батьком і прохала віддати її за легіня з іншого, бідного роду, а батько брав її за коси і товк головою об землю, щоб вибити кохання... Він бив доньку й обіцяв зробити газдинею всіх навколишніх лісів, якщо відмовиться від «жебрака». А вона казала:

— Няньку, я люблю його.

Батько був неможливий. Тоді обоє прийшли

на цю вершину. Довго стояли, цілувались, дивились одне одному то в вічі, то на сонце. Вони наче вгадувало, що зараз скоїться велике лихо, здавалось, плакало, нервово сіючи своє проміння. Дереву гнулися до землі, наповнюючи ліс нечуваним стогоном, розносячи кудись зірвані листочки.

Вони обнялись і, дивлячись одне одному в очі, кинулись з гори... Схоже було, що буря зразу повалила весь ліс і дерева своїм падінням стрясли землю. А потім стало тихо, ніби все навкруг завмерло.

Обидва серця перестали битись разом. Каміння побоялось ранили їх тіло. Мертві вони лежали в обіймах, навіть смерть не могла роз'єднати їх уст. Так і поховали їх. Від тоді хрест тут стоїть.

...Вітер наніс насіння квітів з усієї округи. Підніжжя гори все в квітах. Зелені листочки ніжного барвінку вкривають сіру голизу кам'яної гори.

Ми назбирали букет білих ромашок, синіх дзвіночків, що диваном стеляться навкруги, і до купи букетів приєднали ще один.

Іван Симчера

„ЯК МИ РОЗУМІЄМО СУЧАСНУ УКРАЇНУ?“

Четверті Студійні Дні в Балтімор

5-6 листопада відбулись у Балтімор (ЗДА) четверті Студійні Дні. Як і попередні — ці Дні відзначились оригінальністю підбраної тематики, для всіх нас цікавої і актуальної. З доповідями на Днях виступили:

Марга Пісецька (Балтімор) — «Питання розуміння сучасної України». Прелегентка поставила це питання в площину розуміння його молоддю, яка виростала вже на чужині, підкреслюючи, що досліди цього питання і шукання — дадуть молоді об'єктивний погляд на ці складні й дискусійні справи.

Павло Дорожинський (Нью-Йорк) говорив на тему: «Наше відношення до державності УРСР». В своїй доповіді прелегент зробив такі важливіші ствердження: Сьогодні існує українська держава в формі УРСР, але це не є держава українського народу. З формально-правової точки погляду вона є незалежною державою, а фактично є колонією Росії. Давши історичний начерк повстання УРСР, прелегент ствердив, що як в інших країнах, так і в нас

мінялись уряди (Центральна Рада, Гетьманат, Директорія), а держава залишається і далі існує. Виходячи з цієї точки погляду, треба вважати, що УРСР являється продовженням державності УНР. Український народ є державний, але заразом поневолений. Уряд цієї держави є накинений і не веде власної політики. Цікаві аналогії прелегент навів з повоєнною Німеччиною, яку далі всі вважали державою. Подібно можна говорити про сателітні держави. Прелегент підніс питання «змінові-повства» і ствердив, що воно для національно-свідомої еміграції не спричиняє ніякої загрози тому, що ми приборюємо режим, приборюємо уряд, але визнаємо існування державності.

Константин Савчук (Нью-Йорк) говорив на тему «Сучасна Україна і політика визволення». Доповідач з'ясував становище в сучасному світі, подаючи характеристику трьох основних блоків. Можливість зудару Москви з Пекіном — прелегент вважає можливістю тоді, коли бу-

де завойований вільний світ. Він вважає, що конфлікт не може бути жодною потіхою. Сучасний антикомуністичний бльок на чолі із ЗДА знаходиться постійно в оборонній позиції. Старинний Рим знаходився у подібній позиції, маючи подібні оборонні бази як ЗДА. Але ця система не виявилася життєздатною, і тому Рим упав. Основною ідеєю Заходу є не знищення комунізму, а його стримання, щоб не зроджувались облудні ідеї співіснування. Комуністичний бльок є постійно в наступі, і тому ініціатива є завжди по його стороні, а не по стороні Заходу. Прелегент представив статус України і її залежності від Росії. Він відмітив, що в боротьбі з Росією крім ідей треба мати також силу. Український націоналізм, на відміну від антикомуністичного бльоку, виступає не лише проти комунізму, але стремить до його знищення. Шлях до Києва — по руїнах Москви. Розбити Росію можна лише шляхом національних революцій. Проти стратегії стримування ми висуваємо стратегію визволення не атомовою зброєю, а національними революціями.

Останню доповідь виголосив Ігор Кошман (Балтімор) — «Хвороби комунізму і визволення України». Прелегент насамперед застановився над питаннями: чому большевицьке поневолення є успішне, чому воно утрималось до сьогодні і чи є неминучий упадок комунізму. Виходячи з цих основних питань, він ствердив, що агресія Росії супроти України не була б

удалась, коли б не було підтримки зі сторони українських комуністів. Успіх комунізму лежить в його силі і закоріненні в Росії централізації в одних руках, в беззастережному терорі й залякуванні. Прелегент зробив відважне ствердження, говорячи, що коли терор є не-тотальний — він зроджує спротив, тотальний терор — убиває людину і бажання в неї до спротиву. Зменшення терору доведе до кінця комунізму. Прелегент передбачує упадок комунізму на підставі таких висновків: обмеження влади диктатора в ССРСР, індустріалізація в ССРСР доходить до кінця, ідеологічна слабкість комуністичної еліти — розбіжність між теорією і практикою, упадок Москви, як ідеологічного центру, розв'язання омінформу. інцевимКос-ме голошенням прелегента було ствердження, що постійний зріст національних комунізмів доведе до розвалу комуністичної Росії.

Усі три доповіді були добре обосновані. Їх треба вважати за найкращі до тепер виголошені на Студійних Днях в Балтімор.

У дискусіях брали участь: І. Кошман, О. Цікало, М. Пісецька, О. Зінкевич, О. Хархаліс, О. Ганас, П. Потічний, Б. Феденко, Ю. Ілінський, Б. Гасюк, Л. Купчик. Дискусія була дуже цікава й на культурному рівні.

Студійними Днями проводила президія: О. Біланюк — голова, Б. Гасюк і О. Ганас — члени, М. Бендюк і Т. Чапельська — секретарі. Учасників було 80 студентів і студенток з різних осередків Сходу Америки.

3 ДІЯЛЬНОСТІ УСГ — ФІЛЯДЕЛЬФІЯ

4 листопада 1960 р. відбулись Загальні Збори УСГ-Філядельфія. До нової Управи обрані: Ігор Чума — голова, Х. Кульчицька — заступник, М. Гарасимович — секретар, інші пости в Управі зайняли — М. Шиприкевич, М. Петик, Р. Швед, Ю. Савчак, О. Мурій, П. Коцюбайло. Головою Контрольної Комісії обрано Б. Кульчицького, а Товариського Суду — Б. Гасюка.

УСГ-Філядельфія була основана в 1952 р. і в початках її членство складали новоприбулі з Європи студенти. Щойно в 1957 р. в її лави включається масово студентство, що здобувало середню освіту вже в ЗДА. В 1959 р. Громада намітила ряд плянів, які щойно в минулій ка-

денції вдалось частинно здійснити. З важливіших подій в житті Громади слід відмітити: влаштування І-го в ЗДА Українського Студентського Ідеологічного Конгресу, перетворення УСГ в федеративну Громаду трьох студентських товариств Філядельфії, видавання органу Громади «Студент», представництво в УККА, влаштування ряду доповідей та зустрічей, участь в різних імпрезах СУСТА. УСГ-Філядельфія має великі можливості ще більше посилити свою діяльність в новій каденції, чого можна сподіватись від новообраної Управи.

Б. Гасюк

НОВОСТІ З УКРАЇНИ

★ **75-річчя Харківського політехнічного інституту.** У вересні минуло 75 років від заснування Харківського політехнічного інституту. Він являється найпередовішим в Україні. В ньому готується інженерів з 39 спеціальностей в галузі машинобудування, хемії, електротехніки. В інституті навчається чотирнадцять тисяч студентів. В ньому працюють українські вчені високої кваліфікації — акад. д-р техн. наук М. І. Медведєв, проф. А. П. Філіпов, проф. С. Уразовський, проф. д-р техн. наук В. І. Атрошенко, проф. д-р техн. наук С. М. Куценко.

★ **Японець захоплюється українською літературою.** Сейдзі Фукуока, асистент катедри слов'янознавства в Хоккайдському університеті, прибув недавно до Києва, де став аспірантом катедри української мови в місцевому університеті. С. Фукуока змалку цікавився слов'янськими мовами, а на університетських студіях вперше зустрівшись з українською літературою; вона його до глибини зворушила й захопила. Щоб ближче її пізнати він вирішив продовжити свої студії в Києві. С. Фукуока пише: «Українська література в Японії — це звучить трохи незвично, і все ж, друзі, повірте, що в нас вже читають і Шевченка, і Мирного, і Франка, і Коцюбинського. Моєю великою мрією, навіть метою життя є переклад на японську мову всіх українських і деяких сучасних письменників». («Мол. Укр.», 5 листопада 1960 р.).

★ **«Молодь України» (12. лист. 1960) про українську мову.** «Сто років тому писати й друкувати українською мовою, яку тоді царські сатрапи презирливо називали «малоросійським наріччям», було якимось кошуном, навіть злочином. Уряд затверджував дикі цензурні накази, що принижували гідність народу, його мови, його друкованого слова».

★ **Мистецькі навчальні заклади в Україні.** Тепер в Україні працюють 4 консерваторії, 3 художні інститути, 2 інститути театального мистецтва, бібліотечний інститут, 25 музичних училищ, 9 театральних, художніх і хореографічних училищ, 23 культурно-освітні технікуми.

★ **Скульптури Феодосії Бриж.** Феодосія Бриж, уродженка с. Бережниці (Сарненський район, Полісся), закінчивши кілька років тому з відзнакою, Львівський інститут прикладного й декоративного мистецтва, — стала передовою художницею-скульптуром України. Серед ряду її творів — викликають захоплення скульптурні ілюстрації до «Лісової пісні» Л. Українки — «Мавки», «Вода», «Русалка», «Той, що в скалі сидить».

★ **На 49. році життя загинув полк. А. Г. Васильченко,** один з найвизначніших випробовувачів літаків. А. Васильченко походив з Дніпропетровщини і протягом 25 років випробовував різні типи нових советських літаків. З його родини походять також брати Васильченки, освітові чемпіони планерних літаків.

★ **Сестри Бойко — найкраще тріо.** В Україні популярністю користується тріо сестер Марії, Даніїли і Ніни Байко з містечка Буськ (Львівщина), які обрали собі за професію ансамблевий спів. Три сестри закінчили Львівське музично-педагогічне училище, а згодом Львівську консерваторію. В їхньому репертуарі переважно українські народні пісні та пісні українських композиторів. Сестри Байко брали участь в багатьох фестивалях і пописах, за що одержали багато нагород.

★ **Київський університет.** У Київському університеті навчаються 12 тисяч студентів стаціонарно, заочно й на вечірніх курсах. Університет має 11 факультетів і 80 кафедр, де викладають понад 800 професорів, доцентів і викладачів, в тому числі — 20 академіків і членів-кореспондентів АН УРСР та 63 доктори наук.

★ **«Декада української літератури і мистецтва» в Москві.** Від 12 до 21 листопада 1960 р. відбулась у Москві третя «Декада». Там брали участь кращі українські підсоветські хорові, театральні і танцювальні колективи, як також поодинокі визначні артисти та письменники. З нагоди «Декади» в Україні появилось ряд нових художніх творів, зокрема з літератури. Було перевидано деякі старші твори та створено нові збірники.

ОГЛЯД НОВИХ ВИДАНЬ

Любомир Винар: «Остап Грицай, життя і творчість», Вид. «Зарево», Літературна Комісія, Накладом УАГ «Зарево», Клівленд 1960 р., 92 стор.

Книжка Л. Винара «Остап Грицай» являється першою обширнішою студією життя і творчості одного з наших найвизначніших критиків і літературознавців, а заразом великого приятеля української молоді. Велика вартість книжки в тому, що вона опрацьована на основі особистого архіву д-р О. Грицяя: на підставі численних джерел і літератури. Книжка складається з двох частин. В першій частині (чотири розділи) наświetлюється цікавий і важкий життєвий шлях Покійника, а в другій — (шість розділів) автор подає аналізу творчості д-р О. Грицяя з окремим наголосом на прозову мистецьку творчість, поетичну, драматичну, перекладну, літературознавчо-критичну, наукову і публіцистичну.

Д-р Любомир Винар, молодий історик і дослідник, вказав і наголосив ті моменти в житті д-р О. Грицяя, які піднесли його на зразок для молоді, як жити і яким бути в житті, на ті великі моральні вартості, яких так часто бракує нашим діячам. Цікавий момент, що заслуговує на застанову і увагу — це те, що д-р О. Грицяй, через переобтяженість суспільно-громадськими обов'язками, не мав фізичної змоги закінчити багатьох плянів і задумів. І це дуже важливий момент, зокрема в еміграційному житті, коли справжні таланти, творчі, затрачуються серед дрібних еміграційних буднів.

Книжка Л. Винара, один з кращих творів наших молодих дослідників і її повинен простудіювати кожний студент і студентка, як і кожний український громадянин. В ній ми знайдемо багато корисного й потрібного в нашому житті й діяльності.

К. Б.

«Вісті Українського Студентського Архіву-Музею». Орган Українського Студентського Архіву-Музею при УВАН. Редагує О. Зінкевич. Число 1, Осінь 1960 р., тираж 250 примірників. Цикльостиль. 8 стор.

На зміст «Вістей УСАМ» складається: Заклик в справі створення УСАМ, Статут УСАМ, О. Ганас: «Український Студентський Архів-Музей», «Архіви українського студентства в минулому», перший список матеріалів і документів переданих до УСАМ.

Після створення УСАМ — його «Вісті» були кончею в дальшій діяльності, як середник зв'язку між УСАМ, українським студентством, бувшим діячами та дослідниками історії українського студентства. Список переданих до Архіву матеріалів вказує, що він вже здобув широкий відгомін і що він дійсно зможе зібрати в одному осередку розсіяні по цілому світі матеріали, щон відносяться до історії українського студентського руху.

«Студент», Орган УСГ-Філядельфія, кварталник, Ч. 2, вересень 1960 р. Редагують М. Гарасимович і Х. Кульчицька, 5 стор., цикльостиль.

«Студент» являється цікавим почином не лише для студентів Філядельфії, але також і для всіх, хто сьогодні цікавиться студентським життям. В другому числі поміщена хроніка і дві сторінки студентського гумору.

«Листок Дружби», Інформативний Бюлетень ОУКТ «Зарево», Ч. 2, 1960 р., Накл. УАТ «Зарево» ім. О. Ольжича в Філядельфії. 22 стор. (непонуєровані), цикльостиль.

Зміст Бюлетеню становлять цікаві й оригінальні статті Т. Онуферка «Наше вірую», Б. Гасюка «Український націоналізм — всенародний рух», М. Гереця «До проблеми приєднання нових членів», передова стаття присвячена О. Ольжичеві та багата хроніка з діяльності клітин Зарева. Бюлетень, хоча цикльостилем друкований, справляє приємне враження та являється корисним і потрібним органом для членів цієї організації.

ВЖЕ СЬОГОДНІ ВИШЛІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1961 РІК.

ЦІКАВЕ З УКРАЇНИ

Розкопки на Керченському півострові, які провадила м. і також експедиція Інституту Археології АН УРСР, відкрила 15 нових поселень, як рівнож 13 поселень епохи бронзи. Закінчено розкопки поселення Мірмекія, що виникло в VI ст. до Христа й проіснувало понад тисячу років.

Поповнення Київського зоопарку. Недавно Київський зоопарк поповнився багатьма експонатами. До Києва привезено: вінценосного (павиного) журавля з Центральної Африки, чорного лебедя, який звичайно живе в Півд. Австралії і Тасманії, папугу Жако, яка живе в центральній частині Західної Африки, червонокрилого фламінга, який живе в Казахстані.

Кам'яні «баби» на Україні. З кам'яними «бабами», яких сотні знаходиться на півдні України, пов'язані цілі легенди і оповідання. Найбільшу колекцію цих «бабів» зібрав Дніпропетровський краєзнавчий музей. На подвір'ї музею вишикувались рядами десятки цих старовинних статуй, вигеслених з пісковика, вапняку чи граніту. Але серед статуй жіночого полу знайдено також і нежіночі фігури, вдягнені в лати й шоломи, з мечем і рогом для узливання на честь бога війни. Одяг більшості «бабів»

вказує, що вони були критського племені, були модерно одягнені, мали на головах високі «капельюшки», а в руках торбинки. Сучасні археологи встановили, що не зважаючи на свою схожість, статуї не належали якомусь одному народові, а вони є походження африканського, а також скіфського, аланамського і половецького.

Буйволи (боффало) в Україні. В селі Стеблівці біля Хусту, в одинокій місцевості України, селяни розводять буйволів. В цьому селі вони пасуться цілими чередрами і являються дуже миролюбними тваринами. Буйволиці дають товстіше й смачніше молоко від молока коров і задовільняються такими травами, яких жодна інша худоба не хоче їсти.

Трактат Я. де Цесселіса в Публічній Бібліотеці АН УРСР. Трактат домініканського монаха Якобуса де Цесселіса: «Про звичаї людські та про обов'язки людей шляхетних і простих у зв'язку з шаховою грою», написаний в 1275 р., був згодом перекладений майже на всі європейські мови. Відпис з рукопису, зроблений ще в 1448 р., зберігається в Публічній Бібліотеці АН УРСР в Києві.

Олександр Н. Грановський

ВЕЛИЧНИЙ КИЇВ

(Із збірки: «Гимни Сонцю»)

Величний Київ, — джерело могутніх сил!
В твоїх старезних мурах давня велич
Цвіте подіями віків у безліч
Нових сторіч у зарисах камінних брил.

А над тобою, мов би дужий помах крил,
В прозорім небі слава голубіє,
Яка сучасний морок ген розвіє —
І волі дасть ще більш непереможних сил.

**«МАТЕРІЯЛИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ» (Вид. «Радянська Школа», Київ,
1959, 650 стор.)**

Під такою назвою вийшла за кінцем минулого року в державному учбово-педагогічному видавництві «Радянська Школа» перша книжка більшого п'ятитомового твору. Ця гарно оформлена 650-сторінна книжка являється посібником для філологічних факультетів університетів і педагогічних інститутів. Редагована вона колегією на чолі з академіком О. І. Білецьким. Перший том охоплює деякі матеріали про давню українську літературу (доба феодалізму — до кінця ХУІІІ століття). Наведені статті належать таким науковцям, як І. Франко, М. Драгоманов, О. Білецький Л. Булаховський, П. Попов, С. Маслов та ін. Вони в більшості вже були опубліковані раніше в різних періодичних і неперіодичних виданнях. Спеціально написані для цієї книжки — статті в більшості пера О. Білецького, П. Попова, Ф. Шолома та ін.

Вже після наведених прізвищ можна зразу

ствердити, що книжка написана спеціалістами і звертається головню до літературознавців. Однак вона написана в дуже доступній формі навіть для нефахівців і тому читається досить легко. Після кожного з п'яти розділів наводиться бібліографічний матеріал, де поруч з загальновідомими старшими студіями подається ряд новіших.

Про наукову вартість поодиноких нових статей нам важко тут дискутувати. Однак треба зазначити що так, як і всюди в радянських книжках, так і тут, автори мусять абсолютно покликатися на офіційних ідеологів режиму та їх часто цитувати. Це вже така там традиція: забезпечитись від нападів політруків та цензорів. Також жаль, що тираж книжки дуже малий: всього 4.300 примірників. В цьому році мали б вийти томи ІІ, ІІІ, і ІУ.

Б. Л.

Володимир Сосюра

О, КРАЮ МІЙ РІДНИЙ

О, краю мій рідний, як сонце, цвіти
в душі моїй, повній тобою.
Як райдуга світла, в майбутнє мости
встають над руїною злою.

Це ми возвели їх, щоб ними іти
до сонця в єдинім пориві.
Так сяйте ж, огні золотої мети,
шумуйте, міста гомінливі!

Це наша Вітчизна встає до висот
звитяжно над гори, над води.
Енергію щастя звільняє народ
із мертвих енергій природи.

OR 4-9576

Цукорня „ВЕСЕЛКА“

144 SECOND AVENUE, NEW YORK 3, N. Y.

рядом з Українським Народним Домом

П О Р У Ч А Є:

Різнородні закуски, солодке печиво, чай, кава, молоко, різного роду, різних фірм содові води, солодоці місцеві та імпортовані.

Морозиво знаної фірми Sealtest в багатьох смаках і різних величинах.

Часописи (також в інших мовах), журнали.

Цигарки, цигари, тютюн.

Шкільне приладдя.

Наша спеціальність: кава, содова вода з prawdziwym малиновим соком — морозиво

«В е с е л к а».

Українська Універсальна Крамниця

„ЕКО“

- ★ Жіноча і мужеська галянтерія
- ★ Різьба, вишивка і кераміка
- ★ Перфумерія і косметика
- ★ Подарунки на кожну нагоду

« Е К О »

145 SECOND AVENUE

AL 4-0888

NEW YORK 3, N. Y.

РЕСТОРАН

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ

140-142 Second Ave., New York 3, N. Y.

п о р у ч а є:

смачні українські й американські страви по уміркованих цінах. Приймає замовлення на різного роду прийняття, як весілля, хрестини, ім'янини, поминки тощо. Всі українці з Нью-Йорку й з поза Нью-Йорку зустрічаються в Ресторані Українського Народного Дому.

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ

від

CAFE ORCHIDIA

145 SECOND AVENUE, NEW YORK 3, N. Y.

МАРІЯ ПІДГОРОДЕЦЬКА

Щирий привіт та побажання
українській студіючій молоді

б а ж а є

УКРАЇНСЬКЕ В-ВО І КНИГАРНЯ

ГОВЕРЛЯ

в Нью-Йорку

GR 5-0193

41 E. 7th St. New York 3, N. Y.

Найкращих успіхів бажає

Одиноке Українське Висилкове Бюро

MERCURY PARCEL & TRADING Co.

Власник Микола Гориславський

75 E. 7th St., New York 3, N. Y.

80 E. 7th St., OR 4-3930

943 Elizabeth Ave., Elizabeth N. J.

Бюро висилки пакунків в Україну, Білорусь, Литву, Латвію, Естонію та інші країни СССР. Великий вибір товарів. Німецькі радіоприймачі *Blaupunkt* по доступних цінах можна замовляти поштою. Гарантована доставка.

SPring 7-8710

WUJKIW FURRIER, INC.

FUR STYLIST

111 East 7th Street between 1st & Ave A

New York 9, N. Y.

JOHN WUJKIW

УВАГА!

УВАГА!

НАБУВАЙТЕ ПРАЦІ Д-р Л. ВИНАРА:

1) «Остап Грицай — життя і творчість». Монографія опрацьована на основі архіву письменника. Ціна 1 дол.

2) «Проблема зв'язків Англії з Україною за часів Гетьманування Богдана Хмельницького, 1648 — 1657» — історична студія. Ціна 50 цент.

Замовляти в адміністрації «Смолоскипу», або на адресі:

AL 4-8779/8717

Est. 1920

KOWBASNIUK TRAVEL AGENCY

286 EAST 10th ST., NEW YORK 9, N. Y.

ZAREVO, 4239 MAPLEDALE

CLEVELAND 9, OHIO, USA.

TOURS AND CRUISES

ALL FORMS OF INSURANCE

Anthony Shumeyko

Vera Kowbasniuk-Shumeyko

ГАРНИЙ І КОРИСНИЙ СВЯТОЧНИЙ ПОДАРУНОК ВАШИМ ДІТЯМ — ЦЕ

БРАТІК і СЕСТРИЧКА

Її написала Ганна Черінь, а видала Українська Видавнича Спілка в Чикаго.

Малюнками оздобили її мистці: Гарасовська-Дачишин, Михалевич та Рихтицький.

Ціна, 3 дол.

В книжці поважні виховні оповідання помережані веселими віршами про кумедні пригоди дітей та їх приятелів-звіряток. Патріотизм і національна гордість дає ідейну основу цій збірці. В сім'ї, у школі, на сцені «Братік і Сестричка» незамінні.

**ДЛЯ ВАШИХ ДІТЕЙ ТА ДЛЯ ДІТЕЙ ВАШИХ ДОБРЕ ЗНАЙОМИХ
ПРИДБАЙТЕ ЦЮ ВАРТІСНУ КНИЖКУ!**

Книжка видана за відома ОПДЛ (Об'єднання Працівників Дитячої Літератури). Багато ілюстрована і в багатьох кольорах. Замовляйте в:

UKRAINIAN AMERICAN PUBLISHING AND PRINTING

BOOK STORE

2315 West Chicago Avenue, Chicago 22, Illinois

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

НАЙКРАЩИЙ І ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МОЛОДЕЧИЙ ЖУРНАЛ

В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

TRIDENT-ТРИЗУБ

«ТРИЗУБ» ІНФОРМУЄ І ЗНАЙОМИТЬ ВАС ТА ВАШИХ ДРУЗІВ З АНГЛОМОВНОГО СВІТУ

- про українське класичне і модерне мистецтво;**
- про українську історію, культуру, літературу;**
- про події в українському молодечому житті;**
- дає огляд важливіших новин з підсоветської України;**
- знайомить з осягами українських спортсменів в Україні й на чужині;**
- коментує актуальні питання, пов'язанні з українськими проблемами.**

«ТРИЗУБ» ДАЄ ВСІМ НАМ ТЕ, ЧОГО МИ ЧЕКАЛИ ДОВГІ РОКИ, ЧОГО НАМ БУЛО ПОТРІБНО, БЕЗ ЧОГО МАЙЖЕ НЕМОЖЛИВА ЗОВНІШНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА МОЛОДЕЧОМУ І СТУДЕНТСЬКОМУ ВІДТИНКАХ!

ТОМУ НЕ ГАЙТЕСЬ: ПЕРЕДПЛАТИТЬ «ТРИЗУБ» ДЛЯ СЕБЕ І ДЛЯ СВОГО ПРИЯТЕЛЯ — ЧУЖИНЦЯ. ЦЕ БУДЕ ОДНА З НАЙКРАЩИХ ВАШИХ ПРИСЛУГ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ СПРАВИ.

«Тризуб» редагують визначні молодечі діячі: Мирон Куропась, Андрій Григорович, Олег Різник.

Ціна одного числа — 1 дол. Річна пепредплата — 3 долари.

Всі передплати, листування, дописи, завваги шліть на адресу:

**“ THE TRIDENT”, 2315 W. CHICAGO AVENUE
CHICAGO 22, ILLINOIS, USA.**

НОВИНА!

НОВИНА!

СТАРАННЯМ КОМІТЕТУ ПРИХИЛЬНИКІВ ТВОРЧОСТИ

СТЕПАНА РИНДИКА

ВИДАНО ЗБІРКУ ЙОГО ГУМОРИСТИЧНО-САТИРИЧНИХ ОПОВІДАНЬ П. Н.:

ПРИГОДИ І ЛЮДИ

400 СТОРІНОК ДРУКУ В ОБГОРТЦІ РОБОТИ М. ГАРАСОВСЬКОЇ-ДАЧИШИН.

ЦІНА ДОЛ. 3.00.

ЗАМОВЛЯТИ В

UKR.-AM. PUB. & PRINTING CO.
(BOOK STORE)

2315 W. CHICAGO AVE.
CHICAGO 22, ILL., USA.

ГУРТОВІ ЗАМОВЛЕННЯ ЗА ДОМОВЛЕНОЮ ЗНИЖКОЮ.

